

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TARİHİ
ROMAN

ÇAYANİMU

*Mezopotamya'dan Ninova'ya uzanan
bir kahramanlık ve aşk hikayesi...*

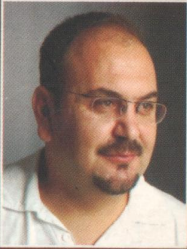

H. ERROLL GELARDIN - ERSİN YILDIZ

H. ERROLL GELARDIN

Çayanımı, tarihi bir anlatı;
Kafkasya'nın engin dağlarından,
Anadolunun doğusunda Vanand
(Kars) iline oradan, Urartu
Krallığı'nın başkenti Tuşpa'ya
oradan Ege'nin incisi Smryna'ya ve
en nihayet bütün uygarlıkların beşiği
Mezopotamya'da Ninova'ya uzanan
bir kahramanlık ve aşk öyküsü...

ERSİN YILDIZ

Kafkasyalı genç bir adam,
Sarmatyalı Bağbe, köle ticareti için
kaçırılan sevgilisini bulmak için
yollara düşer... Kaderi onu Anadolu
topraklarına sürükler. Genç sevgilisi
köle tüccarlarının elinde ölüm kalım
şavaşı verirken, Bağbe bütün
zorlukları tek tek aşar. Sonunda iki
sevgili buluşur.

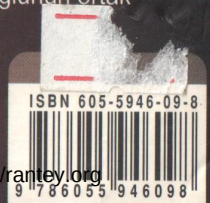
Bir başka yerde, Anadolu'nun Batı
ucunda Smryna'da Yunanlı bir
Tüccarla Yahudi eşinin bahtı
Sarmatyalı iki sevgilinininki kadar açık
olmayacak, onlar, mutlu başladıkları
yolculuklarını kara bir delikte
noktalayacaktır.

Ama ne sevinç ne keder düz bir
çizgi değildir ve bazen birinin kederi
diğerinin sevinci olabilir. Çayanımı
iki ailenin ortak geleceğidir. Aslında
hepimizin, insanoğlunun ortak
geleceği...

www.haerge.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranney.org>

DINOZOR

Roman

ÇAYANİMU

H. ERROLL GELARDIN

ERSİN YILDIZ

H. Erroll Gelardin - Ersin Yıldız

•
Çayanimu

Dinozor Yayıncılık 27

Roman: 6

•
Birinci Basım: Şubat 2009

•
Yayın Yönetmeni: Sevgi Karataş

Editör: Hasan Öztoprak

Kapak Tasarım: Cemal Öktemer

İç Tasarım: Meral Gök

•
© Dinozor Yayıncılık

•
DİNOZOR YAYINCILIK

Hobyar Mahallesi Cağaloğlu Yokuşu

Saadet İşhanı No: 42 K: 4 D: 406 Eminönü/İstanbul

Tel: 0212 528 84 04

Faks: 0212 528 84 20

bilgi@dinozoryayincilik.com

•
ISBN: 978-605-5946-27-2

•
Baskı ve Cilt: Kilim Matbaacılık

ÇAYANİMU

H. ERROLL GELARDIN
ERSİN YILDIZ

Ersin YILDIZ (HAKAN)

12.04.1971 Kars-Arpaçay-Karahan köyünde doğdu. Babasının öğretmen oluşu nedeni ile İzmir'de büyüdü. Ne Kars'ı unuttu hayatında ne de İzmir'i. İzmir'in yosun rengi gözlerinde umudu aradı. 19 Mayıs Ün. Amasya Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliğinden Mezun oldu. Kendisi de babası gibi öğretmen oldu. Sakarya üniversitesinde Atatürk İlke ve İnkılâp Tarihi Bölümünde Okutman olarak çalışmaktadır.

*Abim Gökmen,
Kardeşim Atakan Yıldız'a*

*Zamanın uzun akışının insanlar
hakkında söyleyeceği çok şey vardır.*
Euripides, Medeia.

I. Bölüm

KAFKASYA'DAN ANADOLU'YA GELİRKEN

1.

Yüz binlerce yılda oluşmuş bir dünya, bu dünyanın en güzel yanı olan doğa ve bu doğanın onlarca mitolojik hikâyeye konu olan yüksek, soğuk, yalçın Kaf Dağı, yani Kafkas Dağları. Bir sıradağların güzelliği nasıl anlatılabilir ki. Yüksekten bakınca mağrur bir eda, aşağıdan bakınca umut dolu bir dağ. Bir de başından hiç eksiltmediği şapkası, buzullar ve altını kaplayan yeşil bir orman, ormanın üzerinden kalkan sis bulutları. Bu dağları ve ormanları besleyen canlılar da başka bir renk, başka bir heyecan. Bu dağlarda soluk alan bir canlı başka bir yere gidemez, gitse bile geri gelmek için acele eder.

Yaşamın tüm heyecanı ve çelişkisi; av ile avcı, yaşam ile ölüm bu dağlarda birlikte varolur, biri yoksa diğeri de yoktur. Dağların en yüksek yerlerinden aşağılara doğru akan şırl şırl su sesleri, kuş sesleri ile bir melodi oluşturur. Burada gökyüzünün ve yeryüzünün en vahşi ve korkusuz canlıları yaşar. Elbette bunların başında da insanlar gelir... oba oba, boy boy...

İşte bu engin dağların arasında uzanan ormanlık bir vadinin ortasında; yüzyıllara şahitlik etmiş, uykusuz ama umutları hep yeşerterek akıp giden nehrin hemen yanı başında başlayan çayırıklarda yaşıyorlardı. Burayı onlarca yıl önce yurt bellemişlerdi. Çok kalabalık değillerdi, çünkü klanın büyük çoğunluğu nehrin diğer yanına ve dağların yüksek kısımlarına dağılmıştı.

Yemyeşil sedir ve ladin ağaçları arasında gün doğumunu nehrin yanından izlemek tam bir zevkti onlar için. Güneşin doğuşu sırasında ışığın yansımaları nehri daha berrak, canlı ve hareketli kılıyordu. Ormanın tüm rengi nehrin üzerinde âdeta bir tül gibi serilmişti. Balıklar, sudan zıplayıp kafalarını bir an bile olsa güneşe uzatmak için pek çok kuş türü tarafından avlanmayı göze alıyor ama böylece güneşe bağlılıklarını gösteriyorlardı. Doğadaki tüm sesleri, kuşların cıvıdamalarını, hayvanların çığ-

lıklarını duymak ve rüzgârın teni okşarcasına estiği ânı bu ormanda hissetmek bambaşka bir duyguydu. Klanı bu denli hareketli ve savaşçı kılan belki de doğadaki bu canlılıktı. Doğanın bir parçası olan insan, burada bunu daha iyi hissediyordu. Çayırlarda koşuşan atlar, otlayan hayvanlar, kuşlar... Doğayla bütünleşen bu klan, mutluluk kaynaklarını bulabilmek için uzun yıllar ve yollar kat etmişti.

Bu vadiyi bulup yerleşmekten daha zor olanı ise bu vadiyi elde tutmalarıydı. Bunu için çok mücadele etmişlerdi. Sarmatya Dağları pek çok devlet tarafından işgale maruz kalırken, burası dağların arasında gizli bir bahçe gibi kalmıştı. Yüksek ve sarp dağlar, sık ve geçit vermeyen orman ve buradaki vahşi yaşam ile nehir; bu kabilenin yaşaması, varlığını sürdürmesi için âdeta kendini seferber etmişti...

Doğanın dinginliği ve güzelliği, bu coğrafyada yaşayan insanlara da yansımıştı. Yiğitliğinden kimsenin kuşku duymadığı bu insanlar, bellerinde kılıç, ellerinde ok ve yay hiç eksik olmazken bile son derece sakin ve huzurlu bir yaşam sürerlerdi. Dışarıdan gelen yabancılara karşı misafirperver ve barışçıydılar.

Büyük nehrin dağlardan inen kollarında altın işleme ocakları; bunların yanı sıra demir, kalay ve bakır madenleri vardı. Aslında zana-

atkârlık konusunda oldukça ileriydiler. Diğer Sarmatyalı Klanlar gibi... Pek çok erkek demir ve tunç kılıçlarını kendileri yapıyordu. Bu bir geleneğe dönüşmüştü denilebilir. Yeni yapılan kılıçlar denendiğinde eğer parçalanırsa bu kılıcı yapan hor görülür, daha olgunluğa erişmemiş olduğu düşünülürdü. Bu da evlilikten, klan içinde toplumsal görevler almaya kadar pek çok alanda sorumluluk alamamak demektir. Böyle bir duruma kimse düşmek istemediği için de her işte uzmanlaşınca kadar çalışırlardı.

Kadınlar da iş konusunda erkeklerden farklı sayılmazdı. En belirgin farkları kılıç yapmamalarıydı. Çünkü erkekler, evlenecekleri kızlara üzerinde ailesinin simgesi olan –her ailenin farklı simgesi vardı– kendi kullandıkları kılıcın bir eşini yaparak verirdi. Dolayısıyla kılıç yapımı sadece erkeklere özgüydü.

Yaşadıkları değerli toprakları ancak çeşitli antlaşmalar ve ittifaklarla koruyorlar ve genellikle komşularının dilek ve isteklerine göre davranıyorlardı. Bu davranışlarının nedeni korku değildi elbet. Klanı yöneten liderler, çok savaş görmüş, pek çok genç ve yaşlıyı kendi elleri ile toprağa vermiş, bedenlerini tutuşturan kutsal ateşi kendi elleri ile tutuşturmuştu. Savaşın anlık ganimetleri yerine, barışın huzur ve mutluluğunu tercih ediyorlardı. Korkakların

basit duyguları ile her gün öldüğünü, cesurların ise şerefi ile bir kez öleceğini öğreneli çok uzun yıllar olmuştu.

Sonu gelmeyen savaşların bedeli sonu belli, kısa hayatlar ile ödenmesin, halk barış içinde yaşasın diye, komşularının çıktığı seferlerde pek çok genç savaşçıyı paralı asker olarak onlara veriyorlar, böylece yurtlarını da işgalden koruyorlardı.

İşte gene Urartu Kralı, para, buğday karşılığında asker istemişti. Mezopotamya'nın işgalci ve yağmacı Asur ordusu kuzeye yönelmişti. Asurların, Mezopotamya ve Anadolu ticaret yollarında gözü vardı. Bu nedenle Asurlar, iç güvenliklerini sağlayıp güney sınırlarını kontrol altına alarak komşu ittifaklarını sağladıktan sonra, bu zengin topraklara ve ticaret yollarına göz koymuştu.

Urartu Kralı da bu durumu engellemek için komşu ülkelerden yardımcı kuvvet talep etmişti. Askerler yola çıkmadan bir gün önce masaları arpa şarabı, kırmızı ve çeşit çeşit yemeklerle donatılmış salonlarda dans ve eğlence dolu bir gece geçirdi. Eğlence, kadın duaları ve dilekleri ile başlamıştı.

Bu eğlencelerde kam sadece dua etmekle kalmaz, klanın, ataları ile bağını da sağlardı.

Onlara geçmişte yaşanmış iyi olayları ve yapılan yanlışlıkları anlatır, anlatılan bu olaylardan ders çıkarılmasını isterdi.

Daha sonra duanın yerini bir savaşçının ayı ile mücadelesini anlatan bir dans, sonra en iyi “bıçak atma” yarışı almış, oyunlar oynayarak şiirler okunmuş; bu süre boyunca içkiler su gibi akmış ve hava aydınlanmak üzereyken de bu toplantı sona ermişti.

Çocuklar ve hayvanlar hariç herkesin katıldığı bu eğlenceden sonra arabalardan oluşan ya da taşlardan yapılmış evlerine çekilmişlerdi. O gün büyük ayrılıkların günüydü. Herkes bu sıkıntılı duruma dayanacak kuvveti birbirinde arıyordu. Biliyorlardı ki, gelecek nesiller için kendilerini feda etmeleri gerekebilecek ve kimse kendisine emanet olarak verilen bu bedeni ülkesi ve halkı için feda etmekten çekinmeyecekti.

Bu insanların en önemli özelliği savaşlardaki cesaret ve zekice davranışlarıydı. Pek çok kez yedikleri ok ya da kılıç darbelerine rağmen ölümsüzmüş gibi savaşmaları düşman askerlerini korkutmaya yetiyordu.

Düşman askerlerini en çok ürküten şey ise saldırı sırasında, Sarmatyalı birliklerin mızraklarından çıkan seslerdi. Bu sesler ve âdeta sestten daha hızlı giden atlar düşman bütünlü-

günü kolayca yarıp, onların kalbine saplanan bir ok oluyordu. Yılgınlık nedir bilmeksizin savaşılan bu insanları, bu denli kahraman yapan bir başka nedense tüm korkularını sevgi ile yenerek ölümsüz bedenlerini yurtlarına ve halklarına adamalarıydı. Eğer bunu yapmazlarsa biliyorlardı ki Urartu beylikleri birleşerek kendi üzerlerine yönelebilirdi. Böylece bir taş ile iki kuş vuruyorlardı: Hem ganimet ve yiyecek elde ediyor hem de kendi üzerlerine gelebilecek saldırıları engelleyerek güvenliklerini sağlıyorlardı.

2.

Herkes sabahın ilk ışıklarına kadar süren eğlenceden sonra derin bir uykuya dalmışken, kahramanımız, şamanın tütsüsünün kokusuyla uykusundan uyandı. Herkesten daha önce hazırlıklara başlamalı, uzun yolculuğunda ona güç verecek yiyecekleri, zorlu tabiat koşullarına uygun giysileri hazırlamalıydı. Niyeti, Savaşçılarla birlikte klanı terk ettikten sonra, bir yolunu bulup onlardan ayrılmaktı. Onun yolculuğu tek başına olmalıydı.

Burnunda nehrin yosun kokusunu hissetti sanki. Kor bir alev ile yanıyormuşçasına yüreği sızladı. Kafasını gökyüzüne kaldırıp az sonra

yok olacak olan yıldızlara baktı. Sanki yıldızlar gökyüzünden düşerek kalbini ateşe vermişti.

Anne ve babası uzun yıllar boyunca çocuk sahibi olamamıştı, ta ki o törene kadar... defalarca atalarından dinlemişti anlatılanları.

Dolunay gecelerinde çocukları olmayan aileler için özel bir dini tören yapılırdı. İşte bu tören de onun annesi babası içindi. Babası kendi neslini sürdürebilmesi için Tanrılardan bir erkek evlat istiyordu. Aslında kam ve beklenti içinde olmayan klan üyeleri için sıradan olan bu tören, onun dünyaya geleceği gecenin başlangıcıydı.

Anlatılanlara göre kam, dini törenin yapılacağı gün öğleden, gece geç saatlere kadar ayinler düzenlemişti. Boynunda astığı atalarından kalan kemiklerden iki tanesini çıkararak ateşe atmış, ardından üstündeki ceylan derisinden yapılmış, düğmesiz, önü açık gömleğin içinde sakladığı keseden bir tutam kekik otunu ve belindeki deri kemerden çıkardığı kurutulmuş ayı pençesini de ateşe atarak çıkan tütsüdeki şekilleri incelemiş... ve belki mayalanmış arpa suyunun da etkisiyle bağırmaya başlamıştı, “Evet, evet yüce ruhların yürüyüşü durmasın... Aşkını bulana değin durmasın,” diye...

Bağbe, bu törenden sonra dünyaya gelmiş ve herkes bu sarı saçlı yeşil gözlü çocuğa gözü

gibi bakmaya başlamıştı. Sonra büyümüş, serpilmiş, kendisi için yapılan bir Şeylan töreni ile de ailesine ve kabilesine kendi gücünü ispatlamıştı. Bu tören onun çocukluktan çıkıp korunmaya ihtiyacı olmadığını kanıtladığı bir av töreniydi.

Bunları düşünerek kalın, kurt başlı tokalı kemerini pantolonuna bağladı. Boynundaki, Şeylan töreninden kalma bir anı olan, kurdun üç dişinden yapılmış kolyesini kontrol etti. Su matarasını, içinde kurutulmuş et ve bir parça da ekmek olan çantasını omzuna asarak, ayı derisinden yapılmış çizmelerini sildi. Üzerindeki deri ceketini ve onu saran kemerini kontrol etti. Pantolonunun paçalarını çizmesinin içine soktu. Ceketıyla beraber yaptırdığı sivri, ceylan derisinden yapılmış şapkasının, başında sağlam olarak durduğuna emin olarak saçlarını savurdu.

Gün iyice doğmuş, Urartu ordusuna katılacak savaşçılar teker teker meydanda toplanmaya başlamıştı. Onları uğurlamaya gelen aileleri ile meydan hıncahınç dolmuş olmasına rağmen çıt çıkmıyordu. Anne babalar çocuklarını, kadınlar erkeklerini, çocuklar babalarını sessizce uğurluyordu. Ne de olsa bu savaş onların savaşı sayılmazdı. Bağbe yalnızdı, onu uğurlamaya gelen kimse olmamıştı; kalabalığı

ardında bırakarak yavaş yavaş atına doğru yürümeye başladı. Atını da alarak köyün çıkışına doğru yöneldi. Kaderinin karşısına çıkmanın zamanı gelmişti...

Kamı ve ailemi düşümde görmeyeli bir hayli zaman oldu, diye geçirdi aklından. Bu iyiye işaretti. Eskilere dayanan inancına göre karşılaştığı her olumsuz olay öncesinde düşünde onları görüyordu.

Vedalaşma bitmiş, yüze yakın savaşçı Urartulu yol göstericilerin eşliğinde yola koyulmuştu. Planına göre, arkada kalacak ve ilk fırsatta topluluktan ayrılacaktı. Yokluğumu nasılsa kimse fark etmez, diye düşündü kederle.

Nihayet dik bir tepenin ardından vadiye inerken iyice geride kalarak yönünü değiştirdi. Kestirme bir patikadan vadiye inerek topluluğu ardına aldı. Sonra arkasına bile bakmadan Aras Irmağı boyuca at sürdü. Ne uyku, ne yorgunluk, ne de açlık hissediyordu. Atını güneşin battığı yöne doğru hiç durmaksızın koşturup durdu. At koşmuyor, sanki uçuyordu. Rüzgâr yüzünü Kafkasya'nın serin ve soğuk suları gibi yıkıyor, uzun sarı saçları altın renkli başaklar gibi savruluyordu. Şapkası düşmesin diye onu sık sık düzeltmek zorunda kalıyor, dengesini kaybetse de hemen toparlanıyor, ne durmak ne de atını yavaşlatmak aklından geçiyordu.

Bazen gözlerini rüzgârdan açamadığı, körlemesine at sürdüğü zamanlar da oluyordu ama onun için bunlar hep mutluluk anlarıydı. Bu böyle uzunca bir zaman sürdü, ta ki; atının ağzı köpük içinde kalıp yere yığılıncaya kadar.

Birden atı tökezleyerek ön ayaklarının üzerine doğru yuvarlandı. Aynı anda kendini yerde buldu. Bu beklemediği bir şeydi, atı çatl原因arak yere yığılmıştı, yeniden ayağa kalkması mümkün görünmüyordu. Düştüğü yerden atına üzüntüyle baktı. Ayağa kalkıp, ceylan derisi pantolonunu tozdan ve otlardan temizledi. Kalktığı yerden birkaç adım ileride gözleri açık, yerde yatar vaziyette duran atın başında çaresizce durdu, bu duruma inanamıyordu. Bu atın onun için özel bir anlamı vardı. Yıllardır ona yoldaşlık etmiş, can dostu olmuştu. Sonu böyle olmamalıydı.

“Acaba Tanrıları kızdıracak ne yaptım?” diyerek mırıldandı kendi kendine. Sonra içinde kurutulmuş et ve yuvarlak, ortası delik ekmeğinin bulunduğu çantayı eyerden aldı. Gümüş işlemeli, küçük ama rahat olan eğeri atın sırtında bıraktı. Atının dizgin takımı oldukça sade, burun ve yanak levhaları ile gümüş eğeri nin örtüsü ise süslüydü. Öyle ki bu süs, dışarıdan bakanların gözlerini kamaştırırdı. Atının koşumlarındaki bu çelişki her zaman dikkat çekmişti.

Atın durumu, onun vakur ve sessiz duruşuna rağmen oldukça kötü görünüyordu, acı çektiğini biliyordu, buna izin veremezdi. Önce dizlerinin üzerine eğildi, boynundan Hint yapımı hayvan figürleriyle bezenmiş ipek fularını çıkardı ve onunla atının gözlerini yavaşça bağladı; yelelerini düzeltti, başını okşadı. Sonra istemeye istemeye elini kurt başlı kılıcının kabzasına uzattı. Uzun ve çift oluklu kılıcını, sessizce kınından çıkardı. At, olacakları sezen bir bilge gibi mağrur ve görevini tamamlamış bir dost edasıyla derin bir nefes aldı. Bu sırada yalın kılıcın, zeytin kadar siyah atın boynuna değen sesi duyuldu. At hiç hareket etmedi; hâlâ, beklediği ölümü mutlu bir şekilde yaşamış biri gibi vakurdu, akciğerlerini temizleyen havayı son bir hırlama ile gökyüzüne bıraktı. Kanı, Bağbe'nin ipek şalının kenarından usul usul akmaktaydı.

Bağbe'nin gözleri doldu. Atın gözlerine bağladığı şalını alacak kadar bile güç bulamadı kendinde. Onun ruhunun kendisini izlediğini düşünerek saygı ile eğildi. Tekrar kınına soktuğu kılıcına, atının ölümünün sorumlusu oymuş gibi, düşmanca bir bakış fırlattı. Bu kılıç ona, bir seferde aldığı ok darbeleri ile ölen amcasından kalmıştı. Tüm Sarmatyalı savaşçıların kullandığı kılıçlar gibi kısa bir kılıçtı bu. Onlar,

atların ve kendilerinin hızlarını kesmemek için uzun ve karaca, geyik, ayı ve kuş gibi hayvan başlarıyla süslenmiş başlıklı kılıçlar kullanmazdı.

Kılıcı gibi yay takımı da amcasından kalmıştı, –amcası, öldüğünde bu kılıcın ve yay takımının Bağbe'ye verilmesini vasiyet etmişti – bu yüzden onlar Bağbe için çok değerliydi. Anne babasını amcasından çok daha öncele-ri kaybetmişti. Onu amcası büyüttü sayılırdı. Onu da kaybettikten sonra, tüm amacı köydeki yaşlı din adamının, yani kamın anlattıklarını tüm heyecanı ile yaşamak ve kaderini izlemek olmuştu.

Gözlerini silerek, elinde yiyecek torbasıyla hızlı hızlı yürümeye başladı. Yalnızdı ve gidecek çok yolu vardı...

Yol boyu atını düşündü. Onunla birlikte geçirdiği yolculuk boyunca, dile getiremese de atının kendisini anladığına inanmış ve ona can yoldaşı olmuştu. Belki Sarmatya'da olmuş olsaydı bu değerli hayvanı bir saygı töreniyle gömerdi. Zaten binek takımlarını bu saygı gereği almamış, üzerinde bırakmıştı.

Atını Vanand Şehri'nde, pazarda ilk gördüğü an geldi aklına... Ondan ilk bakışta hoşlanmış, özellikle siyah yelelerine vurulmuştu. Bu

duygunun karşılıksız olmadığını görmek onu şaşırmamıştı. Gece renginde uysal ama sahibinin dilinden anlayan bir at olduğunu, denemek için ona bindiğinde anlamıştı. Eğere oturmuş, pazarın çıkışına doğru atı hızla sürmüştü. At kendini kanıtlamak istercesine, göz açıp kapayıncaya kadar, hızla, şehrin çıkışına ulaşmıştı. Bu sırada hayvanın satıcısı ıslık çalmış olmalı ki at aniden durmuş, savaşçı üzerinden boş bir çuval gibi yere yığılmıştı. Kısmet şu ki, onun üstünden ilk kez ona bindiğinde düşmüş, ikinci düşüşü ise son olmuştu. Yerden kalkıp üzerini temizlemiş, kılıcını düzeltirken uzaktan görülen pazarda da hareket durmuş, herkes bu durumu izlemişti. Kimse bulunduğu yerden kıpırdamamış, kimileri kahkahalarla gülerken kimileri de sakın ama, bu ânın şahidi olmanın verdiği bir şaşkınlıkla ile kalakalmıştı. O ise daha da sakindi, hatta soğuk bir kılıç ile dolaşan savaşçı bir Sarmatyalı askere nazaran çok sakindi...

Yüzünde en ufak bir sinirlilik hâli yoktu, kızmamıştı. Tam tersine hoşnuttu; atın hızından ve sahibine olan bağlılığından. “Keşke,” dedi, hayat da bize böyle bağlı kalsa...

Yeniden binmedi ata, yularını tutup sevgilisinin saçını okşar gibi yelelerini okşayarak meydana kadar yürüdü. At, kuyruğunu sevgiyle salladı; başını Sarmatyalının omzuna yasla-

mak istermişçesine sağa sola çevirdi. Pazarda hayat âdeta durmuş, tüm bakışlar hiçbir ayrıntıyı kaçırmamak istercesine ona çevrilmişti.

3.

Karmakarışık duygular ruhunu, engin denizlerin Tanrıların gazabına uğramışçasına kabarması gibi kabartıyordu. Yalnızlığına son verecek, hayat arkadaşı olacak kadının başına gelenleri düşünüyordu. Ne yapabileceğini bilmiyordu ama kaderinin çıkardığı yolda da yürümekten kendini alıkoymuyordu. Bir sevgi bir hayat demekti. Sevgi olmadan dünya neydi ki? Sevgisinin karşılıksız olmadığı için kendini hep mutlu saymıştı. Ama şimdi, konuştukları ve ilk öpüştükleri günün aydınlığı yoktu yüreğinde. Korkuyordu. Sevdiğinin başına kötü bir şey gelmiş olabileceği ihtimali, yüreğini okyanusun büyük dalgaları gibi kabartıyor, kendini, bu düşüncelerden arındırmak için âdeta suya gömüyor, boğuyordu. Ama kadını sıradan biri değildi, işte bu düşünceyle kabaran dalgaların arasından yüzeye çıkıp boğulmaktan kurtuluyordu.

Yolda hızla yürümeyi sürdürüyordu. Başlayan yağmurla birlikte ıslanmaya başlamış, şapkasının altından omuzlarına dökülen saç-

ları ince ince akan su kaynakları gibi olmuştu. Sanki gökler, yaşadığı acıların tanığı olarak yüreğini sunuyordu ona. Teselli dedikleri bu olmalıydı. Yağmur hızını iyice arttırınca, yağmurdan korunabileceği bir yer aranmaya başlandı.

Sarmatyalı Bağbe'nin aklında sadece sevdiği o kadın vardı... Kömür kadar siyah bir saç, beyaz bir ten, kendinden emin olan bakışları ile Katokye...

Sevdiği kadın, asker kaçağı eşkıya çetelerince Asur pazarında değerli bir mal olarak satılmak için esir alınmıştı. Katokye, Bağbe'nin köyüne bir günlük mesafede, nehrin karşı tarafındaki köyünde ailesiyle birlikte yaşıyordu. Bir yıl önce köylerinin ortaklaşa düzenledikleri bağbozumu şenliklerinde tanışmışlar ve birbirlerine sevdalanmışlardı. Bu yıl içinde Bağbe, işlediği gümüşleri sattığında evleneceklerdi.

Kafkas ellerine kadar gelen bu yağmacı çapulcuların tek amacı, sağlıklı olan kadın ve çocukları toplayıp Asur'da ve Mezopotamya'da satmak ya da değer edecekleri rehine olarak tutarak para karşılığı geri vermektir. Eşküyalar, bu yolla kazanılan gümüş paraları hanlarda yiyip içerek ve fahişelerle harcıyorlardı. Paralar tükenince, bu pespaye ve yoz yaşamlarına geri dönmek için çapulculuğa devam ediyorlardı.

Bir okun keskin, çatallı ucu veya ince bir kılıç darbesi canlarını alana ya da bir uçurum dibinde ölüm onları bulana değin, masum ve kendi halinde yaşayan insanlara acılar yaşatmayı ve yaşattıkları acıların kanı ile yıkanmaya sürdürüyorlardı.

Bu Sarmat ve İskit karışımı köyün altın ve bronz işleyen ustaları Fenike'den Lübnan'a, oradan da Yunanistan'a kadar meşhurdu. Elbette fazla meşhur olmanın iyi tarafları yanında kötülerini üzerlerine çekmek gibi olumsuz yanları da vardı. Bu durum yağmacıların gözünü uzun zamandır bu köye dikmesine neden olmuştu. Çevre köylerde defalarca tekrarlanan bu durum şimdiye dek sıkı güvenlik nedeniyle burada hiç yaşanmamıştı.

Fakat bu son seferberlik için, Urartu Kralı'nın elçileri ile görüşmeye giden heyete askeri birliğin de eşlik etmesi, bu güvenlik zafiyetinden yararlanmak için bekleyen çapulcular için bulunmaz fırsattı. Ve onlar bu fırsatı çok iyi değerlendirdi: Köye saldırıp, yaşlıların çoğunu kılıçtan geçirmeleri, sağlıklı kadın ve çocukları yanlarına esir almaları ve tabii kuyumcuları yağmalamaları çok hızlı olmuştu. Bu denli hızlı olmalarına kendileri bile şaşırtmıştı. Köyün yaşadığı olay eyalet valisinin kulağına gidene kadar yağmacılar neredeyse çoktan Vanand'ı,

oradan Tuşpa'yı ve son olarak da Asur topraklarını aşmış olacaktı.

Onlar kendilerince haklıydılar. Yakıyor, yıkıyor, öldürüyor ve kaçıyorlardı; ama bu sefer arkalarında, yüreği öfke ve kinle dolu olan bir Sarmat subayının peşlerinde olduğunu bilmiyorlardı.

4.

At ile meydana doğru yürüyen Bağbe kendisine yönelen anlamlı bakışlara aldırmiyordu. Atı beğenmişti, Vanand'dan onsuz ayrılmak istemiyordu. Onu tek istediği buydu.

Vanand şehri Kafkasya ile Anadolu'nun kesişme noktasındaydı. Pek çok ulustan insan buraya gelmiş ve burası Urartu, Kafkasya, Yunanistan, Mezopotamya ve Yahudi tüccarlardan oluşan ticari bir alan olmuştu. Buraya esir pazarı olmasa da, at pazarı çok önemli bir değer katmıştı. Bununla birlikte Hindistan ve Çin'den gelen malların Fenikeli, Yunanlı ya da Yahudi tüccarlarca ilk alımın yapıldığı merkezdi. Çünkü uzak olan diyarlardan getirilen bu malların, kıyı şehirlerine ulaştığında değeri daha da artıyordu.

Kervancılar yorgun geldiği bu bölgeden, –dönüşte sıkıntı yaşamamak için– malını kısa

zamanda satmayı ve hemen ayrılmayı düşündü. Bu iklim hem hayvanları hem de kervancıları çok rahatsız ederdi.

Vanand bir dağın eteğinde, iki sıra korunaklı surlarla çevrili bir kale içine kurulmuş, bir ovaya bakan ve o ova ile arasında debisi yüksek bir ırmağın bulunduğu bir şehirdi. Kendilerine acı verecek olaylardan uzak kalmak için yapılan heybetli kalenin dik surlarından bakınca manzara muhteşemdi. Ova göz alabildiğine uzanıyordu. Kalenin birinci surunun içinde yerleşim alanları pazarlar ve iş yerleri vardı. Bu iş yerleri bakır, gümüş ve altın paranın döndüğü yerlerdi. Bu kentin yoksullarını dışarıdan çalışmak için gelmiş insanlar oluşturuyordu. Kimse buraya çalışmak için gelenlere nereli olduğunu ya da neden yurdunu terk edip geldiğini sormazdı. Çünkü her bedenin farklı bir ruh taşıdığını ve ruhların sorgulanmasının bedelinin ağır olduğunu öğrenmişlerdi. Kalenin ikinci surları arasında tanrılara ayrılmış özel bir alan vardı. Merkeze girmeden, şehir surları boyunca akan ırmağın üzerindeki köprüleri geçmek gerekti. Ova rengârenk çiçekler içinde olmakla birlikte, özenle ekilmiş sebze ve tahıl tarlaları dikkat çekiyordu. Tahıl başakları dolgunlaşmış, güneşe doğru dönerek ışığına ve enerjisine şükranlarını sunuyordu âdeta. Sebze bahçeleri de türlü

sebzelerle doluydu. Kadınlar, erkekler, köleler, kısacası herkes çalışıyorlardı. Ovayı yarararak gelen büyük nehir yapılan su bentleri, göletler ve kanallarla tüm arazinin sulanmasını sağlıyordu. Bu başlı başına bir güzellikti. Ayrıca bentler karların eridiği ya da ilkbahar yağmurunun fazla yağdığı zamanlar arazilerin zarar görmesini de engelliyordu. Bu şekilde komşu şehir devletlerine de oldukça yararlı oluyorlardı. En büyük sorunları otlakların ormanlar nedeniyle az olması ve sürülerinin sık sık yabani hayvanların saldırılarına maruz kalmasıydı.

Büyük tahıl ve kurutulmuş sebze depoları, kurutulmuş et ve balık mahzenleri, büyük su sarnıçları ve tuz depoları vardı. Askerler kale surları boyunca düzenli nöbet tutuyorlardı. Sur altlarına cephanelikler yapılmıştı. Buralar da ovaya kadar kaya fırlatan mancınıklar, yağ depoları, mızrak ve oklar bulunurdu.

Dünyanın her yerinde, her çağda ve her anda en mutlu olan kesim çocuklardır. Bu durum burada yaşayan çocuklar için de aynıydı. Yaşanan tüm acılardan, umutsuzluklardan en habersiz olan kesim, umutları ve mutlulukları yüzlerinden eksik olmayan çocuklardı.

Çocukların en sevdiği oyunların başında, atların toynaklarına takılan demiri yani nalı, dikili olan bir çubuğa isabet ettirerek ortasın-

dan geçirmek geliyordu. Bazıları kervan yoluna yakın durup farklı coğrafyalardan gelen insanları izler, onlara el sallayarak gülümser ve develerin hareketlerini taklit ederdi... Gördüklerini abartarak arkadaşlarıyla paylaşmak en mutlu oldukları andı... Büyümeye başladıkça bu oyunların yerini tahtadan kılıç kullanmak, tahta atla yarışmalar yapmak alıyordu. Meyve bahçelerindeki meyveleri en hızlı ve en çok aşırma yarışmaları ve bekçilerinin genelde sonuçsuz kalan kovalamacasını da bu oyunlara ekleyebiliriz.

Bu kentin yorulmak nedir bilmeyen, hızlı ve dayanıklı atları, tüm Kafkasya'da, Anadolu'da ve Mezopotamya'da ünlüydü. O kadar ki, pek çok kral birbirine hediye olarak bu bölge atlarından yollardı. Hele bir de iyi bir at yetiştiricisinin çiftliğinde yetişmişse görülmeğe değer olurlardı. Öyle ki bu bölgede yaşanan işgallerde ya da savaşlarda kimse, kalenin ötesindeki bu çiftliklere dokunmazdı.

Atların farklı yerlere satılması, namplarının da yayılmasını sağlıyordu. Pek çok devletten buraya at sürüleri için geliyorlardı. Özellikle sonbaharda, ilkbaharda doğan tayların da yetiştirilmesi ile bu bölge tam bir karnaval havasına girerdi. Çeşitli ve farklı renklerdeki atlar çiftliklerinden şehre getirildiklerinde, çevrede-

ki herkes işini bırakır bu güzellikleri seyretmek için geniş kaldırımli sokaklara çıkardı.

Burada pazar haftada üç gün kurulur ve o günler etraf çok kalabalık olurdu. Her dilden tercümanın bulunduğu Vanand'a Uzakdoğu'dan, Mezopotamya'dan, Pers illerinden gelen pek çok tüccar bu tercümanlar aracılığıyla iletişim kurardı. Pazarın güvenliğinin iyi, en önemlisi de hanların ücretsiz olması buranın bir merkez olmasının başka bir nedeniydi. Pazarın birinci sur içinde kurulmuş olması tamamen güvenlik amaçlıydı, pazaryerinde de yine bu amaçla dolaşan pek çok sivil görevliler bulunurdu. Yalın kısa kılıç taşıyan bu kişiler ayaklarına hızlı, gözlerine keskindi.

Pazarda meydan, daire şeklinde boş bırakılırdı. Hayvan, meyve ve sebze, baharat ve kumaş satıcıları; maden sanatçıları ve camcılar, ortası boş olan bu meydanda bir dairenin etrafında sıralanır gibi yerleşirdi. Bu pazardan sorumlu olan kişi ise yakın zamanda üzücü bir olay yaşamış, ikiz çocuklarından birinin, kız olanını ölümüne şahit olmuştu. Tüm bunları ve küçük kızın son dileğini tüm halk biliyordu. Bilmeyen tek kişi şehre öğleye doğru gelen ve geldiği andan beri dikkatleri üzerine toplayan Sarmatyalı bu askerdi; herkes bilirdi ki Sar-

matyalılar bu bölgenin en namlı askerleri ve en sanatkâr kuyumcularıydı.

Meydandaki halk bu ve buna benzer düşüncelerle onu izlerken Sarmatyalı, atın sahibinin yanına yaklaştığında atın yularını ona doğru uzattı. Şimdi kalabalık askerin etrafını çevirmiş meraklı gözlerle olacakları izlemeye koyulmuşlardı. O anda garip bir şey oldu ve at sahibine gitmemek için ayak diredi. Biraz önce sırtından yere attığı savaşı Sarmatyalı askerin yanaklarını yalamaya, kafasıyla onu dürtmeye başladı. Bu durum herkesi şaşırtmıştı. Tanrısal bir döngünün oluşumuna şahit oluyorlarmışçasına, hiç ses çıkarmadan tüm olayları hafızalarına kaydediyorlardı âdeta. Bir kaç kadın, sesi yüreğinde saklı olarak ağlıyordu.

O ise durumun farkında bile değildi... Az önce kendisini sırtından yere yuvarlayan atın yelelerinin rengi, onu garip rüyalar gördüğü çocukluk yıllarına götürmüştü. Atın dürtmeleri, onu uykusundan uyandırmaya yetti.

“Ata kaç gümüş istersin?” diye sordu.

“Atım aslında satılık değil yabancı.”

Rüzgârın esmesi bir anda durmuştu. Asker, kulaklarında bir uğultu duymuş gibi irkil-di. Durakladı: “Peki, o zaman bu yaşananlar bir oyun mu?” dedi, “beni satmayacağın bir ata

bindirip düşüşümü izlemek nasıl bir duyguydu?”

Elini yavaşça kılıcına uzatarak, alacağı cevaba göre hamle yapmak üzere hazırlandı. Kendini aşağılanmış gibi hissediyordu. Gözlerini adamın gözlerine büyük bir hırsla dikti.

Onun hamlesini görmezden gelen yaşlı adam gırtlığını temizleyerek, sakın bir ses tonu ile, “Bu atı satmıyorum çünkü onu kızım yetiştirmişti. Yelelerinden kuyruğuna kadar o okşadı. Her yerinde onun elinin ve teninin kokusu var,” dedi.

Bağbe, adamın hüznü görüntüsüne aldırmaksızın onu, hırsla dinliyordu.

Yaşlı adam, biraz sonra konuşmam bitecek der gibi genç adamın gözlerine bakarak, “Kısarak at, bu yavruyu doğurduğunda öldü. Kızım sevinçle sarıldı taya... Yavruya annelik etti, yatağında büyüttü, kendi sütünü paylaştı... (Yaşlı adam burada bir an durdu. Bağbe, adamın gözlerinin bir an yaşla dolduğunu gördü.) Lakin ömrü atının kadar uzun olmadı. Geçen ay aniden öldü. Kimsenin nedenini öğrenemediği bir ölüm... Çok üzüldük. Bizim mutluluğumuz da onunla beraber toprakta uyuyor şimdi...”

Bağbe yavaşça elini kılıcının kınından çekti. İçinde tuttuğu âni saldırma hırsından bir solukta vazgeçti, utanmış, herkesin önünde çok

kötü bir duruma düşmüştü. Kafasını önüne eğdi ve yaşlı adamın sözünü bitirmesini beklemeye başladı...

“Sevgili kızımın bu âni ölümü üzerine günlerce, atını ne yapmalıyım diye düşündüm. Bir karar veremedim Çünkü Tanrıları ve kızımın ruhunu üzecek bir şey yapmak istemedim. Bunun üzerine de Şaman’a gittim o da bana, ‘Dolunay gecesi yanıma gel, gelirken de kızının kesilen ilk saçından teller getir,’ dedi. İki hafta sonra gittim. Kızımın saç tellerine, taşlara, kemiklere ve yıldızlara baktı ve bir müddet sonra bana dönerek, ‘Bu atı üç hafta pazara çıkartacaksın. Sarışın, uzun saçları ve uzun boyu olan, yeşil gözlü bir adam gelip atı denemek istediğini söyleyecek. O zaman ona izin ver. Eğer atın üzerinden düşer ve düştükten sonra binmeden geriye yürüyerek getirirse, ona herhangi bir karşılığı olmadan vereceksin. Kızının ruhu bu genç adama yardım ederse, gerçek huzuru bulacak. Gök Tanrının yanında o da senin gibi yaralı ve ondaki bu yara o zaman iyileşecek. Kızın artık orda ebediyete kadar huzur bulacak,’ dedi. Bu durumu da burada, pazara gelen yabancı tüccarların haricinde herkes biliyor. İşte sen attan düşünce, durumu bilmeyen tüccarlar güldü, durumu bilenler ise şaşkınlıkla izlediler,

şimdi bizi izleyenler gibi. Yoksa niyetim senin cesaretin ya da savaşçılığını sorgulamak değil,” dedi ve zorlukla yutkunarak devam etti:

“Atın adı Kan. Ona bu adı kızım koydu. Çünkü bu atın doğduğu gece kızım uykusunda uyandığında, avucunun ortasında kan pıhtısı vardı. Adı bu yüzden kan...”

Bağbe, şaşırmıştı birden... Durdu...

Dinler, tanrılar, rüyalar aşklar... Dünya...

Acaba bu anlatılanların hepsi kurmaca mı? diye düşünürken, yaşlı adamın uzattığı yuları tuttu. Saygı ile eğilerek satıcının önünde durdu. Neredeyse tüm şehir halkı ve pazaryerinde bulunanlar halka halinde olup, soluk bile almayı unutmuş bir hâlde olayları izlemeye devam ediyordu. Onlar için o an, pazaryeri, Şaman'ın dediklerinin ve bir mucizenin gerçekleştiği bir yer haline dönüşmüştü.

Tabii bu durum dinsel çelişkiler yaşayan, farklı yerlerden gelen ve farklı dine sahip olan tüccarların getirdiği yeni dinlerle tanışan Vanand ilinde Şaman'ın yerini sağlamlaştırıyor, atalarının dinlerine olan inançları da artırıyordu.

“Tanrıları anlamak mümkün değil,” dedi Bağbe ve kolyesinin içinden mavi siyah renkte pırıl pırıl parlayan bir taş çıkardı. “Bu taşı

al,” diye devam etti, “sanırım kızının gözleri bu renkti. Benim şamanım bana bunu on beş yaşına girdiğimde yaşayacaklarımın kanıtı diye vermişti. Bu taş her baktığında, kızının gözlerini göreceksin. Onun yüzünü unutsan bile gözlerini yanından ayırmamış olacaksın.”

Bunları söyledikten sonra saçlarını rüzgârda savurarak bir hamlede ata bindi. Yayını, ok çantasını düzeltti. Sırt çantasını da atın eyerine bağladı. Atın eyer ve biniş takımlarını o kadar hızlı değiştirmişti ki, izleyenler âdeta dona kalmıştı tüm olanlar karşısında. Birkaç tercüman yaşananları dışarıdan gelen tüccarların yüzlerine bakmadan anlatıyordu; çünkü yaşanan her dakikayı hafızalarına kazımak için kirpiklerini bile kırpmıyorlardı...

Birden ihtiyar satıcı, yavaş yavaş ilerleyen savaşçının ardından, “Geri dönecek misin?” diye bağırdı.

Bağbe, yerden gözlerini kaldırdı yaşlı adamın hüznü dolu gözünde buruk kalbini görerek, “Elbette, amacım bu,” dedi, “ama geri döndüğüm zaman size bu atı getirir miyim bilmiyorum. Gideceğim yolun ne kadar uzak olduğunu ve başıma ne geleceğini bilmiyorum; elbette bu durumda ne kadar sabırsız olduğumu da görüyorsunuz. Ama size bıraktığım ata ben dönünceye kadar iyi bakmanızı rica ediyorum. Bu at

da çok özeldir. Sevilmediğini hissederse yemek yemez ve ölür. Lütfen ona dikkat ve sevgi ile yaklaşın. Eğer geri dönemezsem de, atım ölen kızınızın ikizi olan oğlunuzun olabilir. Lütfen bunu kabul edin, çok mutlu olurum.”

Adam, “Elbette atına iyi bakarım ve oğluma götürürüm. Döndüğünde, beni şu dağın eteğindeki kalede bulabilirsin; ayrıca orada konaklayabilirsin de. Verdiğin taş için de teşekkür ederim,” dedikten sonra ve nemli gözlerini atına dikerek seslendi: “Umarım geri gelirsin Kan. Kehanette keşke bu da olsaydı...”

Büyük pazaryerini dolduran ve sanki tüm yıllar boyunca bu olanlara tanıklık etmek için bekleyen insanlar, savaşçının gidişiyle birlikte, birinden bir komut almışçasına hızla dağılmıştı. Üzüntü, şaşkınlık ve korku ile karışık bir ürperti ile dolan yüreklerini meydanda bırakıp, yarım bıraktıkları işlerine yönelmişlerdi.

Vanand ili ve orada yaşayanlar uzun yıllardır böylesine üzüntü ve umudun yan yana olduğu bir olaya şahitlik etmemişti. O yüzden hissettikleri şaşkınlık, ürkeklik ve burukluk çok doğaldı. Yaşananlar kulaktan kulağa anlatılacak, dinleyenler ise anlatılanlar karşısında gözyaşlarını tutamayacaktı. Sorular sorulacak, sel gibi akan gözyaşları ellerinin tersi ile silinecek ve anlatılanları soluk bile almadan dinle-

yenler, olayı en ince ayrıntısına kadar öğrenmek isteyeceklerdi. Bulundukları coğrafyanın zor bir hayat sunduğu bu insanlar, yüreği sıcacık, sevgi ateşinin korunu bir kez daha elinde tutacaktı.

Ölümün ve yaşamın yan yana sunulduğu bu heyecana tanıklık eden şamanın ağzından hikâye daha farklı dile getirilmekteydi. O tanrıların yeryüzüne indiğinde büründüğü şekillerden biri olarak küçücük kızdan ve onun sevgi dolu yüreğiyle büyüttüğü atından bahsederken, onu dinleyenler bunun aksini asla düşünemezdi.

5.

Bağbe nihayet, hızını iyice arttıran yağmurdan kaçıp sığınabileceği, içinden hafifçe ışık süzülen bir mağara fark etti. Hemen oraya doğru yöneldi. Mağaranın aslında fark edemeyeceği girişi, içinde yanmakta olan ateş sayesinde dikkatini çekmişti. İçeri girdi. İçerde üç adam vardı. Mağaranın ortasında yaktıkları ateşin başında, yemek yiyip içki içen üç adam... Adamlar, bağbe içeriye girince, beklemedikleri bu konuğun sesi ile irkildiler.

Bağbe, adamların tedirginliğini görmezden gelerek samimi bir ses tonuyla, “Merhaba, ben de aranızda katılıp, ateşinizde ısınabilir miyim?” diye sordu.

Ama, adamlardan ikisi daha sesi duyar duymaz ellerini hemen kılıçlarına götürmüştü.

Bağbe aynı sakin ses tonuyla, “Yalnızca, yağmurda ıslanmış ve yorgun bir yolcuyum,” dedi, yalnız olduğunu anlatmak için etrafına göz gezdirerek, “sizi korkutmuş olamam, öyle değil mi?” diye ekledi.

Yemeğini yemeye devam eden, orta yaşlı üçüncü adam, “Elbette,” dedi, “arkadaşlarımın tepkisini mazur gör, buralar ıssızdır. Adamlarımın tepkisi, sessizliği yararak içeri gelen sese olmalı...”

“O zaman oturabilirim, öyle mi?”

Adam, emin hareketlerle, “Buyur,” diye yanıtladı Bağbe’yi, “otur ve ısın. İstedğin kadar kalabilirsin. Hatta gece burada kalacağız. Birazdan arkadaşlar kuru dal toplayıp ateşi besleyecekler ki sönmesin. Burası bir ayı ya da kurt ini olabilir. Dikkatli olmalıyız değil mi?” Adam sorusuna yanıt beklemeden, ateşin yanına çömelen Bağbe’ye tabağından bir parça kurutulmuş et ve deri bir tulum uzattı.

“Aç olmalısın, al şunları ye. Bu da arpa şarabı... Bu dağlıların en güzel içeceği.”

Bağbe yetiştiği toplumda önce iç sezgilerine güvenmeyi, onun doğrultusunda hareket etmeyi öğrenmişti. Bu onu güçlü ve farklı kı-

lan bir özelliğiydi. Bu üç kişinin tutumlarına, kılıçlarının üstündeki şekillere ve kıyafetlerine bakarak onların bu bölgeden olmadığını düşündü. Aslında biraz da ürkmüştü. Özellikle, üç atın bağlı olduğu taşların hemen yanına yaslanmış savaş kargılarını görünce... Bu kargılar onların asker olduğunun bir kanıtı olabilirdi. Temkinli olmalıyım, diye düşündü. Yavaşça çömeldiği yere oturdu, adamın uzattığı şarabı aldı, bir dikişte içti. Yiyeceği sunan şaşkınlıkla izledi onu sonra diğer ikisine dönerek, “Siz biraz kuru odun toplayın. Yaş getirmeyin yoksa dumandan boğulur sonra kaçtığımız yağmura sığınmak zorunda kalırız,” dedi ve önündeki büyükçe et parçasını alıp yavaş yavaş yiyen gence çevirdi dikkatini. Bağbe'nin onlar hakkında düşündüklerini belki o da Bağbe için düşünüyordu şimdi. Odun toplamaya gönderilen iki kişiden biri yavaşça mağaranın iç kısımlarına doğru giderken, diğeri de çevrede yakacak kuru bir şeyler var mı diye aramaya koyuldu.

Bağbe ve adam birbirini süzerek yemeklerini bitirdikten sonra arpa şaraplarını içtiler. Bağbe matarasını kontrol edip, ateşin yanından yavaşça ayağı kalktı, “Yarınki yolculuğum için şimdiden hazırlık yapmalıyım,” dedi, “gelirken bir dere görmüştüm, yağmur azalmışken mata-

rama su doldurmalıyım. Sabah, güneş doğmadan yola çıkmam gerekecek ve bunca yol susuz çekilmez.” Yağmurun şiddeti artar, nehir suları yanına yaklaştırmaz diye korkuyordu.

Sakin hareketlerle mağaranın dışına çıktı. Yağmur sandığından daha da az yağıyordu. Kafasını göğe doğru kaldırdı, yağmur damlacıklarının yüzünü yıkadıktan sonra, ibadet edercesine tenini yalayarak yere düşüşü ona yeniden huzur verdi. Derin derin nefes aldı, ciğerlerini ormanın ve toprağın âdeta yıkanıp arındıktan sonra Tanrı’nın huzuruna çıkarmışçasına yaydığı yalın kokularını hissetti. Yaşamak bu olsa gerek diye düşündü. Onca yol gelmişti, günlerdir yolculuk yapıyordu ama bir anda tüm yorgunluğun yerini bir rahatlama almıştı. Doğa ile bütünleşmek onu çok mutlu ediyordu.

Bir Kafkasyalının huzur içinde olduğu tek yer doğadır. Çocukluktan beri tabiat ile iç içe yaşamanın sonucuydu bu. Karşılıklı saygı, doğada barışı da beraberinde getiriyordu. Dereye doğru yürüdü. Suyun akışının yağmurdan dolayı tahmin ettiği gibi hızlanmış olduğunu gördü, ‘mataramı hemen doldurmalıyım,’ diye düşündü, su her an onu alabilirdi. Yağmur buralara bu kadar yağdıysa yukarılara, dağlara daha çok yağmış olmalıydı. Başka türlü bu denli hızlanması, seviyesinin bu kadar yüksel-

mesi mümkün değildi. En temiz yerinden matarasını su ile doldurdu. ‘Bu su bana epeyce yeter,’ diye düşünürken büyük bir gürültü duydu, bir yerlerde ağaçlar devriliyor olmalıydı. Sesler uzaktan geliyordu, hemen ayağa kalktı. Matarasının kapağını hızla kapattı. Yakınındaki ağacın dallarına tırmanarak sesin geldiği yöne doğru baktı. Gördüklerine inanamadı, hızla dallardan atlayarak mağaraya doğru koşmaya başladı. Bir taraftan da matarasını boynuna asmaya çalışıyordu.

Ellerinde dal parçaları ile mağaraya doğru ilerlemekte olan iki adam, rengi atmış bu adamı görünce korktu. Şaşkın bir vaziyette, ellerindekileri yere atarak kılıçlarına davrandı. Suratlarında öyle bir korku ifadesi vardı ki, dolunay karanlığını andırıyordu.

“Çabuk kılıçlarınızı bırakın, biriniz atları kurtarsın sen de içerdeki şefine seslen dere yatağından üzerimize doğru çok büyük bir sel gelmekte şu mağaranın üzerindeki tepelere çıkmalıyız. Hadi durmayın...”

“Seni şapşal adam ne diyorsun sen? Neden koşuyorsun, doğruyu söyle?”

“Seni manda kılıklı, duymadın mı beni, sel diyorum vadi boyunca etrafı yıkarak geliyor. Çok az zamanımız kaldı. Hadi atları kurtar...”

Koş, şu tepelere çıkmalıyız...”

Adam şaşkın bir şekilde, bu yeni tanıdığı adamın sözüne inanıp inanmayacağına tam emin olmadan atları bağladıkları yöne doğru hızla koştu. Kılıcını kınına ancak yolun yarısında koymak aklına gelmişti. Mağaranın içindeki şefleri ise bağrıışmaları duyarak savaş mızraklarını, ok çantalarını, yayları ve kalkanları alarak dışarı çıkmıştı. Elindeki mızraklar mağaranın çıkışında elinden düştü. Durumun vahameti ortada olmasa, Bağbe şefin bu panik haline kahkahalarla gülebilirdi. Ona yardım için hemen diğer askerle yanına doğru gitti, birlikte yere düşen malzemeleri topladılar.

“Neler oluyor sizi adi askerler. Bir an yanınızda olmazsam hemen ortalığı karıştırıyorsunuz. Kim saldırıyor? Çapulcular mı? Neredeler, kaç kişiler, neden kaçıyoruz, durup savaşmalıyız.”

Bağbe az önceki komik hâli yerine adamın cesaretine imrenmişti.

“Saldırı falan yok.”

“Bu panik ne o zaman?”

“Vadiyi sel basıyor az sonra ne bir mağara kalacak ne de biz. Sen durmadan böyle soru soracağına koş. Mağaranın yukarısındaki şu tepelere çıkmalıyız. Yoksa ormanda ağaç dal-

larına çarpa çarpa parçalanıp öleceğiz, ölmüş bedenlerimiz ise kurtlara yem olacak.”

Şef yemeğini ve içeceğini paylaştığı bu insana güvenmesi gerektiğini düşünerek hızlandı. Arkalarına bile bakmadan koşarak mağaranın üstündeki tepelere yöneldiler. Onlar tepeye tırmandıkları anda sel de vadiyi basmış, mağaranın içi su ve balçıkla dolmuştu. Durup soluklanmak istediler, arkalarına bakınca gördükleri manzaradan ürktüler. Gözlerinin alamadığı kadar yeşil ve ağaçlık olan vadi, şimdi boz bulanık bir çamur ve su yığını ile kaplanmıştı. Dev gibi ağaçların yarısından çoğu suların içinde kalmıştı. Gölde batmamak için başını suyun üstünde tutup nefes almaya çalışan insanlarmış gibi görünüyordular.

“Atlar, atlar nerede? Tanrı Haldi adına... nasıl unuttuk kargaşa ile.”

“Sakin ol. Bak az ileride, askerin yanında. Oları senden önce uyarmıştım, ancak onlar da senin gibi soru sorsaydı şimdi hepimiz suyun dibinde çamur içinde boğulmuş, ölmüş olacaktık.”

Adam çok rahatlamış bir hâlde ıslak çimenlere uzandı. Az kalsın mızrak kolunu kesecekti.

“Hey asker! Atların hepsini kurtardın mı?” diye seslendi adamına. Sonra da Bağbe'ye dö-

nerek, “Şimdi sana canımızı borçlandık,” dedi ve “peki, biz bu geceyi nerede geçireceğiz bir düşüncesi olan var mı?” diye sordu.

Bağbe aslında hızlı koşmaya alıştı. Özellikle Kafkasya Dağı eteklerinde; ormanlarda av amaçlı geyik, karaca avlarken en az onlar kadar hızlı koşardı. Kabilesinin en seçkin askeri ve avcısıydı. Onun attığı okun yerini bulmaması gibi bir durum olamazdı. Ama yorgun ve ıslanmış bir beden onu soluk soluğa bırakmıştı. Konuşulanları bile bir uğultuymuşçasına duyuyordu.

“Evet, efendim eğer bu adam olmasa şimdi ne atımız vardı ne de bu atlara binecek olan bizler. Bakın şurada dağın eteğinde dumanı tutan bir köy var, buradan uzak görünse de gece basmadan oraya varabiliriz.”

“Bence oraya kadar gitmek biraz zor... Hava kararmaya başladı, sizi bilmiyorum ama ben yolu bilmiyorum. Vadinin sel suları ile kaplı olduğunu düşünürsek eğer dağlık yoldan gitmek gerekecek. Bu da atların dağdan aşağı yuvarlanması, bizim de parçalanarak ölmemiz anlamına gelir. Bence şu kayaların kovuklarına sığınalım. Zaten yağmur da dinecek gibi değil, en azından soğuktan ve ıslanmaktan korunuruz. Çantamda biraz ayı yağı var onu da sizinle paylaşırım, böylece ateş yakmaya bile gerek kalmaz.”

Aynı anda pek çok şeyi düşünebilmeyi, düşündüğünü söylemeyi ve en önemlisi var olanları paylaşmayı ona üç kişi öğretmişti. Köyünün bilge bir din adamı olan kam, öfkesi cesareti ve savaşçılığı ile nam salmış olan amcası ve de zekâ ile bilgeliği yan yana taşımayı bilen babası; hayatında tüm hareket ve davranışlarını izlediği üç önemli kişi. Zor zamanlarda nasıl davranılması gerektiğini, yön bulmayı, avlamayı, oku atmadan önce düşünmeyi, avlayacağı hayvanın yavrusunun olup olmadığını izlemesini... Yani hayatı. Kamın eğitimi sırasında sık sık tekrarladığı söz hep aklındaydı: “Çok derine inilmezse ruhtan eğitim fışkırmaz.” Aynı şimdi olduğu gibi. İşte gene işe yaramıştı. Aslında zaman zaman onlara kızdığı bir konu vardı, ona aşkı anlatmamışlardı, aşk karşısında ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Bildiği tek şey aşkının peşinden gitmesi gerektiği idi. Babası ve amcası, “kendi yaşam tecrübeni test etmeye başladığında aşkını da tartabileceksin. O zaman sorun da kalmaz,” diyerek kapatmışlardı konuyu.

Şimdi bir dağın eteğinde ayaklarının altında çamurdan bir derya, yağmur, akşam karanlığı ve soğukla karşı karşıyaydı. İşte aşk bu olsa gerek diye mırıldandı. Keşke yanımda sevgilim de olsaydı diye düşündü. Çakan şimşeklerle

orman aydınlanırken, sevgilisi ile ormanda geçirdiği anlar geldi gözlerinin önüne. Aşk dolu sözler, dilekler, geleceği birlikte hayal etmeleri ve tek olmuş bir çift beden...

Düşüncelerinden şefin sözleriyle kurtuldu:

“Haydi bakalım geceyi geçirecek bir yer bulmalıyız kendimize, yoksa hasta olacağız. Hâlbuki yaşamak için Tanrı Haldi'ye pek çok adak adadım.”

“Komutanım yukarıda küçük bir mağara var sanırım oraya çıkabiliriz.”

“Siz atları sağlam ve görebileceğimiz bir alana bağlayın, yabani hayvanlar aç kaldıkları için saldırmasınlar.”

“Sen de çakmak taşını çıkar da ateş yak, tabii kuru kalan bir şeyler varsa...”

“Peki şefim.”

“Hadi benim hayatımı borçlu olduğum arkadaşım, yukarıya doğru çıkalım. Şu halimize bir bak, sudan çıkan fare gibi olmuşuz.”

Bağbe ayağa kalktı, “Evet, çıkalım efendim,” dedi.

Dışarı çıkmadan şef kendini tanıttı, “Benim adım Rusa, Urartu ordusunda görevli bir subayım.”

“Ben de Sarmatyalı Bağbe. İskit ordusunda bir subayım.” Biraz düşündükten ve karşısında

duran askerleri süzdükten sonra ekledi, “Peki, ama subaysan ordun nerede? Aslında Urartu ordusunun askerlerine pek benzetemedim sizleri. Kıyafetleriniz ve silahlarınız çok farklı. Umarım beni kandırmıyorsunuzdur.”

“Askerlerim şu tepeden bizi izliyorlar.”

“Ya? Peki, neden? Ölümünü görmek için mi?”

“Çokşakacısın Bağbe. Sarmatya askerlerinde olmayan bir özellik bu. Neyse, ben elçilerin güvenliğini sağlamakla görevliydim. Biliyorsun, yani biliyor musun bilmiyorum ama Asur ordusu güney sınırimızdan ticaret merkezi olan şehirlerimize saldırdı. Kralımız Erimenu ise kuzeyli kavimlerin yani İskitlerin, Hurilerin ve Sarmatyalıların desteğini almak, asker istemek ve bu sınırın savaşın sonuna kadar güvenliğini sağlamak için hediyeler ve elçiler gönderdi. Ben de onların yol güvenliğini, istihbaratını sağlıyorum. Bu istihbaratlardan birinde yaklaşık yüz kişilik bir yağma çetesinin bu bölgede olduğunu ve kuzeyde bizim müttefikimiz olan bazı köyleri basarak yağmaladıklarını, esirleri de satmak için başkentimiz Tuşpa'ya götürdüklerini öğrendik. Onları izliyorduk ama izlerini kaybettik. Eğer onları Tuşpa'ya girmeden yakalayamazsak esir edilenleri kurtaramayız. Çünkü Tuşpa'daki esir pazarında esir ticareti serbest.

Elbette savaş ortamında bu aşağılık yağmacılar bize düşmandan daha çok zarar veriyorlar. Bu nedenle onların yakalanıp kellelerinin kesilmesi emrini aldık. On gündür dağlarda, ovalarda onları arıyoruz; ama sanki yer yarıldı da yerin içine girdiler. Kıyafetlerimize gelince, bizim Urartu askeri olduğumuzu anlamasınlar diye böyle giyindik. Yanımdaki bu iki asker, bu bölgedeki tüm dilleri anlar ve konuşur. Onlara katılarak içlerine girip imha etmeliyiz bu çok önemli bir görev.”

“Anlamadığım bir konu var, sorabilir miyim?”

“Elbette dostum, sen benim hayatımı kurtardın. Sana borçluyum ne istersen sor.”

“Bu bölgede bildiğim kadarı ile pek çok çete varken, peşinde olduğunuz bu çeteyi önemli kılan nedir?”

“Çok önemli bir soru bu. Pek çok devletin ilgisini çeken bu bölgede, gizli mücadeleler yaşanıyor. Bu çetelerin bir kısmını komşu devletler kuruyor. Destekliyor. Hem de barış antlaşmaları yaptığımız, sıkıştıklarında yardım ettiğimiz devletler. Elbette biz bu durumu kanıtlayamıyoruz ama bu bir gerçek. Kanıtsız bir gerçek...”

“Neden? Amaçları ne olabilir ki?”

“Aslında çok basit...”

“Nasıl?”

“Bu bölgede büyük maden işleme merkezleri var. Bakır, kalay, demir ve altın. Şu gördüğün nehrin üst kısımlarında büyük altın yatakları işletiliyor. Biraz daha ileride bakır ve daha aşağıda demir... Sadece bunlar da değil, tarıma elverişli olan bu bölgede ürettiklerimizi takas etmek ya da satmak için pazarlar bulunuyor. Bu bölge, kervanları, altın işleyen kuzey köylerini yağmalamaya gelen çetelerle dolu. Bizim görevimiz de bu durumu engellemek. Güvenliği sağlamak. Çünkü bu, bölgenin güvenliğinin zedelenmesi ekonomimizin zarar görmesi anlamına geliyor. Bu durumda ülkenin yönetim zaafına, ayaklanmalara yol açacak bir ortam da oluşabilir...”

“Tabii, pek çok ülke de bunu, pusudaki çakallar gibi bekliyor.”

“Şimdi ise biraz daha farklı bir durum var.”

“Yani?”

“Şimdi yaşadığımız zenginlik, Asur Devleti'nin ilgisini çekti ve ülkemizin güney sınırlarına saldırdılar. Kralımız orduyu topladı, eyaletlerden de destek aldı. Ama asıl belirleyici olan, kuzeydeki, senin de içinde bulunduğun

savaşçı uluslar. Bizim halkımız toprak ve ticaret ile uğraştığı için savaşçı özelliklerini gittikçe kaybediyor.”

“Siz de bu durum karşısında oradaki uluslardan yardım alıyorsunuz. Bunu biliyorum, yıllardır bizim klandan da katılımlar oluyor.”

“Aslında biraz önceki sorunun cevabı, az önce anlattıklarımda saklıydı. Elçiler, Vanand’ın yukarı bölümünde kabile reisleri ile görüşürken bu aşağılık çeteler kabile reislerinden birinin kızını, arkadaşlarını; İskit köyünü yağmalarken de bir başkasının kızını, ailesini, arkadaşlarını ve köyden pek çok kişiyi esir almışlar. Biz de onların peşindeyiz.”

“Neden? Bu sizi ilgilendirmez ki.”

“Çok ilgilendirir. Çünkü Sarmatyalılar, Hurriler ve İskitler ilk kez birleşerek, bu yağmacılar yakalanmazsa Urartu Devleti’ne güneyli işgalcilere karşı destek vermeyeceklerini belirttiler.”

“Demek öyle...”

“Bu arada sen ne arıyorsun buralarda? Sarmatya Dağları’ndan çok daha aşağılardasın. Seni buralara getiren nedir?”

“Beni buraya getiren de aşk.”

“Nasıl yani?”

“Kaçırılanlardan biri evleneceğim kadındı...”

Bu itiraf subayı şaşırtmışa benzetiyordu, “Nişanlın kim peki?” diye sordu.

“Kabile yöneticisinin kızı Katokye...”

Kısa bir sessizliğin ardından hızla, ilk kaldıkları mağaradan daha küçük olan oyuga doğru yöneldiler. Askerler içeride küçük bir ateş yakmıştı. Silkelendiler, üşüdükleri her hallerinden belli oluyordu. Şansları vardı ki, atları bağlamaya giden asker elinde kalın ağaç dalları ile dönmüştü.

“Birileri diğer oyuklara saklamış bunları, sanırım zor günler için. Aldım, geldim. Başka bir arzunuz var mı?”

“Kılıçları ve mızrakları bileyin. Sonra nöbetleşe dinlenebilirsiniz, çevreyi sık sık kontrol etmeyi unutmayın. Bir kaç saat önce, eğer bu genç adam olmasaydı ölmüştük. Dikkat edin.”

Kader dedikleri bu olsa gerek diye düşündü subay, sonra, “Demek senin sevgilin bizim aradığımız kızmış öyle mi?” diyerek düşüncesini dile döktü.

“Öyle görünüyor.”

“Sevgilin nasıl biri, gerçi bunu sormak biraz yanlış oldu ama zaten güzel ve akıllı biri olmasa neden peşinden gelesin değil mi?”

“Yo neden yanlış olsun, en azından kimi aradığını bilirsin. Katokye senin de dediğin gibi

çok güzel bir kız, boyu benim kadar uzun, beyaz tenli, siyah uzun ve düz saçları, yeşil gözleri var. Ayrıca sol memesi yok. Biliyorsun daha iyi ok atmaları için, daha küçükken Sarmatyalı kızların sol memeleri kesilir, yani onun da bir ayrıcalığı yok. Sol kolunda kılıç kesiğı izi var. Katokye'yi bilenler onun düşmanı olmayı asla istemez. Çünkü hem çok akıllıdır hem de çok iyi kılıç ve ok kullanır. Yunanca ve Urartu dilini çok iyi konuşur.”

“Desene işimiz çok zor.”

“Neden?”

“Nedeni basit böyle güzel ve cesur bir kızı köle eden biri onu bir daha geriye satmak istemez ya da affetmez. Bizim ülkemizdeki kanunlara göre köle olan bir kadın, erkek ya da çocuk efendisine sadakat ile on beş yıl boyunca hizmet ederse, efendisi onu serbest bırakır. Eğer köle serbest kalmak istemezse, ölene kadar kalabilir. Yani Asur'da olduğu gibi hem köle olup hem ticaret yapıp, serbestçe dolaşamaz. Bak, bizim ülkemizde sulama çok iyidir. Bu nedenle tarlalarda, bahçelerde verim de çok iyidir; yani kuraklık diye bir şey olmaz; tabii eğer tanrı Haldi'yi kızdırmazsak. Bu da iş gücü talebini doğuruyor. Yerli halkın büyük kısmı ordu, eğitim, din, tarım ve hayvan işleri ile uğraşırken; ev, bahçe ve tarım işlerini de kölelere

bırakırlar. Büyük sulama kanalları ve göletlerin yapımında da elbette yine işgücü gerekiyor. Tüm bunlar istesek de istemesek de bizi köle ticaretine yönlendiriyor.”

“Ama sen buna karşısın, değil mi?”

“Ashında hayır? Tanrılar her zaman dünyada yaşayan insanların bir kısmını özgür, bir kısmını köle olarak kılar. Ama gerçek şu ki kölelik olmazsa yaşam kaynaklarımız kurur. Öyle değil mi?”

“Bu dediğin mantıklı olabilir, ama herkes çalışırsa kölelerin çalışmasını gerektiren bir durum kalmaz zaten.”

“Herkes çalışmaz dostum. Bu fikrini sakın ola ki başka bir yerde söyleme, en azından bizim ülkemizde. Yaşlılar, çocuklar, subaylar, kadınlar, yöneticiler, tüccarlar ve kutsal kişileri çıkarırsan çalışacak kim kaldı geriye? Nedeni basit bazıları köle doğar, bazıları efendi. Bizim karşı olduğumuz, özgür insanların köleleştirilmesi. Bu durum ticarete ve devletlerarası ilişkilere çok zarar veriyor. İşte senin sevgilinde olduğu gibi... Kim bilir zavallı kız nerede? Elbette yaşıyorsa. Kölelik Kafkasya halklarında da yok mu?”

“Doğru söylüyorsun bizim halkımızda da köleler ve özgür bireyler var. Bu arada sevgi-

limden bahsederken elbette yaşıyorsa dedin. Bu ne demek? Bildiğin, duyduğun, bir şey mi var bu konuda?”

“Bak sevgili dostum ikimiz de askersiz. Gerçekler, bize kılıç kadar acı vermez. Hayatımı sana borçlu olduğum için senden bir şey saklamak istemedim bunu da saklamayacağım. Aslında bunu yarın söyleyecektim gece rahat uyuman için; ama konu konuyu açınca benim de ağzımdan kaçtı.”

Bu arada askerler kılıçlarını bileylemiş, biraz dinlendikten sonra daha önce içeriye getirdikleri eyerleri düzelterek dört adet deri postunu ateşin çevresine sıralamıştı. Biri ateşi kalın dallarla beslerken diğeri atları son kez kontrol etmek için dışarı çıktı. Tam bu sırada yakınlar da bir yere büyük bir yıldırım düştü. Etraf bir anda kızıl bir renge büründü ve karanlık yerini birkaç saniyeliğine bile olsa aydınlığa bıraktı.

Bu arada dışarıdaki asker, arkadaşlarının meraklı bakışları içinde gecikmiş bir halde koşarak mağaradan içeri girdi. Ağzından şimdi hangi kötü haber çıkacak diye düşünen arkadaşlarını ve misafiri şaşırtacak bir neşeyle, “Tanrı Haldi yeryüzünde mum ile beni arıyor herhalde,” diyerek üzerindeki yağmur sularını silkti. Mağaradakilerin kahkahaları, bu soğuk ve ıslak havayı birden ısıttı.

“Efendim her şey yolunda. Atları yağmurda bırakmadım yanımızdaki boş olan oyuklara bağladım. Sabaha kadar dinlenmiş olurlar. Yağmur yarın sabah yağmazsa öğlene doğru yola çıkabiliriz.”

“Tabii tabii, al bu ayıyağını ye. Bağbe verdi içini ısıtır. Enerji verir sana. Ha, Bağbe nerede kalmıştım?...”

“Tabii yaşıyorsa da kalmıştık komutan.”

“İki gün kadar önce bir kervan ile karşılaştık. Bu kervan Vanand’dan Kargamış’a gidiyordu. Onlar da yolda mola vermiş dinleniyorken gözcülerini kontrol için gönderildikleri dağlarda bir mağarada yaklaşık elli kişilik esir bir grup görmüş. Gözcüler de serseri rolü yaparak, onlara misafir olmuş. Büyük arabalarda savaşçı kadınlar ve çocuklar görmüşler... Orada esirlerden yaralı birine; bir kıza iyi davrandıklarını görünce oldukça şaşırılmışlar.

Bu yamyamlar, ona karşı beklenmeyecek kadar nazikmiş. Şaşkınlıklarını gizleyemeyen gözcüler, orada bulunan askerlere kızın kim olduğunu sorduğunda, önemli birinin kızı olduğunu söylemişler. Fidyeye için olduğunu söylemiş sarhoşun biri. Ama adamların dediğine göre kızın durumu çok kötüymüş. Vücudunda bir ok ve sol bacağında da derin bir kılıç yarası

varmış. Kız bu halde, tedavi edilmeden yürüyormuş. Yani bir hekim müdahale etmezse ölmesi an meselesi olabilirmiş.

Adamlar daha sonra ters yöne doğru yola çıkmış, kendi izlerini kaybettirip kervana geri dönerek kervanın da baskına uğramasını engellemiş. Ama yaralı kızıdan bahsederken kumral ve siyah gözlü diye bahsettiler. Yani senin verdiği tarife pek uygun değil. Fakat Sarmatyalı şeflerin kendilerine ait armasını da göğsünde taşıyormuş. Umarım adamlar tarifte yanılmamıştır da bu kız senin sevgilin çıkmaz.”

Bağbe subayı tepkisiz dinledi. Sonra yanı başına koyduğu kılıcını alıp dikkatle bilemeye başladı, belli ki içindeki öfkeyi ancak böyle bastırabiliyordu. Kılıcı bileyle taşına her sürüşünde kılıçtan kıvılcımlar çıkıyordu. Öfkesini kontrol etmeyi daha çok küçükken ona öğretmişlerdi, bedeli boynunda kurt dişleri olarak asılıydı.

“Peki, bunları anlatanlara, bu çapulcuların hangi yöne doğru gittiklerini sordun mu?”

“Onların dediğine göre Asur’a.”

“Peki, neden Asur?”

“Çünkü bilirsin Asur Kralları güçlerini sürdürmek, Tanrılarına bağlılıklarını ve şükranlarını sunmak için çok büyük tapınaklar yaptırırlar ve bunlara da Ziggurat derler. Zig-

guratlarda iki tür işçi çalışır; bunların bir kısmı ücretli özgür işçilerdir, en zor işler içinse köleleri kullanırlar. Dolayısıyla orda köleler çok iyi para eder.

Ve daha önemlisi bu çapulcular orada kralmış gibi karşılanıp ağırlanır. Bu yüzden bölgede ne kadar çapulcu varsa onlar için çalışıyor. Yani onların köle ihtiyacını karşılamak için her türlü alçaklığı yapıyorlar. Bence kalbini ferah tut ve artık uyu, bizi uzun bir gün bekliyor.”

“Haklısın ama onların bilmedikleri bir şey var. İnsanların koyduğu kurallara karşı gelen bunu gizleyerek sonucundan kurtulabilir; ama doğanın koyduğu kurallara karşı gelen bunu ne kadar gizlese de sonucundan kurtulamaz; çünkü birincisi kuruntu, ikincisiyse gerçektir. Doğada herkes eşitse, bu değişmeyen gerçek, eşkıyaları da alt edecektir. Biz olalım ya da olmayalım bu değişmez. Uyuyasam bile dinlenmeliyim. Bir gün için yeterince heyecan yaşadık. Yarın sabah görüşmek dileği ile..”

Askerlerden biri ateşi kontrol ederek odunları çevirdi, ateşe bir odun daha attı, diğeri mağaranın girişinde nöbetteydi; ateşle ilgilenen nöbeti devralınca diğerleri gibi o da ateşin bir köşesinde uyumak üzere kıvrıldı. Mağaradan artık yanan odunlardan çıkan çıtırtılar, yağmur damlalarının yere değerken çıkardığı ve çırpı-

nışsı andıran sesi bir de ara sıra gök gürölde-
mesi dışında bir ses duyulmuyordu. Üç adam
inanılmaz hareketli geçen günün yorgunluğu
ile hemen uykuya daldılar. Ne yaşanacağını
bilmedikleri bir güne dinç ve sağlıklı başlamak
istiyorlardı.

Bağbe, kafasını karıştıran konuşmalardan
sonra uyuyabileceğini hiç sanmıyordu. Ama
yanılmıştı, uzun zamandır böyle bir yorgun-
luk yaşamadığından hemen olmasa da bir süre
sonra uykuya daldı.

Sevgilisinin içinde bulunduğı durum ve
Urartu subayının anlattıkları, fazlası ile kay-
gılanmasına neden olmuştu. Bir taraftan ailesi
ve ailesinin ondan beklentileri, diğer taraftan
bilgeliliğine ve geleceğı öngördüğüne inandığı
kamın anlattıkları; ayrıca yaşadıkları hep rüya-
larına yansiyordu son zamanlarda. Keşke gör-
dükleri rüyalarda kalsaydı. Ama pek çok kez,
'Ben bunu rüyada mı gördüm yoksa gerçek
miydi?' diye sorgulaması kafasının ne kadar
yorgun olduğunu gösteriyordu.

Gece boyunca duyduğu seslerle üç dört
kere uyandı. Her uyanışında iki genç askerin
komutanlarını sadakatile dinleyerek çevreyi
kontrol ettiğini ve ateşi beslediğini gördü. Bu
güven verici davranışlar, daha da koyu bir uy-

kuya geçmesini sağladı. Ta ki komutanın sesini duyana kadar...

Komutan ateşin başında oturmuş, elindeki şişlere geçirilmiş üç tavşan ve iki yaban ördeğini pişirmekle uğraşıyordu. Pişmekte olan etlerden çıkan koku ve içerisinin sıcaklığı çok hoşuna gitmişti fakat bir türlü göz kapaklarını açılmıyordu sanki. Amcasının ona öğrettiği avlanma hilelerini düşündü. Ava gidişleri, av öncesinde okunu ve yayını hazırlaması, gece dağlarda kalmaları... ve de en güzeli amcasının sabah, avladıklarından hazırladığı kahvaltı ve o esnada mırıldandığı şarkılar. O şarkılardan birini hiç unutmamıştı, belki de çocuğum olursa bir gün ona öğretirim diye.

*Dağların koynundaki aslan
Bak yanan sevdanla biz geldik
Savurma yelelerini rüzgâra
Gözlerimizde yaşlarla biz geldik.*

*Yağmur yağar kar yağar
Sen gene buradasın biz evde
Ormanlar senden sorulur dağlar bizden
Aç yüreğini biz geldik.*

Kabilelerinin sembolü aslandı. Böylelikle hemen her şarkının içinde, sevgiye ve aslana söylenen bir iki laf var demekti.

Bunları düşünürken uykusunun açıldığını, zamanınsa hızla aktığını düşünerek kalktı. Bugün yapacak çok iş vardı. Ateşin yanına serdiği kıyafetleri kurumuştı, alıp giyindi. Sonra postunu katlamaya başladı, komutan ile göz göze gelince selamlaştı. Mağaradan içeri keskin bir ışık süzülüyordu. Anlaşılan yağmur dinmişti.

“Erkencisin komutan, sanırım bu hayvanları da sen avladın.”

“Evet, güneşi beklemeden uyandım. Gece iyi bir uyku çektim. Sabah da erkenden kalkarak avlandım. Birazdan hepsi hazır olur.”

“Ben de elimi yüzümü yıkamalıyım. Su beni çabucak ayıltır. Askerlerin nerede?”

“Şu mağaranın yanından akan bir kaynak suyu var. Orda yıkayabilirsin. Onlar da dışarıda, biri atla diğeri etrafla ilgileniyor. Zaten birini kahvaltıdan sonra arkadaki birlikle haberleşmek için göndereceğim, hadi çabuk ol. Kahvaltınız pişmek üzere. Arpa ekmegin var mıydı bu arada?”

“Hayır, bende siyah buğday ekmeği var. Hemen geliyorum.”

Hızla dışarı çıktı kaynak suda elini yüzünü yıkadı ve askerleri göremese de onların varlıklarından emin olarak içeri girdi. Ardından askerler de işini bitirip, içeri girdiler. Hep be-

raher komutanlarının sabahın erken saatinde kalkıp avladığı etleri yediler. Yemeğin sonuna kadar kimse konuşmadı. Yemeğini bitiren askerler kalkıp, temizlenmek için suyun kenarına gittiler. Komutan yavaşça:

“Yanlış anlamazsan bir şey sormak isterim? Ne yapacaksın? Bir plan yaptın mı?” diye sordu.

“Yok, hayır daha bir planım yok aslında. Daha doğrusu vardı, Tuşpa'ya doğru gidiyordum ama dün atım yolda çatladı ve yağmurdan koşarak kaçtım. Mağaraya girdim, gerisini de zaten biliyorsun...”

“Askeri yollarım birlikten bir at alır. Sonra onu hazırlar ve sana veririz. Bence bir müddet bizimle kal. Ben gerideki birliğe askerlerden birini yollayarak onlardan bilgi alacağım ona göre de hareket ederiz. Zaten Tuşpa'da buraya yakın, at mesafesi ile bir buçuk günlük yol. Ne dersin?”

Bağbe biraz düşündü, bu adamların kendisine yardım etmek istemelerini içten buluyordu, “Bence mantıklı,” dedi, “hem belki bu çapulcularla ilgili bilgi de gelir birlikten. At için de şimdiden teşekkür ederim, umarım sizi zora sokmuş olmuyorum.” Biraz durakladıktan sonra, iyi bir şeyler söylemek isteğiyle, adam yanıt

vermek için zaman bırakmadan, “işini severek yapıyorsun. Evli misin bu arada?” diye sordu.

“Bize, içinde insan sevgisi taşıyan kişilerin, mesleklerini de severek yapması öğretildi. Evet, evliyim, iki tane de oğlum var.”

“Ooo, harika, Tanrı onları size bağışlasın...”

“Umarım senin de olur, hele bir sevgiline kavuş...”

Bu son söz Bağbe’yi yeniden durgunlaştırıp, acı gerçeğe yüz yüze getirdi. “Neden olmasın,” diye duyulur duyulmaz bir sesle söylendi. Sonra aklına kötü bir şey gelmiş gibi tekrarladı, “Neden olmasın... ama bu daha sonraki konu...”

Urartulu komutan Bağbe’nin yarasını kanatmıştı. Konuyu değiştirmek istercesine askerine döndü, “Oğlum hemen arkadaki birliğe git ne olup bittiğini bir öğren; ama izlenmediğine emin ol. Gelirken de bir at getir. Ama çabuk ol, dostumuzun bizden daha çok acelesi var. Biz şu dağlık yol boyunca yavaş yavaş ilerleyeceğiz gelirken ekmek, şarap ve peynir getirmeyi de ihmal etme. Hadi benim aslanım...”

Asker hiç arkasına bile bakmadan arkadaşının az önce hazırladığı ata zıplayarak bindi,

yere saplı mızrağını aldı ve hızla uzaklaştı. Diğer asker etrafı toparlarken iki subay bir kayalık üstünde oturmuş, bir gün önce sel altında kalan vadiye bakıyordu.

Dinginlik içinde ovayı izlerken, Bağbe kaygılı gözlerle gelecek haberleri bekliyordu. İmkân olsa, sevgilisi Katokye'nin yanına dağdan aşağı uçarak gidebilirdi. 'Zaman yitirmeden hareket etmeliyim,' diye geçirdi içinden. Sadece ayaklarının altında yeşil bir halı gibi duran ovayı izlerken uzaklardan gelen yanıp sönen ateşler ve duman dikkatini çekti.

"Şu ateş," dedi, "nereden geliyor biliyor musun?"

"Orada sana bahsettiğim maden ocakları var."

"Altın mı?"

"Evet"

"Orası da sular altında kalmış olabilir mi?"

"Sanmam, orası dağın eteğinde ve sel sularının aktığı vadiye gelen sular daha aşağıda birleşiyor. Bu nedenle de orada sel olacağını sanmıyorum."

"O zaman maden ocakları çalışıyor, belki de o nedenle bu kadar duman çıkıyor."

"Bu olabilir. Zaten dün de konuşmuştuk. Ülkemizde bir savaş durumu hâkim. Bu ordu-

nun beslenmesi için daha çok altın ve gümüşe ihtiyaç olacak.”

“Evet, zor bir durum. Umarım en az kayıpla sonuçlanır ve hatta savaş olmaksızın. Asurlar sizi zorlayacak gibi.”

“Bu doğru olabilir. Ama onların yaşadığı yerlerde sıcaklık çok yüksek ve düz alanlarda yaşıyorlar. Onları yenmenin yolu elbette var, öncelikle Tanrı Haldi’nin yardımı, kralımızın akıllı generalleri ve cesur askerleri...”

“İma ettiğin bunlar değildi herhalde? Yani eğer sormamda mahsur yoksa?”

“Biz seninle aynı taraftayız. En azından pek çok defa müttefik olduk. Yaşanan bu baskın ciddi bir sorun ama biz gene de müttefikiz, sana açıklamamda elbette bir sorun yok.”

“Eee?... Merak ettim.”

“Daha önce de dediğim gibi, onlar düz alanlarda yaşıyorlar; savaşçıların zırhlarından ayakkabılarına, develerinden atlarına kadar dağlık ve engebeli arazide savaşmaya uygun değiller, tabii en önemlisi de savaş arabaları da buna uygun değil...”

“Yani, iki seçenek var diyorsun.”

“Savaşçı olduğun nasıl da belli.”

“Ya onlara düz bir alanda, aydınlık bir gecede saldıracaksınız ya da size saldırmaları için iç bölgelere çekileceksiniz.”

“Fena değil ha. Peki, sen olsan ne yapardın Bağbe?”

“Bizim savaş tekniğimiz kurtlarınkine benzer. Düşmana küçük sürüler halinde ansızın saldıracaksın. Onu düş kırıklığına uğratacaksın. Gececeği yollarda ne su ne de yiyecek bırakacaksın. Ve daha önemlisi her saldırdığında subaylarını öldüreceksin. Başıbozuk kalana dek...”

“Demek kuzeye çıktıkça yenilme nedenimiz hep bu taktik oldu.”

“Bir bakıma doğrudur.”

“Bizlerde doğadaki hayvanlarınız diyorsun yani.”

“Elbette. Bu durumda yapılacak en önemli davranış biçimi de hayvanları örnek almaktır.”

“Savaşacağın coğrafyadaki hayvan türünün hayatta nasıl kaldığını bilersen, kazanamayacağın hiçbir savaş yoktur. Bak biz şu gördüğün dağlardaki kartalız, ne zaman siz elinizi uzatsanız uçar ve havadan size saldırırız.”

“Çok doğru bir fikir. Hiç böyle düşünmemiştim.”

Bir müddet sonra çok uzakta oluşan toz bulutunu iki asker de gördü. Bağbe'nin yüreği heyecanla doldu. Hayatının aşkını, bulduğundan daha da kısa bir zamanda kaybetmişti.

Subay ise böyle akıllı ve cesur bir adamdan yeterince yararlanmadan önce kaybedeceği için üzgündü.

Atlı yaklaştıkça heyecanını gizlemeden ayağa kalktı. Subay sakince bekliyordu.

“Umarım iyi haberler getirir,” dedi, “seni bir haberci bu kadar heyecanlandırdıysa...”

“Elbette, bizim hayatımızda döngüyü sağlayan, kadere yön veren kadınlardır. Şimdi kaderim de bu. O kaderimin peşinden gideceğim ölsem bile.”

Bu arada gönderilen atlı gelmişti. Hızla durdu, atından atlayarak kendisine biraz yüksekte bakan subaya ve Bağbe'ye selam verdi. Nefes nefese kalmıştı, yüreğinin atışı, haber getirdiği iki subayın ellerinde hissediliyordu adeta.

“Komutanım, haberler kötü,” dedi.

Nefeslenirken konuşmasına ara vermek zorunda kalmıştı.

“Sakin ol asker. Ne oldu?...”

“Kuzeyliler bize destek vermeyecek. Ama iyi tarafı bize saldırmayacaklarına dair antlaşma imzalamış olmaları. Sarmatyalı klanların bir kısmı bizim sınırlarımızdan içeri girip çapulcuların bir kısmını yakalamış ve öldürmüş. Çatışmada sağ yakalanan olmadığı için de ka-

çırılanlarla ilgili bilgi almadan geriye dönmüşler.”

“Peki ya Tuşpa'dan bir haber var mı?”

“Oradan iyi bir haber var. Şehrin kuzey kapısından, Hindistan'dan gelmiş olduğu bildirilen yaklaşık kırk-elli kişilik bir kervan girmiş. Ama ilginç olan, burada esirlerin büyük bir kısmının kuzeyli uluslar gibi giyinmeleri. Hatta hancı bunlardan bir tanesinin aldığı yaralar nedeniyle öldüğünü ve kervanın sahibi olan kişi tarafından büyük bir törenle yakıldığını söylemiş.”

“Peki, Kervancıbaşı ya da şefleri kimmiş? Bu taraflara sürekli gelen biri mi yoksa ilk kez mi görmüşler?”

“Aramice konuşuyorlarmış, ayrıca bizim dilimizde de konuşuluyormuş...”

“Nereye gideceklermiş? Öğrenebilmişler mi peki.”

“Bir gece önce, Asur ülkesindeki büyük bir inşaattan söz etmişler. Ama ertesi gün erkenden çekip gitmişler.”

“O zaman bu kafilе senin aradıkların olabilir Bağbe.”

Bağbe tüm konuşulanları, askerin soluk alış verişini de dâhil olmak üzere hepsini beynine kaydetmişti. Subaya dönerek, “Tuşpa'ya

nasıl gidebilirim?” diye sordu. Subay onun ne yapmak istediğini hemen anladı. İzlerini takip etmek için hancı ile görüşmek istiyordu.

“Bu yol doğruca seni Tuşpa’nın kuzey kapısına götürür eğer kapıda sorun çıkarsa onlara benim şu yüzüğümü göster. Ardından nöbetçilere hanı sor, onlar sana yolu gösterir.”

Cümlesini bitirdikten sonra parmağından, üzerinde özel şekiller olan bir yüzüğü çıkarıp Bağbe’nin orta parmağına taktı. Bağbe yayından fırlamaya hazır ok gibi, subaya sarıldı, “Hoşça kal,” dedi ve hazırlanan ata atlaması ile gözden kaybolması birkaç dakika sürdü.

6.

Tuşpa’ya geldiğinde şehrin kuzey kapısından askeri bir aramadan sonra içeriye girdi. Kendisine tarif edilen hana doğru yöneldi. Hanın en kuytu köşesindeki masaya oturdu. Kendine et ve nar şarabı söyledi. Yemeğini yedikten sonra yavaş yavaş şarabını içti. Hancıdan bir oda istedi. Hancı ona odasının hazır olduğunu söylemek için geldiğinde hancıya dönerek, avucundaki yüzüğü gösterdi, “Komutan Rusa’nın sana selamlarını getirdim,” dedi.

“Memnun oldum ama neden daha önce söylemedin. Onun selamı ile gelenler benim en

değerli dostlarımdır,” diye karşılık verdi hancı.

“Seni rahatlatacaksa yemeklerinden, hizmetinden ve şarabından çok memnun kaldığımı söylemeliyim.”

“Teşekkür ediyorum. Çok nazıksınız. Buralı değilsiniz galiba, sizin için ne yapabilirim?”

“Sevgili hancı arkadaşım, bana yapacağın en büyük iyilik, birkaç gün ya da hafta önce buralara esirlerle dolu üç araba ve bir grup ser-serinin gelip gelmediği hakkında bildiklerini ve geldilerse de ne tarafa gittiklerini söylemen olur.”

Hancı oldukça şaşırılmıştı. Durum oldukça zordu. Müşterileri hakkında istihbarat subayları dışında kimseye bilgi vermezdi. Zaten buraya böylesine rağbet edilmesinin nedenlerinden biri de kendisine güven duyulmasıydı. Ama Komutan Rusa iki sefer hayatını kurtarmıştı. Şimdi arkadaşını nasıl geri çevirebilirdi? Derin derin düşünerek sert hareketlerle kafasını kaşıdı. Kararını vermişti, istediği bilgiyi genç askere verecekti, “Bir içki daha getir,” diye bağırdı garson kıza.

Bağbe'ye yaklaşarak, “Asur'a doğru gittiler ama tam olarak hangi şehre gittikleri hakkında Tanrı Haldi üzerine yemin ederim ki hiçbir

şey bilmiyorum,” dedi ve hemen ardından ekledi, “Yağmacılardan birinin ağzından sarhoşken Guzana şehri çıkmıştı. Orada yarım kalan bir tapınak inşaatından söz ediyorlardı. Hatta yanında ordudan atılma bir subay vardı. Onu tanıyorum, onunla tartışıyorlardı. O da şehir merkezine götürme fikrinde olduğunu söylüyordu. Ama bir diğeri de esirlerin Karkamış’da daha çabuk ve kolay satılabileceğini ateşli ateşli anlatıyordu.”

“Bunları senin yanında bu kadar rahat konuşmaları tuhaf?”

“Biz hancılar, her gün onlarca maceraperest insanın ağzından böyle şeyler duyarız. Ama umursamayız. Kulak ardı etmezsen zaten hancı olamazsın. Ayrıca bizden sır çıkmayacağını bilirler.”

“O halde daha fazla şeyler de duymuş olmalısın, hafızanı iyice bir yokla hele.”

“Sanırım bir iki şey daha var. İşine yarar mı bilmiyorum?”

“Sen bir söyle bakalım.”

“Şefleri her zaman benim en pahalı odamda kalır. Masadan hesabı alırken birden içeri bir asker geldi. Şefe yaklaşarak, ‘Reis kız öldü,’ dedi. Şef birden sinirlendi. Birlikte dışarı çıktılar.”

“Peki, daha sonrasını hatırlıyor musun?”

“Elbette senin soruların Tanrı Haldi'nin şimşekleri gibi beynimi aydınlattı. Sanki hafızamı kaybetmişim de, şimdi yerine geldi. Asker ben hanı kapatırken geldi. Yanındakilere fırını hazırlatmalarını söyledi daha sonra odasına çıktı ve bir müddet sonra kendisi de fırına gitti. Bana beklememi söyledi. Ben de onların dönüşünü bekledim.”

“Ne fırını bu?”

Hancı bu soruyu soran kişinin yabancı olmadığını bilmese yüzüne okkalı bir tokat atabilirdi. Ama soruyu soran atlı bir göçebeydi. Muhtemelen onlar da ölülerini yakıyorlardı ama yerleşik bir kent kültürleri olmadığı için fırınlarda değil ateş kümelerinde yakıyor olmalıydılar. Bu türlü hikâyeleri handa defalarca kendi kulaklarıyla duymuştu. Öyle ki, duyduğu hikâyelerin gerçek mi yoksa o an uydurulan hayali hikâyeler mi olduğuna dair ayırım yapmamak için kulaklarını kapatmıştı bu anlatılanlara.

“Bu sokağın sonunda bir heykel var oraya git görürsün fırını. Siz ölülerinize nasıl bir tören yaparsınız bilmiyorum ama bizde ölüler, esir ya da tutsak bile olsa yakılır ve külleri Urnelere gömülür. Bizim ülkede asiller kaya

mezarlarına gömülür; asil olmayanlar da asiller gibi yakılır ama gömülmez külleri kaleden aşağı savrulur ya da kaya mezarlarına konulur. Gelenlerden iki tanesinin yaralı olduğunu işiti-miştim sanırım ölen onlardan biri olsa gerek. Onun yakılması için fırıncıya gitmiş olabilirler. İstersen fırıncıya git benim gönderdiğimi söyle, sana yardımcı olur. Hatta biraz erken gelseydin onu görebilirdin, bu gece buradaydı. Hanın üzüm ve nar şarabını en iyi içenlerindendir kendisi. Ölümü ve ölüleri unutmanın başka da bir yolu yoktur sanırım.”

“Şimdi açık olur mu?”

“Hiç sanmam, insanların ne zaman öleceği ne zaman yakılmak isteneceğini bilmek mümkün değil ama... Bunun yanında fırıncı Şepin’in içtiklerini sen de içseydin ertesi gün öğleden sonraya kadar uyanmazdın. Zaten güneş tam tepeye yükselene kadar fırını açmaz. Boşuna gitme.”

“Peki. O zamana kadar ben çok yol kat ederim. Demin isimlerini verdiğin şehirler ne tarafta?”

“Asur’un batı ucunda.”

“Ya da önce hangisine bakmalıyım?”

“Şimdi, araman gereken devletin sınırları çok geniş ve her eyaletinin zenginliği çok. Bu

demektir ki, parayı en çok kim verirse o tarafa gideceklerdir. Ama en zengin eyaletleri, iki nehir arasında kalan sınırın batısındaki şehirlerdir. Çünkü buralar her zaman tacirlerin ve tüccarların merkezi olmuştur. Bu durumda onların talepleri için esir edilmiş de olabilirler. Çünkü senin peşinden gittiğin bu insanlar burada gördüklerine benzemez. Ben onları epey zamandır tanıyorum. Bir subayın askerlerini eğittiği gibi eğitilmişler. Kimse bilmesi gerektiğinden daha fazlasını bilmiyor aslında. Bence çok dikkatli olmalısın.”

“Dediğinden ne anlamalıyım?”

“Çok dikkatli ol ve birilerinin peşinden gittiğin, aradığın izlenimi yaratma. Ben olsam Karkamış’tan başlardım. Uzak şehirlerinden yakına doğru gitmen çemberi daraltır.”

Hancı, hesabı alıyormuş gibi yavaşça masadan kalktı.

Bağbe hancının ardından seslendi: “Bana kurutulmuş et ve iki matara şarap getir, biraz ekmek ve keçi peyniri de koy sabah erkenden kuzeye gideceğim.”

Hancı istenilenleri kısa zamanda hazırlattı. Garson ile masaya gönderdi. Bağbe hesabı ödeyerek odasına çıktı. Yorucu bir yolculuk onu bekliyordu. Birkaç haftadır ilk kez bir yün

yatakta yatacaktı. Kafasında ise hancının söyledikleri vardı.

Evet, gerçekten de çemberi daha dar tutmalı, uzaktan başlamalıydı. Çünkü bu çapulcular en çok parayı verecek olanlara hizmet ettiğine göre, ticaret merkezlerinde izlerini daha çabuk bulabilirdi. Uyku tutmadı bir türlü.

Aşağıya indi. Önce sürekli yanan ve sıcak olan hamama gidip temizlendi. Su sadece bedenini değil beynini de arıtmıştı. Düşünceleri daha da berraklaşmıştı sanki. Tellakların sırtına yaptığı masajlarla dinginleşti. Sıcak suda kendini bırakıp daha sakin düşünebildi.

Birden hamamın kapısı açıldı, içeriye oldukça ilginç bir fiziğe sahip olan bir adam girdi. İçeridekilerle gözleriyle selamlaştı. Kendisine gösterilen bölüme doğru yürüdü. Üzerindeki çıkarmak için bir tabureye oturdu. Çalışanlar, yeni gelen adama hemen sıcak su hazırladı. Adamın yanakları elleri kocamandı. Büyük bir başa sahip olmasına karşın dar ve küçük omuzları vardı. Burun deliklerinden fırlayan kıllar ve kalın kaşları karşıdakine âdeta ok gibi saplanmaya hazırdı. Büyük yeşil gözleri kan doluydu. Onu ilk kez görenlerde şöyle bir izlenim uyatabilirdi: Bu adam biraz önce bir yakınını kaybetmiş ya da cenazeden geliyor. Ama işin aslı böyle değildi. Yaptığı meslek nedeniyle, ağla-

yanların karşısında zaman zaman gözyaşlarını tutamadığı bir gerçektir ama genelde yüzündeki ve gözlerindeki şişkinlik yaptığı işte gördüklerini unutamadığındandır. Adam suya arınmak, bedenini kir ve küllerden arıtmak için dalmıştı. Sağa sola su sıçratınca yanındaki arkadaşlarından biri, “Hey Şepin, yavaş ol biraz, kirinle bizi de kirletme,” diyerek bir kahkaha attı.

“Sen ne diyorsun be sarhoş adam, ben senden daha çok yıkanıyorum.”

“Hadi oradan sende sarhoş fırıncı.”

“Ne olmasını bekliyorsun ki, ben senin gibi kumar masalarında pineklemiyorum.”

“Belki bir gün kendini de yakarsın o fırında ne dersin?”

Hamamdaki herkesin birbirini tanıdığı belliydi ama içlerinden biri yabancıydı. Diğerlerine sırtı dönük olan bu kişi fırın, yakılmak sözlerini duyduğunda yavaşça, avını kaçırmak istemeyen bir avcı gibi arkasını döndü.

Bu arada Şepin, kendisine takılanlara laf yetiştirmeye devam ediyordu: “Biliyor musun adı kumarbaz adam, eğer senin gibi ölü bir ruha sahip birini getirmemiş olsalardı, şimdi güzel sevgilimin koynunda mışıl mışıl sızıp uyumuştum.”

“Evet, o güzel Kimmerli kızın koynunda uyumak için ben de senin ölmeni bekliyorum.”

“O zaman çok beklersin.”

“Sende bu çene ve dinç bir beden varken dediğin doğru, galiba çok bekleyeceğim”

“Ama ben senin ölümünden sonra fırında tören yaparken, bedeninin üzerine özel zeytin-yagından dökeceğim, daha iyi yanman için...”

“Demek sevdiklerine özel yağ sürüyorsun.”

“Elbette, özel yağ özel kokular...”

Kendi aralarında şakalaşan gruptakilerin bir kaçı hamamdan çıkmaya hazırlanırken konuşmaları can kulağıyla dinleyen biri vardı. Kaderin ağlarını örmesi mi yoksa onun Tanrıların kendini sınaması mıdır bilinmez ama burada hamamda ilk kez şansı gülmüştü. O bunları düşünürken diğerleri konuşmaya, gülüşmeye devam ediyorlardı.

“Biliyor musun? ‘Fazla meraklı,’ demezseniz, hep sormak istediğim bir şey vardı onu sormalıyım unutmadan?”

“Elbette benim kumarcı dostum. Seni yakarken yüzümün ne durumda olacağını mı soracaksın?”

“Yok, yok gerçekten şaka bir tarafa şunu soracaktım Şepin. Yaktığın her insanın kokusu farklı mı?”

“Senden hiç beklemediğim ciddiyette bir soru oldu bu.”

“Neden? Seninle çocukluğumuzda sabahlara kadar oturup felsefe konuştuğumuz, varlığı sorguladığımız günleri ve geceleri unuttun herhalde.”

“Evet, ama o günlerin ardından pek çok şarap şişesi ve zarlar geçti biliyorsun. Neyse seni daha fazla incitmeden soruna cevap vereyim.”

“Dinliyorum.”

Ortamda bulunan ve birbirlerini aşağılayarak eğlenen, şakalara gülen insanlar birden ciddi bir hâl takındı.

“Çocukluğumuzun verdiği heves, gençliğimizin verdiği heyecan ve orta yaşın verdiği yaşama hazzı gibi bir şey. Aslında iş gözü ile bakıyorsun; ama yaktığın her büyüklükteki bedenin senin ellerin ile yaptığın küçücük kavanoza sığındığında koku duygunu da yitiriyorsun.”

“Yani?”

“Yanisi şu, evet her insan yakılınca farklı bir koku ortaya çıkıyor. Ama bu, her insanın farklı anneden doğması kadar olağan bir şey.”

“Çünkü her annenin kokusu çocuğuna farklı gelir.”

“Evet, öyle de denebilir.”

“Benim kokumu benden önce duyarsan sakın üzülme...”

“Nereden çıkardın bunu ben senin evindeki güzel Hurri kızı için yanıp tutuşurken...”

“Hadi be... Sende o yetenek olsa diğerlerini kaçırmazdın.”

“Senin bilmediğin şey şu; onlar kaçmadı ben kovdum.”

“Sen deyince inandık artık.”

“Bu arada bana ölü bedenlerin küllerini koymam için Urne¹ yap.”

“İstediğin özel bir türü var mı?”

“Hayır, ama desenleri diğerlerinden farklı olsun yeter.”

“Peki, biz çıkıyoruz artık. Yarın akşam görüşmek üzere hoşça kal Şepin.”

Tüm bu konuşmalar ve davranışlar şunu gösteriyordu ki, yıllardır birbirlerini tanıyan bu insanların sevgisi bağımlılığa dönüşmüştü. Şimdi hamamda iki kişi kalmıştı. Şepin, girdiği sıcak suyun verdiği rehavetle rahatlamış, dinginleşmiş ve kendinden geçmişti âdeta. Soru soran, konuşan da olmayınca gözlerini kapatmış zeytinyağlı özel sabunun köpüğü ile bednine masaj yapıyordu. Birisinin hiç fark ettirmeden onu gözlemlediğini ve konuşmak için fırsat beklediğini bilmeden...

1 İnsan başlı seramik kap.

“Galiba yalnız iki kişiyiz,” dedi Bağbe.

“Evet görevlileri saymazsak, iki müşteri-yiz,” diye yanıtladı Şepin ve ekledi “görevliler şimdi bizim gitmemizi bekleyedursunlar.”

“Çok yorgun görünüyorsun.”

“Evet, çok yorgunum ama bu akşam içki çarptı beni. Bu arada seni ilk kez görüyorum, buralara yabancı olmalısın...”

“Doğru ben hancının arkadaşıyım, birini arıyorum da.”

“Kimi?”

“Sevgilimi.”

“Vay... bizim için uzak bir kelime artık aşk, sevgili...”

“Neden?”

“Her şey yaşında ve zamanında güzel evlat.”

“Aslında ben de senin yanına gelecektim.”

“Ya... Neden?”

“Sevgilimi, kaçırانlar onu buraya getirmiş ve o grubun içinden biri ölmüş. Hancı dostum öyle dedi, ama ölenin kim olduğunu senden öğrenmem gerektiğini söyledi. Elbette hatırlarsan.”

“Nereli kız?”

“Sarmatyalı.”

“Evet onlar buralara getirildiğinde dikkat çekmemeleri imkânsız.”

“Neden?”

“Çünkü hem savaş hem de aşk estetiği bedenlerinde saklı.”

“Farklı bir yaklaşım.”

“Sağ ol, onlardan birini hatırlıyorum, kabilenin reisinin kızı olduğunu söylediler.”

“Gerçekten mi? Bana onu tarif edebilir misin?”

“Bu çok zor ama şunu hatırlıyorum siyah saçlı mavi gözlü ve sağ memesini dağlarken bir arma vardı!”

“Onu hatırlarsan sana minnettar kalırım.”

“Elbette bir kurt dövmesi vardı. Ama ben sana şunu söylemeliyim ki onun arkadaşını getirmişlerdi tanıklık ve dua etmesi için...”

“O nasıldı?”

“Sarışın ve yeşil gözlü çok güzeldi ve hatta bana kalırsa asil bir havası vardı...”

“Öyle mi? Peki onda herhangi bir yara ya da işaret var mıydı dikkatini çeken?”

“Boynu ile göğsü arasında bir işaret mi ya da dövme mi desem öyle bir şey vardı.”

Bağbe oldukça rahatlamıştı. Sevgilisi Katokye'nin boynunda aslanı andıra doğum izini elleri ile defalarca incelemişti. Kızın en haz aldığı nokta da burasıydı. Garip ve buruk bir mutluluk heyecanı sarmıştı kalbini. Bedenin titrediğini hissetti. Sakince ayağa kalktı.

“Çok sağ ol dostum. Beni çok mutlu ettin. Son bir soru sormalıyım eğer sakıncası yoksa?”

“Elbette, sorabilirsin.”

“Nereye gittiklerini biliyor musun? Şefleri olacak alçak adam bir şey dedi mi? Ya da duydun mu?”

“Asura gideceklerdi ama şeflerini ilk kez bu kadar tedirgin ve aceleci gördüğümü belirtmeliyim. Bence elini çabuk tut.”

Bağbe hemen sudan çıktı...

Ne yapacağına karar vermiş bir halde giyindi.

Masada duran malzemelerini alarak odasına çekildi. Hemen soyundu yatağına uzandı ve derin bir uykuya daldı. Güneşin ilk ışınları vurmadan yatağından kalktı malzemelerini alarak atını hazırladı ve yola çıktı.

Yolu uzundu ve onu kurtarılmayı heyecanla bekleyen bir aşkı vardı...

Yolların sanki hiç bitmeyeceğini düşünüyordu. Sevgilisine yaklaşmışken, bu kadar yaklaşmışken elinden uçup gitmesi onu yıldırmazdı. Dağları ovaları aşarak, sevgilisinin peşinden gitmesi aşkıyla ölümsüz bir hayat sürmek istemesindendi. Yaşanan hiçbir olumsuzluk onu yolundan alıkoyamazdı.

II. Bölüm

KATOKYE'NİN YOLCULUĞU

1.

Mayıs ayının ilk günleriydi. Tuşpa'ya beklenmedik bir şekilde kar yağıyordu. Yüksek bir tepe üzerine kurulmuş kale, büyük burçları ve her türlü saldırıya karşı etkili olabilecek çok sağlam görünen surlarıyla tüm ihtişamı ile karşılıyordu gelenleri. Pek çok kez Kuzeyli Kafkas halklarınca saldırıya maruz kalan Tuşpa Şehri'nde, merkezi birlik oluşturduktan sonra yapılan ilk iş, surların kalınlaştırılması olmuştu. İşte bu büyük surların belli yerlerinde, daha doğrusu eşit ölçülerde burçları vardı. Aralarında Katokye'nin de olduğu esir konvoyu bu kapıdan içeri girmişti.

Açık alanlarda, uçsuz bucaksız ovalarda, ormanlarda yaşamaya alışkın Katokye, oldukça

şaşkın ve tedirgin bir şekilde izliyordu etrafını. Akşamüzeri bu kapıdan içeriye sessizce süzül-müşlerdi adeta. Çünkü diğer kapılarda çok cid-di kontroller yapılıyor, neredeyse izinsiz içeriye kuş bile uçurmuyorlardı. Aslında bu kapıda da aynı durum söz konusuydu fakat eski bir subay olan çapulcuların başı, bu kale kapısından so-rumlu olan subay Aluani'yi kendi elleriyle ye-tiştirmişti. Bu nedenle bol rüşvetle, kimseye açıklama yapmaksızın ve kaleye giriş çıkışların kayıtlarında yer almaksızın işlerini yürütebili-yordu. Bu, yaptıkları iş için çok önemliydi.

Bu durumun farkında olan şef, bu kapıdan sorumlu olan subaya her türlü ikramı yapmak-tan kaçınmıyordu. Çünkü herkes durumun ciddiyetinin farkındaydı. Yapılan yanlışların, kalenin en yüksek burcundan aşağı atılarak ödeneceğini biliyorlardı. Bedenlerinin parçalar halinde kurtlar, kuşlar ya da diğer vahşi hay-vanlarca yenmesindense; işledikleri günahlar-dan, bir fırın içinde yanarak ya da onu geldik-leri toprağa adayarak kurtulmak istiyorlardı. Törenlerde pek çoğunun Haldi'ye adaklar ada-masının da nedeni de buydu. Her ne kadar ça-pulcu da olsalar, ölümün getirdiği korku onla-rın da yüreklerinde ateş olarak yanıyordu.

Bu korku nedeniyle hiçbir zenginin ya da fakirin mezarına, içleri değerli eşyalarla dolu

olduklarını bilseler dahi dokunulmazdı. Kendi bedenlerinin ya da küllerinin güzel ve özel desenlerle işlenmiş bir kavanoz içinde yatacağını bildikleri için, ölenlerin değil, yaşayanların huzurunu bozmayı ve onların mallarını, canlarını yağmalamayı tercih ediyorlardı.

Tuşpa Kalesi'ne güzel bağların ve türlü sebzelerin ekildiği bahçeleri geçerek gelmişlerdi. Bu tarım arazilerinde ve meyveliklerde, yeni yeni açmış ve ortalığa ferah kokular saçan çiçekler, doğanın uyanışını selamlamak için birbiri ardına dizilmişti adeta.

Manzara çok güzeldi, hele kaleye doğru çıktıkça, aşağıdaki manzara çok daha hoş görünüyordu. Kaleye girdiklerinde etrafta şırıl şırıl akan sular, yeşillikler ve devasa yapılmış su sarnıçları, surların içindeki bölmelerdeki büyük kayalar, büyük kaya kovuklarında üstleri hayvan derileri ile kapatılmış zeytinyağı depolarını gördüler. Hemen girişteki büyük silah yığınları sanki düşmana korku salsın diye açığa depolanmıştı; devasa küplerin içinde duran mızraklar, duvarlarda sıralanmış kalkanlar, büyük ok yığınları... Her an bir saldırı bekler gibiydiler. Çapulcuların birçok savaş görmüş, bin bir badire atlatmış zalim şefi bile bu durumu fark edince ürkmüştü. Çünkü uzun yıllardır bu kentte böyle bir hazırlık görmemişti. Hana

girer girmez duyduğu ama dedikodu olduğunu düşündüğü haberlerin gerçekliğini öğrenmek amacı ile arkadaşı Aluani'nin yanına koştu.

2.

Hava oldukça soğuktu, gölün nemli ayazını kente sürükleyen sert rüzgâr Katokye'nin tenini yakıyordu. Mayıs ayının laneti üzerlerindediydi. Bir taraftan hava diğer taraftan son on gündür yaşadıkları acılar hem ruhunu hem bedenini yorgun düşürmüştü.

Oysa köyünde yazı bekleyerek, huzur içinde, maden işleyerek bir kış geçirmişti. Köyle-ri diğer Sarmatya köyleri gibi olsa da onların köylerini bu denli önemli kılan altın ve maden işlemede usta olmalarıydı. Bahar sonunda gelecek tüccarlara el emeklerini satma hayali ile heyecanla bekliyorlardı. Son derece savaşı bir köydü onlarınki, zaten esir düşene kadar savaşmışlardı; ama âni ve kalabalık gelen yağmacılar, birçok savaşçının köyde olmamasının da nedeniyle onları esir etmeyi başarmıştı. Savaş sırasında sol omzundan ok yarası, bacağında da küçük ama derin bir kılıç yarası almıştı, buna rağmen canının acıdığını hissettirmeden yürüdü. Tüm dileği esir olarak pazarda satılmadan önce ölmektir – bunun için herkes uyurken yol boyunca yarası ile oynadı, yarası-

nın kapanmasını engellemeye çalıştı. Bir İskit kadını olarak köle olmaktansa ölmeyi yeğlerdi. Evet hayata âşıktı; rüzgâr kadar hızlı, yağmur kadar serin, buz kadar soğuk; ama yüreği bir ceylan ürküntüsü ile çarpan, elleri hem nakış yapıp hem de kılıç tutan biriydi. Özgür olarak doğup, öyle de ölmeleri için aileleri dilek tutar tanrılarına adak adardı...

Onları kaçıran yağmacılar Pers, Urartu ve Asur asker kaçaklarının oluşturduğu bir güruhtu. Uzunca yıllar birbirleriyle acımasızca savaşan bu insanlar, söz konusu para ve yağma olunca aralarındaki düşmanlığı hemen unutup vermişti. Liderleri olan Urartu subayı, aslında subaylıktan atılıp mallarına el konulunca kaçarak dağlara kaçmıştı. Peşinden de askerlerinden bazıları ...

Bu insan müsvetteleri parayı, şarabı ve hayvanca eğlenmeyi hiçbir şeye değişmeyen pislik tiplerdi; çoğu iri yarıydı, hırpani giyimliydi, banyo yapmaz saç sakal kesmezlerdi; ama barbarlıkta üstlerine yoktu, katletmede, yağmada, tecavüzde ve işkencede uzman olmuşlardı.

Katokye, kervan Tuşpa'ya gelmeden birkaç gün önce köylerine gelen bir Yunanlı tüccarla geçen konuşmaları anımsadı.

Yunanlı tüccar kuyumcudan altın işlemeli kolye, bilezik, boncuk alırken o da oradaydı,

Yunanlı bir şey anlatıyor kuyumcu da kahkaha ile gülüyordu. Onu kahkahalarla güldüren şeyin ne olduğunu sordu kuyumcuya.

Kuyumcu, “Yunanlılar bize barbar diyorlarmış,” deyince kendisi de kahkahayı bastı.

“Demek barbar olan biziz. O zaman Barbarların altınlarına neden bu kadar talep var?”

Yunanlı tüccar bulunduğu ortamı kollayarak, “Bu bazılarının düşüncesi elbette; ama unutmamalı ki bu altını zarafetle işleyenler savaşta aynı zarafeti göstermiyorlar,” deyince ortam bir anda buz tutmuştu. Soğuk havayı yumuşatmak, gene İskitli zanaatkâra düşmüştü.

Katokye, tüccarın, savaşta acımasız oluşlarından bahsettiğini anlamıştı. Ama bu düşüncenin içinde gizli nefreti de görebiliyordu.

Kuyumcu, ortamı yumuşatmaya çalıştı, “Elbette bu düşünceler toplumları değil bireyleri ilgilendirir. Bütün Yunanlılar öyle düşünse biz bu kadar malı kime satardık değil mi?”

Bu anı onu kendine getirmişti; teninin altında soğuktan yanmadığını, üşüdüğünü hissetti. Yunanlıları Kafkasya’ya getiren nedenle, bu Pers, Asur asker kaçaklarını getiren nedenin pek de farklı olmadığını düşündü.

Kolunu alnına dayadı, sonra mağrur bir eda ile yukarı gökyüzüne baktı, sağ eli ile daha

çocukken, iyi ok atsın diye annesi tarafından kesilen göğsünü okşadı. Gözlerinden akan yaş ile ruhundan akan yaş ilk kez bu kadar beraber olup kalbine sızmıştı... Yanaklarından akan yaşlar göğsüne damlarken, ruhundan akan yaşlar kalbine damlıyordu...

O gün, birden bir ağırlık hissetmiş sonra da taşa değen kılıcın çıkardığı kadar tok bir ses duymuştu. Ve sonra kendini gökyüzüne yükselirken buldu. Nöbetçiler yardım edin bayırlan var diye koştururken, yerde yatan bedenin kendisine ait olduğunu anlamadı. Ama neden etraf bu kadar karanlıktı?... Az önce gökyüzüne bakan o değil miydi? Şimdi ne olmuştu?

Neden sonra bedenini fark etti.

Yüksek bir ses ile, “Yüce kron,” dedi.

Panik içinde ve şaşırarak, “Bedenim yerde yatarken ben neredeyim?” diye bağırmaya başladı. Ve aynı paniği klanındaki arkadaşlarından birinin daha yaşadığını fark etti. Bu klandaki dostlarından biri idi. Bu kızla üzerindeki elbiseleri değişerek şefin kızı olduğunu gizlemişti. Saldırı sırasında o da bacağından yaralanarak esir düşmüştü.

Esir edildiklerinin üçüncü gecesi yağmacıların şarap ve yorgunluk ile sarhoş olduğu,

kendinden geçtiği bir anda, kılıcının ucu ateşte kızaran bir nöbetçinin en dalgın anında, arkadaşını onun üzerine yuvarlamış arkadaşının yarasının dağlanmasını sağlamıştı. Kız önce bu duruma anlam verememiş, apse yapmış yaranın dağlandığını anlamamıştı.

Birden ağlamaya başladı... Onca savaşa acıya rağmen hiç ağlamayan bir kadın ağlıyordu ama gözyaşları akılmıyordu.

Sonra kendi köylerini yağma için gelen asker kırıntısı çapulcuların attığı okun saplandığı omzuna baktı. Oku kendi çıkarmıştı ama dağlamadığı için yara apse yapmıştı. Tüm yol boyunca bu yara nedeniyle ölmeyi istemişti.

“Demek yüksek ateş ve soğuk yan yana gelince böyle,” oluyor diye düşündü. Kendini esir pazarında sattırmak yerine ölmeyi tercih ettiği için yarayı bilerek dağlamamıştı. Bilmediği ise yaranın verdiği acı ile farkında olmadığı bir anda arkadaşının yaptığı iyilikti. Bu iyilik onun yaşamasına neden olacaktı. Annesinin ölümünü, babası ve kardeşinin başlarının çift taraflı bir pers baltasıyla kesildiği ânı hatırladı...

“Babacığım,” dedi, “Kronus...”

Ama artık yalnız ve kin dolu biriydi.

Sonra Sarmatyalı aşkı Bağbe’yi gördü. “Yüce Kron,” dedi tekrar. Yeşil gözlü, uzun boylu ve sarı uzun saçlı aşkı sanki karşısınday-

dı. Tüm bu olanların heyecanıyla Sarmatyalı aşkını neredeyse unutmuştu. Bir İskit kadını erkeğini kendi seçerdi. O da seçmişti ama evlenme töreni kabile reislerinin onayı olmadığı için gerçekleşmemişti. Onunla Kafkasya gecelerinin ıssızlığını paylaşmışlardı, doğayı ve bedenlerinden çıkan ortak hazzı...

Sonunda bu güzel kente, büyük bir dağın eteğinde diz çökmüş bir deveyi andıran, geniş ve temiz sokaklı, sokakların başında ve sonunda hükümdarların Tanrılarına neler adadıklarını bildiren listelerin asıldığı ve heykeller süslenmiş Tuşpa'ya gelmişlerdi. Kentin güzelliğini umutsuz durumuna rağmen hayranlıkla seyretmişti, özellikle heykeller dikkat çekiciydi, kiminin kaidesi taştan kimisi tunçtandı. Çoğu hayvan heykelleriydi ve onlar gerçekten güzeldi. Ama kendi ülkesinin sanatçıları da aşağı kalmazdı. Elini kemerinin iç kısmına uzattı, sakladığı tarağı çıkarıp üzerindeki zarif figüre baktı. Kabartama bir savaş enstantanesi yapılmıştı üzerine. At üzerinde bir İskit savaşçısı, atından düşmüş düşman askeri ise savaşıyordu. Sarmatyalı atlı askerinin arkasından piyade, elinde kılıcı ile süvariye destekliyordu. Bu motifi çok beğenir, naif bulurdu.

Arkadaşı Hehes eğer kendi topraklarında ölmüş olsaydı, bu tarağı kurgana² bırakacaktı...

2 Tümsek biçimindeki mezar, türbe...

Oysa şimdi başka bir ülkeye gelmişlerdi, günlerdir yoldaydılar. Yiyecekleri sadece kuru bir ekmek ile suydı. Artık ölümü aklına getirmiyor, arkadaşımın intikamını almak için yaşamalıyım diye düşünüyordu. Su ile ekmek, kini ve intikam hırsı ile birleştğinde ayakta kalması için yeterliydi.

Bu arada çetecilerden iri yarı, yüzünün sol yanında derin yara izi olan, saçları ve sakalı uzamış, kollarının değişik yerlerinde dövmele-ri olan ve garip bir yaratıkmiş gibi sallanarak yürüyen insan azmanın sesi duyuldu:

“Hey nöbetçiler orada mısınız? Reisin ölen kızını buraya getirin...”

Bunu söylerken yanındakine, “Hey Erişmene kızın yakılması için fırın hazır mı ?” diye sordu.

3.

Aslında çok tehlikeli bir iş yaptıklarını sadece şef fark etmişti. Normal zamanlarda bu tür yağmalar her zaman göz ardı edilirdi. Şimdi ise durum farklıydı. Özellikle istihbarat şefi olan arkadaşı olan Aluani'nin yanına gittikten sonra durumu ve yaptıkları ölümcül hatayı fark etmişti. O sıralarda büyük bir devlet oluşturmuş olan Asurlar, Urartu devletinin güney

sınırlarını işgale başlamışlar, güçlü ittifaklar kurarak Mezopotamya ile Anadolu ticaret yollarına egemen olmayı hedeflemişlerdi. Asurların güney ticaret şehirlerine aç kurtlar misali saldırması karşısında Urartu kralı Hurri, İskit ve Sarmatyalılardan kendi orduları için destek almaya çalışıyordu.

Elçilerin görüşme yaptığı bir anda yaptıkları bu saldırı ölüm fermanları olabilirdi. Zaten ölüm emri vardı ama kendisini öyle bir saklamıştı ki dağlarda, şehre indiğinde artık ne adı ne de sanı kalmıştı, onu herkes öldü biliyordu. Sadece bu durumu bilen eski askerlerinden kırk-elli kişilik bir gurup vardı onlar bile artık, geçmişteki eğitilmiş, zeki ve beyefendi komutanları ile bu kişinin aynı kişi olamayacağı konusunda hemfikir di.

Aluani, onları oldukça soğuk karşılamıştı. Kendisine getirilen hediyelere bir kez bile dönüp bakmadan konuşmaya başladı:

“Siz beni yetiştiren değerli Komutan, umarım bu kez çok ileriye gitmiş olmayasınız. Ben size üzerimdeki emeğinizden dolayı hep saygı duydum. Bana getirdiğiniz hediyelere değil, size duyduğum saygı için hep yardım ettim. Ama şimdi Asurlar, güney kentlerimize saldır-

dı. Kralımız bizim ordumuza destek için elçiler çıkardı kuzey halklarına ama istihbarat birimlerimizden öğrendiğimize göre bir Sarmat klanının kızı bazı çapulcular tarafından kaçırılmış. Onlar da bu durumu çözmek için silahlanmışlar. Şimdi iki ateş arasında kaldık. Bana bu istihbarat bilgisi ulaştığında hemen aklıma sen geldin. Çünkü senden başka, yağma için bu kadar yukarı bölgelere çıkacak birini tanımıyorum. Umarım yanılıyordumdur.”

Şef duyduklarıyla şoka girmişti. Bu soruya cevabı evet olursa cezasının ikinci kez ölüm olacağından hiç kuşkusu yoktu ki, bu cezayı da öğrencisinin kendi elleri ile vereceğini biliyordu. Yıllarca söylediği yalanlardan eskimiş olan yüzü birden olağan bir şekle döndü. Ölüm ve altınlarını kaybetme korkusu yüzündeki endişeyi silmiş daha dürüst bir ifade takınmasını sağlamıştı.

“Elbette siz daha iyisini bilirsiniz. Ama ben İran içlerine doğru gittim. Zaten size sunduğum hediyelerden de bunu anlayabilirsiniz. Gimmerlerin köylerine baskın yaptım. Ama arzu ederseniz esirleri de görebilirsiniz.”

Zekâ dolu gözlerini öğrencisinin gözlerinden ayırmadan konuşmasını bir blöf ile bitirdi. Her zaman bir önlem olarak yağma yaptığı yerlerin değil başka yerlerden getirilen değerli

eşyaları kervancılardan satın alır ve hediye olarak öğrencisine getirirdi. İşte bu kez işe yaramıştı herhalde. Öğrencisi ona inanır gibi gözüküyordu.

“Peki, sevgili komutanım size inanıyorum. Ya da inanmak zorundayım. Size kaleden çıkmanız için iki gün. Topladığınız istihbaratı bana yazılı olarak iletirseniz sevinirim. Derhal esirlerinizle Asur’a doğru yola çıkın. Biliyorsunuz önümüz yaz. Kuzey ulusları ile sorunu çözebiliriz ama Asur çok ciddi bir tehlike içeriyor. Yaz aylarının avantajı ile bize saldırabilirler. Topladığınız bilgileri bize muhakkak ulaştırın bu çok önemli.”

Komutan hemen odadan çıkmak istedi, askeri yeteneğini zekâ ile birleştirerek en önemli makamlarından birine yükselmiş öğrencisinin yanında ilk kez soluk alamadığını hissetti.

“Peki,” dedi, “ben raporlarımı zaten yazılı olarak şuraya bıraktım. Başka bir arzunuz yoksa hemen gideyim. Hazırlanmalıyım.”

“Elbette, çık ama çok dikkatli ol. Geldiğin gibi sessizce, akşam gölgesi çökmeye başlayınca çık. Bir şey olursa ben sana ulaşıyorum.”

Genç subay, hocasına karşı ilk kez bir üst gibi davranıyordu. Aslında bu saldırıyı yapan kişinin hocası olduğuna dair hiçbir şüphesi yoktu ama hocasının ülkesi için yaptıklarını

düşününce ve şimdi de içinde bulunduğu gizli görev düşünülürse bazı şeylere göz yumulabilirdi. Öğretmeninin kadınlara ve şaraba olan düşkünlüğünü bilen birisi olarak para bulmak konusunda yapabileceklerini de biliyordu. Hoş görüsü bundandı. Aynı zamanda o, elerindeki en güvenilir ve sağlam istihbaratı ulaştırıran kişiydi. Bu aslında öğretmenini vazgeçilmez kılıyordu. Ama asla bunu ona hissettirmiyordu.

Handaki seraseriler uyanmadan, kıyafet ve armalarından klanın soyundan geldiği belli olan kızı hemen yakıp küllerini Tuşpa Kalesi'nden aşağıya savurmak gerekiyordu. Bu iş ne kadar gecikirse zora girecekti. Urartu ile Asur arasında yaşanan gerginliği bilse aslında hiç bu klana saldırmazdı bile; ama üç-dört aydır yollarda idi. Yaptığı bu stratejik hatayı kapatmalıydı. 'İyi ki öldü,' diye aklından geçirdi. Yoksa klanın yöneticisinden değil rehin parası almak, oluşturulacak ortak bir izleme komisyonu ile kellelerini verinceye kadar takip edilip öldürüleceklerdi.

"Acele edin yoksa tanrı Hal di bizi lanetleyecek, ölümün nefesini ensenizde hissetmiyor musunuz lanet asker bozuntuları sizi?..."

"Tamam, Teşup kızı getirmeye hemen gidiyoruz."

4.

Katokye yerde kaskatı kesilmiş arkadaşı olan Hehese baktı, açık olan gözlerini kapattı, anlını öptü ve nöbetçiye, “Bakar mısın, hançerini alabilir miyim?” diye sordu.

Asker “Neden beni mi öldüreceksin?” diyerek bir kahkaha attı.

“Seni öldürmem için hançere gerek yok ki sarhoş, ben arkadaşımın saçından bir tutam keseceğim daha sonra sana parmaklıkların altından hançerini veririm,” dedi.

Asker aslında bir kadının bu kadar mağrur olabilmesine şaşırmişti.

“Ne oldu klana mı yollayacaksın?” diyerek olayı geçiştirmek istedi.

Ama ölümlere saygısı ve tanrılara olan korkusundan oturduğu yerden kalkarak, “Esir bile olsan bir insansın, benim ölümlere saygım var, al şunu ama lütfen çabuk ol. Sana bunu verdiğimi görürlerse beni de satarlar,” dedi.

“Tamam, sağ ol”

“Aslında ben bir dönem Sarmatya’da kalmıştım. İnançlarınızı biliyorum ama savaşta olduğumuz için kusura bakma...”

“Ne savaşı, hırsızlık ya da yağmanın adı ne zamandan beri savaş oldu?”

“Bak şuna! Dili de pabuç gibi, hadi al şunu da, ben vazgeçmeden işini gör, seninle tartışacak değilim.”

Asker eğilmeden yavaşça ayağının üzerine bıraktı hançeri, diğer eli kılıcındaydı; Sarmatyalı kadınların savaşçılığını kendi gözleriyle defalarca görmüştü.

Katokye yavaşça eğildi ve kendi klanına ait olduğunu düşündüğü sapı bronz işlemeli, karaca figürlü hançeri aldı az önce gözkapaklarını elleri ile kapattığı arkadaşını anlından öptü ve sakın, olağan bir durummuşçasına saçlarının ucundan bir tutam kesti. Sonra kızın saçını hızla ördü, ondan aldığı saçı cebine koyarak sakladı. Ardından kendi saçından da bir tutamı keserek arkadaşının avucuna sıkıştırdı. Kendisi öldüğünde de eline arkadaşının saçından kesilmiş bu bir tutum saç konulacaktı.

Hançeri teşekkür ederek nöbetçiye geri verirken, “Öyle sanıyorum ki hançer de bizim klandan bir hatıra,” dedi. “Ben bu hançeri daha önce gördüğümü hatırlıyorum ama şimdi kimin olduğunu hatırlayamadım.”

“Çok zekisin. Doğru söylüyorsun bir savaşçının elinden aldım tabii kafasını bedeninden ayırdıktan sonra.”

“Bunu anlamak için zeki olmaya gerek yok bizim insanlarımızdan zaten sağ olduğu süre içinde bunu alman imkânsız. Muhtemelen onu da arkadan vurmuşsundur. Çünkü bire bir dövüşecek kadar cesur birine benzemiyorsun. Ama sen böyle savaşmayı da olağan bulursun ne de olsa bir grup çapulcusunuz değil mi? Ama bizim insanımıza ait bilmeni istediğim bir söz vardır: ‘Yaşam ölüme direnen güçlerin toplamıdır.’ Bizim yaşam anlayışımız da ölüm anlayışımızda budur.”

“Sana iyilik yapıyorum ama bana söylediklerine bak. Şimdi sen benimle ilgili yorumlarını bir kenara bırak, hazırlan. Reis senin de yakma sırasında arkadaşının yanında olmanı istiyor. Bak gördüğün gibi kaba ve sarhoş olabiliriz; ama insanlık olarak hâlâ içimizde bir cevher var.”

Katokye şaşkındı, bu eşkıyalardan beklenmediği asil bir davranışla karşı karşıya kalmıştı. Bu âdet kendilerinde de vardı. Ölülerini uğurlarken yanlarında olurlardı, şahitlikleri ve dostlukları diğer dünyada da geçerli olsun diye...

“Benim yıkanmam gerek,” dedi Katokye ve devam etti, “biliyorsunuz ki o bizim klanın reisinin kızı, ona sadakatimiz ve dostluğumuzla hizmet etmeliyiz. Bu aslında sizin de uzun yaşamanızı ya da affedilmenizi sağlayabilir.”

Şimdi şaşırma sırası demir kapıyı bekleyen görevliye aitti. Aniden sırtını döndüğü demir kapılara yeniden uzanıp parmaklıkları sallamaya başladı. Çok kızmıştı bu tehdide. Yüzü hırs-tan, var olan soğuğa ve ayaza rağmen kırmızı bir hâl almıştı. Ağzının kenarından köpükler saçarak, “Bana bak!” dedi, “ben Sarmatyalı kadınların erkekleri kadar iyi dövüştüğünü biliyorum. Eğer bilmek istediğin buysa ben de bir Hatti savaşçısıyım. Elimden kılıç hiç düşmedi, bedenim ok ve kılıç darbeleri ile dolu; ama bu ölen kıza basit bir tören yapmamızı engellemeli değil mi? Aslında bakarsan reisin size neden bu kadar nazik davrandığını anlamış da değilim, bana kalsa seni pazarda satmam kendime saklarım. Her ne kadar sol memen olmasa da bana çok iyi hizmet edeceğine inanıyorum. Fikirlerimizi değiştirmeden hazırlan. Sıcak su yok, istersen içme suyun orda kocaman taş sarnıç suyla dolu, onla yıkan. Ama bir daha bana sataşırsan bu senin sonun olur. Bundan hiç şüphelen olmasın,” dedi.

Nöbetçi belki de haklıydı. Reis Teşup neden bunlara böyle davranıyordu? Acaba bu güzel kadına âşık mı olmuştu? Aslında, gerçek elbette bu değildi. Bir çapulcu olabilirdi ama komutanları aptal bir adam değildi. Çeşitli yerlerden yani pazardan, barlardan kulağına ge-

len söylentiler onu tedirgin etmişti. Bu nedenle kızı hemen yakıp yanına birkaç tane de sağlıklı esiri alarak hemen Asura doğru kaçmak istiyordu.

Yaptıkları zamanlama onların başı ile bedenlerini âdeta iğne ile tutturuyordu. Burada oldukları şehrin valisinin kulağına giderse bu iğne bedenleri ile gövdelerini artık tutamayacaktı.

Reisleri sağlıklı ve diri birkaç kadın, çocuk ve erkeği şimdiden gözüne kestirmişti. Bunlarla hızlı hareket edebilirdi. Diğerlerini ölen kızın yakılmasından sonra hemen satacaktı. En azından düşüncesi buydu. Ama bu zeki adamı anlayacak ne yazık ki nitelikli kişiler yoktu yanında.

“Fırın hazır Teşup Reis.”

“Güzel siz bekleyin biraz, geleceğim yanınıza.”

Reisleri bu arada Tuşpa’da pazarın kurulmamasını fırsat bilen bir tüccara elindeki esirleri satma peşindeydi. Onunla biraları yudumlayıp pazarlık yapma isteğindeydi; ama elbette adamı kıvama getirdikten sonra... Handa çalışan kadını yanına çağırdı; tüccar ile ilgilenirse dönüşte ona bir gümüş para vereceğini söyledi. Zavallı kadın istemese de bu çirkin ve zayıf ada-

mın yanına oturdu. Aslında tüccarı pek seven yoktu ama parayı seven elbette çoktu. Tüccarın burnu o kadar büyüktü ki neredeyse görmesini engelliyordu.

Hızla havası kirli handan çıktı. Kulakları handaki ses kirliliğinden uğulduyordu. Serçe-parmağını sokarak kulaklarını temizledi, hızla esirleri hapsedtiği yere geldi. Yerde desenli bir kumaşa sarılı kadını görünce üzüldü. Kadının yüzüne baktı. Üzüntüsü ölen kişiye değildi elbette. Bu onun ne ilk gördüğü ölü bir bedendi ne de son olacaktı... Sadece kabile reisinden alabileceği rehine parasını düşündükçe öfkesi kabarıyordu.

“Aranızda yakmaya katılmak, şahitlik etmek isteyen var mı? Ya da içinde arkadaşının ruhu için dua etmek isteyen veya kam olan var mı?”

Reisin yanı başındaki çapulcular bir kez daha bu nezakete şaşırmıştı ama nedenini soracak kadar cesur da değildiler. Hele reisin verdiği bir emri sorgulayan arkadaşlarının, daha sözü bitmeden bir kılıç darbesi ile boynundan göbeğine kadar yarık halini gördükten sonra, kimse soru sormaz olmuştu. Bu aslında tedirginliklerini de arttırmıştı ama tüm bu duyguları önleyen ise kazanacaklarını düşündükleri paraydı. Bu soruların muhatabı olan esirler

başını hafifçe öne eğmiş Katokye'ye bakıyordu. Katokye bir adım öne çıktı. Yüzü bembeyazdı az sonra kader arkadaşını kendi elleri ile fırına verecekti.

Böylece onun ruhu artık göklerdeki yerini alacak, rüzgârla hemen yerine ulaşacaktı. Başı önde yorgun, hüznü ve kederli bir sesle, “Ben katılmak isterim. Kam aramızda yok onu köyde öldürdünüz çünkü. Ama ben arkadaşımın ruhu için dua edebilirim,” dedi.

“Bu kızın kollarını bağlayın, yanınıza alın ve ceset ile hemen fırına getirin ama çok dikkat edin ayaklarını da bağlamayı unutmayın yoksa yakılan siz olursunuz.”

Katokye yol boyunca günlük yaşamın bir parçası olan ölümü düşündü. Kendi ulusu ve tanıma imkânı bulduğu pek çok halk için ölüm bir son değildi. Bu yaşam ölümden sonraki hayatları için hazırlıktı. Bu onların, ölen kişiyi gönderdiği en önemli yolculuğuydu. Bedenin ölmesi bir sınırın aşılması, benliğin bir boyuttan diğer bir boyuta geçişiydi. Ölüm, sınavlar ve mücadelelerle dolu uzun bir yolun sonuydu. Hem bu uzun yolculuğa çıkana yardım etmek, hem de geride kalanların acılarını hafifletmek amacıyla bazı dini törenler yapılmalıydı elbet. Kamdan son yolculuktaki şahitlik konusunda pek çok şey öğrenmişti. Bu yüzden, kan kardeşi

olan arkadaşının yolculuğu için yanında olması onun için çok büyük bir şanstı.

Reis bu insanların savaşçılıklarını elbette hanlarda işittikleriyle değil savaşarak görmüştü. En sakinlerinin bile cesur ve savaşçı haline defalarca şahit olmuştu, hem de garip bir hayranlıkla. Öne çıkan kızın fiziğini ve sol göğsünün olmadığını görünce biraz tedirgin olmuştu. Zaten diken üstündeydi... Önden üç nöbetçi mızraklar ve kılıçlarla içeri girdi. Katokye'yi elleri ve ayakları bağlanmış olarak dışarı çıkardı, birisi ölmüş genç kızın bedenini sırtladı.

Kızın örülmüş kumral saçları her iki kulağının yanına düştü. Sanki birazdan ayaklanacakmış gibi, onu sırtlayan adamın sırtında –başı sallana sallana– taşınmaktaydı. Birkaç dakikada gözden uzaklaştılar. Tuşpa en soğuk mayısını yaşıyordu, esirlerin içinde bulunduğu ortam ise soğuk değil buz gibiydi âdeta. Buz nasıl soğuğunu hissettirmiyorsa bu esirlerden de en ufak bir sızlanma duyulmuyordu. Kızın bedeni yakılmaya giderken hepsi de gözlerindeki kinle o kadar soğuk bakıyorlardı ki askerler bile bu durumdan çok ürküdü. Hemen kapıyı hızla kapatıp dışarıya çıktılar. Sokağın sonundakilerse birkaç dakika sonra geldiler fırına. Kapıyı şifreli çalarak içeri girdiler. Şifreli, çünkü normal ölümlerde her yakılmadan sonra kil

tabletlerde kayıtlar tutulurdu, nasıl ki doğumlarda da tutuluyorsa.

Bu Urartu'da savaştacak erkek nüfusu belirleme açısından yapılan bir işti. Çünkü tanrı Haldi erkeklerin yanında kadınların savaşmasına çok kızılıyordu. Bu nedenle her işgal sonrası doğudaki istilacı uluslar, tanrı Haldi'nin gazabına uğradığını ve çekilmek zorunda kaldığını düşünüyordu. Tanrı Haldi'ye bu nedenle düzenli olarak pek çok kurban kesilirdi.

Fırıncı yasak olduğunu bilmesine rağmen en az fırın ateşi kadar sıcak olan paranın cazibesine kapılmıştı, çırağı ile hemen kapıyı açtı, "Lütfen çabuk girin, biri sizi görecektir," diyerek içeri girenlerin ardından hemen kapıyı kapattı.

Ateşin kokusu ve hayvanların iç yağından yapılmış yanan mumun kokusu Katokye'nin burnunu yaktı. Çetenin reisi, ölü kızı yatırdıkları en iyi çıralı çam ağacından yapılmış tahtanın yanında durarak Katokye'ye, "Hadi hemen duanı yap fazla zamanımız yok," dedi.

Katokye kızın bedenini okşar gibi yaparak dudaklarından ancak kedi mırıldanmasını andıran ses tonu ile konuşmaya başladı. Sakin bir eda ile yanındaki matarasını çıkardı arkadaşının dudaklarına iki damla su döktü ve anlından öptü.

"Bitti," dedi.

Bu kelime ne kadar da kolay çıkmıştı dudaklarından. Klanlarında ölen kişileri, onlara yapılan törenleri düşündü. Günler boyunca onların ruhlarının bu dünyadan ayrılması için yapılanları...

Ölü yakıcı genç kızın bedeni üzerine önce tuhaf renkli bir madde, sonra âdetlerini bil-mese de her zaman saygı duyduğu ölü beden üzerine biraz kurutulmuş gül döktü. Hızla harıl harıl yanan fırının kapağını açıp birkaç saniye-de ölüyü tahta ile içine sürdü. Herkes bu olan-ları izlerken Katokye yere düşmüş ve bayılmış-tı. Ama ölü yakma heyecanı nedeni ile kimse bunu fark etmemişti.

Zaten fark ettiklerindeyse bunu kızın yor-gunluğuna bağlamışlardı. Ama gerçek bu de-ğildi. Gerçek ruh ikizi olan arkadaşının bedeni yansa da fırında bulunan ruhu ile konuşmak için transa geçmişti, bu geçiş sağlıklı bedenler-de daha kolay olsa da vücudunda çeşitli yaralar olan, yürümekten yorgun düşmüş bir beden için zordu. O zorluğu kaldıramayan beden de yere uzanmıştı.

Reis Teşup, “Yok, olası kadın,” dedi, son-ra da adamlardan birine dönerek devam etti, “hadi hemen al bunu diğerlerinin yanına götür. Ben hana uğrayıp geleceğim.”

Sonra hızlı adımlarla oradan çıktı. Bir gözü kaşından yanağına kadar dağlanmış iri yarı adam boş bir çuval gibi kızı sırtladı ve arkadaşlarıyla diğerlerinin yanına yöneldiler. Konuşmaları boş sokağı yankı ile doldurmuştu. Ama bilmedikleri bir şey vardı. Bedensel olarak sırtlarında duran bu güzel kız, ruhlar âleminde iki ayrı beden ama tek ruh olan arkadaşı ile konuşuyordu. Katokye arkadaşının dudaklarına iki damla su bıraktıktan birkaç dakika sonra, gözleri fırının içinde bir ışık fark etmiş ve bayılmıştı.

“Burada mısın?”

“Evet, çok huzurlu ve mutluyum.”

“Peki, dünyada kalan bu kardeşinden ne dilersin. Yapmamı istediğin bir şey var mı?”

“Hayır. Daha önce de konuşmuştuk. Sadece oğlun olursa ya da kızın...”

“Elbette daha önce de söz verdiğim gibi. Ama yaşadığımız duruma bakarsak bu imkânsız değil mi?”

“Peki, şu anda yaptığımız konuşma da imkânsız değil mi?”

“Haklısın. Herkesten ümidimi kessem de hayatımda artık Bağbe var, o beni asla bırakmaz. O iyi biri ama bir de kavuşsak...”

“Buradan bakınca üzerinde hiç karabulut yok.”

“Artık yalnızlığım la beni baş başa bırak, sevgilin seninle olacak. Belki ne zaman olacağını sana söyleyemem ama gelecek sizin olacak... Atalarım a kavuşma vaktim geldi, sana elveda demiyorum. Biliyorum ki kalbinde ve ruhunda saklı kalacağım. Gene de beni unutma. Olur, da ülkemize dönersen bir gün, aileme bedenimin ve ruhumun huzur içinde göklere yükseldiğini anlat. Şahit olduğun konuşmaları tek tek söyle, üzülmessinler. Onurumla öldüğümü de ekle.”

“Bundan hiç kuşkun olmasın kardeşim. Huzur içinde kal. Tanrılarımıza ant olsun, varlığın bedenimde yaşayacak. Ve de atalarım a de ki onlara layık olacağım...”

Bir müddet sonra, yeniden kendine gelip gözlerini kaplayan siyah tül perde çekilerek hayatın renklerini görmeye başlayınca, bir tüt-sünün dumanı gibi, arkadaşının ruhunu göğeyükselirken gördü. Bu duruma üzülse bile arkadaşını hemen yanına aldıklarından dolayı Tanrılarına minnet duydu. Şimdi yakılan bedeninden geriye kalan külleri, kaleye gelirken gördüğü bağların, suların ve tarlaların canına

adamalıyım diye düşündü. Toprak toprağa kavuşacaktı...

*Güneşin atlarının yola çıkış saatiydi,
Görkemli uyanışla boydan boya titreyen gök,
Ötümlü kapısının her iki kanadını açıyordu.
Aklar içinde şaşılacak atlar görünüyordu şafakla,*

Onların ardında koskoca bir küre benzeri, göz dayanmaz,

Pırıl pırıl koca arabanın değirmisi ışıltıyordu.

*Atları süren Tanrının kolu seçiliyordu.
Akilon dört atlı arabayı hazır etmişti
Dört yaman at altın göğüslerini şişiriyor
İlk adımlarını atarak; şahlanıyorlardı hâlâ
Karanlık alanla ışığa boğulmuş alan arsında
Yelelerinden, oradan tam bir buğu yayılıyor
gibiydi.*

*İnciden, gök yakuttan, somakiden, elmastan,
Doğanın derinliğine serpiştirilen akıp giden
bir buğu;*

*İlk üçü, bakışlar soylu, soluk coşkulu,
Işıktan çiy damlalarını silkeliyordu...
Birden bir ışık huzmesiyle eğildi,
Ve de perde aniden aralanmışken,
Sonsuz neşeleri içinde müthiş tanrıları gördü*

ÇAYANİMU

*O şaşılası ve güçlü varlıkları, o görünmezleri,
Dipsiz derinliğin o bilinmezleri orada idiler
işte,*

*Vulcanus'un özenle işlemiş olduğu on iki altın
taht üzerinde*

Asla tadına doyulmayan sofrada.

Tanrılar nektar ve ambrosia yiyip içiyorlardı.

Venüs beride, Jüpiter ötedeydi.

Sakin bir köpüğün beyazlığı üzerinde Kypris

Çıplak ve olağanüstü, dinleniyordu

Sere serpe.

*Kendisine dikilmiş gözlerin aleviyle kuşatılmış
olarak,*

Zaman zaman da övgü, aşk ve tatlı sözlerle.

*Bütün deniz onun saçlarında dalgalanıyordu
sanki*

*Keskin bakışlı Jüpiter, bir ayağı kartal üstün-
de, dalgın duruyordu...*

Satyr, Yüzyılların Efsanesi, 1859

Victor Hugo

III. Bölüm

SMYRNA (İZMİR)

1.

Bir Yunanlı için bilinmezlik evinin yakınından başlar. Hemen yanı başındaki dağ kümeleri onun için gizem doludur. Yunanlı, kara veya deniz yolculuklarında mesafelerin kaç günde alınacağını dikkatli bir biçimde hesaplar ve yerinde oturur. İonyalılar ise keşifçi ve gezgin bir kavimdir. Birkaç bilginin hazırladığı, kabaca yapılmış haritaları varsa da bu haritalar çok gelişmemiştir; ama seyahat etmelerine engel değildir. Çünkü onların maceracı ve meraklı yürekleri, farklı etnik yapılar, farklı diller ve renkleriyle bu koca dünyayı keşfetmek için çarpar. Ne yazık ki yüzlercesi, yaptıkları keşiflerin önemini bilmeden öleceklerdir. Dünyanın keşfi onların bıraktığı bilgiler ve çürümüş, toprak olmuş bedenlerinin hatırasıyla artarak sürmüştür.

Yüreklerini denizin köpüklerine adanmış, yol boylarında konaklayan Yunanlı tüccarlar da, üç tarafı denizlerle kaplı kısıtlı tarım alanlarının olduğu ülkelerinde, geçim kaynaklarını aramak ve geliştirmek için yollara koyuldular bir vakit. Deniz ulaşımı, karayoluna nispetle daha kolay ve tehlikesiz olduğu için tercih edilmişti. Hele karayollarındaki tehlikeli yolculuklarda soygunların ve yağmaların artması, farklı arayışları da arttırmıştı. Bu arayış içerisinde de deniz yolu hızla gelişmişti. Ama bu arayışa korsanların katılması da gecikmeyecekti...

Sıradan yolcular, Yunan dünyasında daha çok tanınmış birkaç tapınak ya da şehri ziyaret eder; bu yönden Delphoi ve Delos ağırlıklıdır. Denizciler ve tacirler, öteden beri bilinen ticaret yollarını izler, ama kıyı boyunca dizilmiş acentelerden öteye gitmezler. Atlantik'e açılanlar azdır. Askeri seferler nedeniyle Sicilya ve Pers ülkesi bilinmektedir. Elbette Lübnan ve Filistin bölgesi de bilinir.

Yunanlılar kuzeyde zengin göçebe İskitler ile karşılaşır ve onlardan kereste, kehribar ve altın satın alır. Güneyde ise Mısırlılar, Nübyalılar ve Libya göçebeleri ile karşılaşarak ticaret yaparlar. Ama kereste ticareti yaptıkları ve kuyumculuk işlerinde uzman olan İskitler, en büyük ilişkiler yumağını oluşturur.

Daha uzaklarda, dünyamızı kuşatan şu derin ve sonsuz Okyanus'un kıyılarındaki topraklar da şenliklidir. Günbatımına doğru Kikloplar, Lestrigonlar ve Lotophagoslar vardır. Güneyde Etiyopyalılar (Yunanca Yanıklar) bulunur, bunların içinde Pigmeler yaşar, gündoğumu yönünde Hintliler vardır. Kuzeyde Kimmerler, daha ötede bu kuzey ülkesi ile komşu olan Arimasplar yaşar. Okyanus üstünde, Hesperislerin (Hesperis, gün batımı demektir) bahçesinden uzak olmayan bir yerde mutluluk adaları yüzer, hayatlarını örnek biçimde geçirmiş olan kimseler öldükten sonra o adalarda oturur. Kuzey'den Güney'e her tarafta altın, bakır ve kalay bulunmaktadır; bunlar Yunanlıyı büyüleyen madenlerdir.

Toprağın doyuramadığı bu insanlara ticaret, yeni ve önemli bir kapı oldu. Nihayet gözünü dağlardan denize doğru çeviren yunanlı Akdeniz'e açıldı, Ege'nin karşı kıyısında ve Akdeniz'in batısında yeni koloniler kurdu. Ticaretin getirdiği zenginlikle bu kolonilerde büyük kentler, kültür merkezleri, tapınaklar kuruldu.

Yunanalı çıktığı yolculuklarda yıldızlara güvendi, onları önemli işaretler olarak gördü. Tanrı Poseidon da denizcilere yol gösterir denildi. Ama o, depremler yaparak ve tsunami-

ler yaratarak karaların ve denizlerin şeklini değiştirdi. Her sefer öncesinde iyilik için değil, rüzgârdan, fırtınadan ya da büyük dalgalardan korunmak için Poseidon'a adaklar, kurbanlar adandı.

Ama bu sefer denize çıkmaları çok acele olduğu için adak adamış olsalar da kurban kesememişlerdi. Bu da gemide tayfalar arasında kaygılara neden olmuştu.

Hele yıldızların yol göstericiliğine ihtiyaçları olduğu gecelerde bu kaygı daha da artıyordu. Çünkü deniz yosunlarından ve mercanlardan, deniz kabuklarından yapılmış sarayında eşi Amphitrite ile yaşayan Poseidon'un, gökyüzünde bile cezalandırdığı yıldızların var olduğuna inanıyorlardı. Büyükayı ile Küçükayı takımyıldızlarının, kontrolü altında olduğu okyanusların ufkuna bile batıp gözden kaybolmasına izin vermezdi.

2.

"Sıcak, çok sıcak," dedi eliyle terini silerken. Yılgın bir şekilde kafasını kaldırdı güneşe, elindeki gümüş işlemeli kaptan ağır ağır su içti, sonra denizin durgun sularına bakarak babasını düşündü.

"Girit Kralı Minos, pekâlâ kapatabilir bana kara yolunu da, deniz yolunu da, en azından

gök bana açık kalır... Zeus adına, daha mayıstayız. Umarım Poseidon da kızgın değildir," dedi.

Kafasını yavaşça sanki uyuklar gibi öne eğerek, bu sulara yaşadıklarını düşündü. Babası ile ilk gemisini alarak açıldıklarında Efesos'a zeytinyağı ve pamuk taşımışlardı. Girintisi çıkıntısı bol kıyılarıyla deniz, Yunan dünyasının orta yeriydi.

Kara ulaşımındaki güçlükler ve toprağın madence fakirliği Yunanlıları, ticaretle uğraşmak adına, fırtınaların ve korsanlığın tehlikelerini göğüslemeye itmişti. Fenikelilerin ardından Akdeniz'i boydan boya kat etmişlerdi. Daha çok yazın denize açılır Güneş'ten yön bulunarak gündüz yolculuk edilirdi.

Çayan, babasının Alexandra'nın denizcilik ile ilgili verdiği öğütleri düşündü. Evrenin eski baş tanrısı olan Kronos ile eşi Rheia'nın oğlu, Zeus, Hades, Hephaisthos'un erkek kardeşleri olan yeryüzü denizlerinin ve sularının egemen Tanrısı olan Poseidon'u düşündü. Denizcilerin yol göstericisi, insanlara yardım eden ve atları eğiten tanrıyı. Babası zamanında yaşadığı Ege Denizi'ndeki depremleri, tusunamileri düşündü. Batan gemileri, ölen tayfaları... Babasının zamanındaki toparlak ve hantal gemilerini düşündü. Şimdi ise oldukça kullanışlı ve hızlı üç

sıra kürekli kadirgaları vardı.

Öyle ki Girit Adası'ndan aldığı malı Mısır'a en azından beş günde, İtalya'dan aldığı yükü Lübnan şehirlerine üç ya da dört haftada götürebiliyordu.

Kimi deneyimli gözü pek kaptanlar hariç, Yunanlı gemiciler adalar arasında çalışırken, – Midilli, Sakız, Sisam veya dinsel Delos – Kithira ilişkilerin merkezi iken, babasının oldukça deneyimli ve korkusuz bir kaptanı vardı. O zor durumlarda ne yapması gerektiğini ve gemi kaptanına güvenmeyi öğretti. Kaptan Diaknefos hakkındaki ilk bilgiyi de babasından almıştı. Onun, uzun yıllardır babasının yanında olduğunu biliyordu. Babasının güvenini kazanmak istiyordu ve biliyordu ki bu, kaptana kendini yetiştirdiğini kanıtlamasıyla olacaktı. Çünkü kendini kaptana emanet etmezse, ticari hayatının ve can güvenliğini sağlamada sıkıntıları olacaktı. O nedenle hep ağır başlı, soğukkanlı olarak kaldı. Ölümü düşünerek paniklemedi, işte babasının yıllarca aldıracağı dersler sonucunu yavaş yavaş veriyordu.

Deniz tanrılarını Okyanusların Tanrısı Poseidon'u, –ki Poseidon Ege Denizi'nin derinliklerinde yaşamasına rağmen, tüm dünyayı sarsma gücü vardı– Poseidon'un karısı Deniz dibi Tanrıçası Amphitrite'yi, deniz yaratıkla-

rı çobanı Proteus'u ve diğerlerini düşünüyordu... Yunanlılar için Tanrılar her yerde hazırды, onlar her şeyi bilirdi. Çok güçlüydüler, doğa olaylarından sorumluydular, insanların eylemlerine yön verirlerdi. Fakat onlar da belirsiz, kaygılandırıcı kader karşısında boyun eğmek zorundaydılar.

“Canım babacığım,” diye mırıldandı. Annesini hiç tanımamıştı, sormamıştı da... ama babası hep yanında olmuştu. Annesini görme ya da merak etme dürtüsünü köreltmesinin nedeni babasının yaşattıkları, hiç eksikliğini hissettirmediği duygulardı...

Trabizus'tan aldığı yükle gemi denize açılalı çok olmamıştı. Karadeniz'i geçerek Marmara'ya ve oradan Yunanistan'a varacaklardı... Aklında sadece evi vardı, çok sevdiği ailesine ulaşmak, yaşadıklarını anlatmak. Gördüklerini, yediklerini, tattıklarını... yeni yerleri görme arzusu ile yanıp tutuşan babasına anlatmak için sabırsızlanıyordu...

Büyük limanlarda armatörler, tacirler, işçiler, hamallar ve denizciler yan yana bulunurdu. Aralarında maldan başka haber, yolculuk öyküleri gibi alışverişler de olurdu.

Tam da bunları aklından geçirirken ticaret gemisi nihayet boğazları aşmış, Ege'ye

açılmıştı, şimdi Tenedos ve Lemnos adalarını ortalayarak geçiyordu. Poseidon'un Amphitrite ile yaşadığı denizden geçiyorlardı. Deniz çok sessizdi. Sular, gövdesi Lübnan ormanlarından kesilen sedir ağaçlarından yapılı gemiyi eritmek istercesine yalıyordu. Havada birkaç tane martı gördü. Şaşırmamıştı çünkü bu iki adanın da çevresi balıkçıl kuşlar ile doluydu. Bu bölge geçiş alanı olduğu için balık türü bakımından zengindi. Ardından bir yunus balığı gördü, geminin yanında zıplayarak ilerleyen. Bu denizciler için uğurdu, tanrı Apollon'un simgesi denizcilerin uğuru olmuştu.

Kaptanın sesi duyuldu:

“Efendim deniz bu kadar sakinken rüzgâr da yokken acaba sularımızı mı tazelesek ne dersiniz? Denizin bu kadar durgun olması hayra alamet değil.”

“Haklısın Diaknefos.”

Babasının en vefakâr arkadaşıydı Kaptan Diaknefos; babası için yıllarca çalışmıştı. Akdeniz'i, Karadeniz'i avucunun içi gibi biliyordu. Hangi mevsimde nerde ne olur, korsanlar nerden saldırabilir biliyordu. Bu uyarıdaki amaç belki de denizden gelecek bir saldırıydı. Aslında tehlike sadece korsanlar değildi, Anatolia'yı ele geçirme mücadelelerine de şa-

hitlik ediyordu deniz. Farklı ülkelerin donanmaları cirit atıyordu Ege'de. Herkes biliyordu ki denizlere egemen olanın ticareti, ekonomisi, ordusu da sağlam olurdu. Çünkü güçlü bir ordu, dünya egemenliğinin temellerini de atmış olurdu...

3.

Yılların kaptanı korkmuştu. Bu duygu ile Diaknefos, eski patronunu düşündü. Onunla ticaret yaparak, Akdeniz ve Karadeniz limanlarını gezerek geçirdiği yirmi beş yılı... Patronunun denizleri bırakarak Ossa Dağı eteklerine yerleşmesine neden olan olayı anımsadı; yaşadıkları büyük acıyı, yaralı insanların "su" diyerek denizin ortasında öldüğü anları anımsadı. Yüreğinin sızısını bastıramadığı için şimdi yaşlı adamın yerine işleri sürdürmek için her seferinde heyecanla denize koşan bu gence sadakatle hizmet ediyordu.

Genç patronu hangi adanın limanı daha uygun olabilir diye düşünürken kaptan gür ve yalın sesle, "Bence Anatolia kıyılarından ne kadar uzak olursak o kadar iyi olur efendim," dedi.

Aslında genç tüccar da aynı fikirdeydi. Yunanlılar bütün Anadolu'yu ve İonya'yı işgalden sonra Truva önlerine geldiğinde kaptan, eski

patronu ile bir seferden dönmekteydi ve Troya ordusuna ait bir geminin saldırısına uğramışlardı. Ege Denizi'nde sık sık yaşanan savaşlardan biriydi. Atinalıların 47 metre boyunda, 6 metre enindeki kadırgalardan kaçan Troya'ya ait savaş gemileri korsan gemilerinden daha da hırslı ve saldırgan oluyordu. Atinalıların kadırgaları hem daha hızlı hem de baş kısımları çok tehlikeliydi ama yeterli kürekçileri yoktu, bu yüzden Toroya gemilerine son darbeyi vuramamışlardı. Savaştan yaralı dönen Troya gemileri, intikam için her şeyi yapardı.

Böyle bir saldırı sonucunda gemideki zeytinyağı, atılan ucu alevli ok sonucunda ateş almış, büyük bir patlama ile dağılan zeytinyağı tutuşup, patronun yüzünü yakmış, gözleri kör olmuştu. O günden sonra oğlu her şeyi oldu. Güverteden denize düştüğünde kısa bir baygınlık geçirmişti bu esnada oğlu onu sudan çıkarmış, ona yeniden hayat vermişti.

Yunanistan'da tanınan iyi bir tüccardı. Yıllarca ömrünün en güzel anlarını deniz dalgalarını dinleyerek, yolculuğun sonucunda kazanaacağı parayı düşünerek geçirmişti. Ta ki Kıbrıs Adası'ndan aldığı kumaşları İsrail'de Samaria şehrine götürdüğü bir gün, malını taşıdığı tüccarın kızına vurulana kadar. Aslında Dor Eya-

leti limanına gidecekti; ama kıza âşık olması her şeyi bir anda değiştirmişti.

Efsaneye göre, Zeus bir gün, “İnsanlığa en değerli hediye veren Tanrı ya da Tanrıça yeni kurulan kentin koruyucusu olacaktır,” diyerek bir yarışma düzenler. Poseidon’la Bilgelik Tanrıçası Athena yarışmaya başlar. Poseidon üç dişli çatalını bir kayaya saplayarak ‘at’ı yaratır. Athena ise mızrağını yere saplayarak onu ‘zeytin ağacı’na dönüştürür. Kent halkı Athena’yı seçer ve böylece yeni kurulan kente Athena’nın adı verilir. Poseidon, Seçimi kazanan Athena’ya kızarak Likya’nın Başşehri Ksanthonos’un yer aldığı verimli toprakları, tuzlu deniz suları ile doldurmaya çalışır. Ksanthoslu kadınlar, kentin kapılarına kadar ilerleyen deniz suyunun, el ele tutuşup eteklerini kaldırarak kente girmesini engeller. O günden sonra denizciler kadınların lanetli olduğunu düşünerek gemiye binmelerine karşı çıkarlar. Tayfalar bunu düşünürken kaptan, koynuna uzanan Yahudi dilberin saçını okşuyordu.

Sevgilisi güzel Yahudi kızı Rahel’i kollarına aldığı anda ona, yerleşik yaşama geçeceğine ve beraber olacaklarına dair söz vermişti. Aslında sözünü de tuttu; onunla beraber Samaria eyaletine yerleşti, bu arada gemisini bir başka Yunanlı tüccara satmıştı... Yaklaşık iki yıl son-

ra bir oğlu oldu, bu onların en mutlu zamanları olmuştu. Eşi ile birlikte açtıkları ve işletmesini yaptıkları mücevher ve kumaş dükkânı ile başta şehrin valisi, aristokrat aileleri ve zengin kişileri olmak üzere herkesi giydiriyordu. Bu işyerinin ünü çok kısa zamanda bölgede yayıldı. Rahel, en güzel bilezikleri, kolyeleri, küpe-leri, tarakları ta Karadeniz kıyılarındaki İskit kuyumcularından getirtiyordu. Ekonomik doyumun olduğu eyalette kuyumculuğa ve pahalı kumaşlara çok büyük ilgi vardı. Özellikle kadınların birbirlerine olan güzellik gösteri, hırsı onlara çok para kazandırıyordu.

Rahel, kendine altın bir tarak yaptırmıştı ki, bu günlerce önce oturdukları şehirde, sonra da bütün eyalette konuşulmuştu.

Kaniş'den, Ur'dan en kaliteli kumaşları isteyenler dahi oluyordu. Hindistan'dan gelen bu kumaşların hikâyeleri, kumaşa olan değerleri daha da arttırıyordu. Bu kumaşlara en iyi para verenler ise Mısırlı zengin tüccarlardı. Çünkü onlar yeraltı dünyasına ölerек gittiklerinde hem gündelik yaşamlarında kullanmak hem de öldüklerinde sevdiklerinin ve kendilerinin bedenleri mumyalanırken sarılması için en pahalı ve kaliteli kumaşları almaktan çekinmiyorlardı. Özellikle bu mumyalarda yapılan ritüel işlemler ölülerin ve ölü yakınlarının

ruhları için huzur; tüccarlar için ise çok ciddi para demekti. Rahel, ticari zekâsıyla bütün bu kesimi kendi dükkânlarına çekmesini bilmişti.

Alexandra'nın bu mutluluğu oğlu olunca bozuldu. Eşi Rahel bir daha düzelmedi ve oğlu Çayan'ın altı aylık olduğunu görmeden öldü. Ölümü aslında şehrin de sonu oldu, şehre getirdikleri havayı bu ölümle götürdüler. Alexandra, Yunanistan'a döndü. Bu şehirde, bu sokaklarda ve her yanı mutluluk anıları ile dolu bu evde yaşayamazdı. Yaşadığı mutluluk büyük bir acıya dönüşmüştü.

Sevgili eşi Rahel'i her caddede, sokakta karşısına çıkacakmış gibi duyumsuyordu. Evine karısının ölümünden sonra üç hafta girememişti. Gittiğinde yatağına dokunamadı bile, eşyalarına bakamdı, sadece aynaya dönüp baktı; eşinin banyodan çıktıktan sonra büyük bir özenle altın aslanlı tarağı ile saçını taradığı anlar geldi aklına.

Yatağında uzandığı zamanlarda, Rahel'in en sevdiği çalgı olan Hermes'in bir kaplumbağa kabuğuna dokuz tel gererek icat ettiği ve Apollo'ya armağan ettiği bir müzik aleti olan Liri çalışını düşündü. Lir, bir daha çalınmamak üzere aynanın kenarında öylece yaslanmış duruyordu. Gözleri doldu, eşinin kendisine do-

kuduğu mendille gözyaşlarını sildi, acılarını soğutan yaşlarını.

“Elveda sevgilim bir daha görüşmemek üzere...” dedikten sonra büyük hayallerle kurdukları, her yerini Rahel’in kendi elleriyle döşediği evden çıktı... Bir daha da geri dönmecekti. Bir daha bu şehre de dönmeyecekti. Yunanistan’a gidecekti. Düşündüğü gibi yaptı da. Orada evinde, oğlu Çayanimu için bir tören düzenledi. Oğlunu evinin ocağında koşarak dolaştırmıştı. Sonra dualar edilerek bebek Çayanimu üzerine kutsal su serpildi. Evinin kapısında bir Apollon, bir Hermes ya da Hekate heykelleri vardı bunlar bir doğum veya ölümden sonra aileyi arındırır ve kötülüklerle hayaletlerden korurdu. Çocuğun önemi nedeniyle evin içinde iyi bir perinin yaşadığına inanılırdı ki babası da hiç şüphe duymadan inanıyordu buna. Rahip yerini tutan babası, her yemekte ailenin bir yılanı benzetilen perisi adına şarap açardı. İlk açtığı şarapla evdeki tüm eski dostları sarhoş olmuştu...

Genç adamın bu durumuna en çok üzülen ise kızının yasını bir kenara bırakıp damadının kendine gelmesini, ilk şoku atlatmasını bekleyen Rahel’in babası Salamon’du. Yaşlı tüccar ne yapacağının ve duruma nasıl müdahale edeceğinin bilincinde olarak kızının ölümünün dör-

düncü gününde damadını yanına alarak onunla konuşmaya başladı. Konuşmaları ile damadının yüreğini bir parça olsun rahatlatmayı, tanrıları, inançları aynı olmasa da yüreğindeki inancı pekiştirmesine oğluyla ilgili sağlıklı kararlar almasına yardımcı olmak istiyordu. Eski bir tüccar olan Salamon, ona, Zeus'un sevdiği kadınlar arasında en şansız olan Semele'nin hikâyesini anlattı:

“Tanrıların Tanrısı Zeus, Semele’ye delicesine âşıktır. Onun her istediğini yapmaya hazırdır. Bunun için kutsal ırmak Styks üzerine yemin eder. Hera bu büyük aşkı kıskanmış, bir şekilde Semele’yi kandırarak Zeus’tan kendisine bütün görkemiyle görünmesi istemesini söylemiştir. Zeus yemin etmiştir bir kere, Semele’yi geri çeviremez. Ama bilir ki onun her yanından yıldırımlar saçan ihtişamlı görüntüsünü hiçbir ölümlü kaldıramaz. O sırada Semele oğlu Dionysos’a yedi aylık hamiledir. Yıldırımlar Semele’yi öldürür, oğlu Dionysos’u düşürür. Ama sarmaşıklar Dionysos’u kurtarır. Zeus çocuğunu kendi kalçasına yerleştirir. İki ay sonra çocuğu, tam gelişmiş olarak oradan çıkaracaktır.

Şimdi tanrıların başına bile gelen ölüm olgusuna biz karşı koyamayız; senden olanı sen yetiştirmelisin artık, tıpkı büyük Zeus gibi.

Ölümü yaşama dönüştürmek senin elinde, oğlun oradan sana bakıyor. Bak ona, o ikini-
zi, aynı ruhta ve bedendeki sizi temsil ediyor.
Tanrı, hem bu dünyada hem de öbür dünyaya
hazırlanmasında ona iyi bir eğitim verir, iyi
bir hayat sunarsan kızımı ve seni ödüllendirir,
eğer sunmazsan lanetler yağdırır. Her şey se-
nin ellerinde...”

Alexandra aslında Tanrıların Tanrısı
Zeus’a olan inancını da yitirmişti eşinin ölü-
müyle. “Belki inancımı tedirgin eden sorulara
cevap bulabilirim,” diye çok sevdiği eşinin ölü-
münden sonraki ilk işi Girit Adası’na giderek
İda Dağı’na çıkmak olmuştu. Girit’in en yüksek
doruğu olan İda Dağı, kutsal bir dağdır. Bir ef-
saneye göre Zeus’un çocukluğu burada geçmiş
ve Tanrı Zeus burada keçi Amaltheia tarafın-
dan beslenmişti. Bu dağdaki mağaralardan
birine bir süre kapanmış anatanrıçaya dualar
etmişti.

Ama mağaradan çıkınca kafasındaki soru
işaretlerini giderememişti. “Tanrı insana ayak
bağı oluyor, yaşamlara, düşüncelere müdahale
ediyor. Ölümle yaşam arasında bir fark yaratmı-
yor, o halde inanmak ile inanmamak arasında
da böyle bir fark olamaz,” diye düşünüyordu.

Sonra sevgili oğlunu kayınpederinin
evinden aldı onlara hoşça kalın bile demeden

Yunanistan'a döndü. Dönüşü hiç zor olmadı çünkü tüm gemilerin sahiplerini ve kaptanlarını tanıyordu. Yunanistan'da bir daha evlenmedi. Oğlu on beş yaşına gelene kadar denize dahi çıkmadı. Burada ticaret yapmaya devam etti. Oğlu Çayan'a felsefe, matematik, astronomi dersleri aldırıldı. Kılıç kullanmayı dahi istemeyerek öğretti.

Oğlu on beş yaşına girdiğinde ona bir gemi aldı ve yıllarca kendisine hizmet etmiş emektar kaptanını Diaknefos'i de yanına alarak yeniden denizlere döndü.

Ta ki o uğursuz kazaya kadar. Zaten o kazadan sonra da emekli oldu. Kendine Ossa Dağı eteklerinde çok geniş bir arazi aldı. Denizden ve savaştan uzak olacak şekilde yaşamını sürdürdü. Oğlu Çayan'a dur demedi, benimle kal da demedi.

4.

Yaşadıklarını yüzlerce kez düşünmesine yetecek kadar uzun zaman geçti. Çayanimu onu geçmişe bağlayan tek bağ idi. Aslında oğluna böyle seslenerek geçmişe olan özlemini de hasretle dile getiriyordu. Oğluna Çayanimu diye seslenirken, eşi ile mutlu günleri gelirdi aklına. Rahel, daha hamile kalmadan önce, "Eğer

oğlumuz olursa Çayan kızımız olursa ise Elina adlarını koyalım,” demişti. Bu adları gördüğü bir rüyaya bağlamıştı.

Rahel rüyasını görmeden önceki gün, iş yerinde Sarmatyalı bir asker ve eşi ile tanışmıştı. Askerin adı Bağbe, eşinin ise Katokye idi. Bu tanışıklık daha sonra dostluğa döndü.

Bu ailenin acıklı hikâyesi onu çok üzmüştü. Hikâye şöyleydi: Sarmatyalı Prenses Katokye, Kafkas Dağları'ndan esir edilerek Asur'a getirilir ve esir pazarında satılır. Katokye'yi Yahudi bir aile satın alır. Genç kadının izini sürerek Asur'a kadar gelen sevgilisi Bağbe ise büyük uğraşlar sonucunda onu bulur. Bu arada Asur Devleti ile Mittaniler arasında her an çıkabilecek savaş nedeni ile Yahudi aile Dor'a yerleşmeye karar verir. Aile, o sırada özgür bıraktığı Katokye ile Bağbe'ye kendileriyle birlikte gelmelerini önerir. Teklifi kabul eden Katokye ile Bağbe yolda evlenirler.

Karı koca Sarmatyalı Dor'a yerleştikten sonra da bu iyi Yahudi ailesini terk etmez, onları her zaman yakın olur. Bağbe, Dor Eyaleti şehir ordusuna girer ve elde ettiği başarılar sonucunda valinin yakın koruması olur.

Bağbe ile Katokye'nin bir oğulları olur. Adını Çayan koyarlar. Çocuk büyüdükçe aile-

nin mutluluğu ve neşesi de katlanarak artar. Ama bu mutluluk, oğulları Çayan'ın Megiddo eyaleti ile Karnaim eyaletleri arasında ortak sınır olan Tiberias Gölü'nde boğulmasıyla son bulur. Bunun üzerine Sarmatyalı acılı aile, kederlerini evlerine gömerek yaşadıkları yerden ayrılır ve Samaria şehrine gelip yerleşirler.

Rahel, bu kavmin sevgisini, dostluğunu, savaşçılığını ve sanatçılığını çok iyi tanıyordu. Pek çok İskitli ve Sarmatyalı tanıdı. Her ne kadar savaşçılıklarıyla ünlü olsa da bu insanların dost ve candan olduklarını iyi bilirdi. Bağbe ve Katokye'nin pek çok kez Tanrılara yakarmalarına ve onlara adaklar adamalarına rağmen, yeniden çocukları olmadı.

Sarmatyalı bu aile ile tanıştıkları günün gecesinde yüreği burkulmuş olan Rahel bir rüya ile uyanmış, bunu da Alexandra'ya güneşin doğuşunu bile beklemeden anlatmıştı.

Yatağa uzandıktan kısa bir süre sonra uykuya dalmıştı. Rüyada olduğunu bilmeden çok sevdiği babaannesini, yani kendisini büyüten kadını görmüştü. Şeria Nehri'nin kıyısında durmuş elindeki erkek bebeği suya sokup çıkarıyordu. Ne yapıyorsun diye sorunca, benim torunum, Rahel'in oğlu bu, onun göbeğini kestim yıkıyorum cevabını duyduğunda irkilerek uyanmıştı. Gündüz yaşadıkları ile gördüğü bu

rüyanın ilişkili olabileceğine inanıyordu. Gözyaşları kırmızı ve dolgun yanaklarından izler bırakarak aşağıya, derin bir vadiden kıvrılarak akan nehir gibi yavaş yavaş iniyordu. O gece bir daha sabaha kadar gözlerini dahi kırpamadı. Kararını vermişti, en kısa zamanda hamile kalacak, bir erkek çocuk dünyaya getirecekti. Oğluna, Sarmatyalı acılı ailenin oğlunun adını vereceğine söz verdi.

*Acılarım acılarını yoğurdu
Sevgim sevgini doğurdu
Umudum çocuğun oldu
Ve yaşamım bir parça su da boğuldu...*

*Ay doğarken bir ağacın gölgesinde
Göl yüzünden sisli bir örtü çekerek
Akşamın gözlerine gül renginde bir dam-
lada.*

Seni düşünüyorum sevgili oğlum.

Alexandra, yıllar önce Bağbe'den dinlediği ve hiç unutmadığı bu dizeleri yatak odalarındaki bir kil tablette yazdırdı. Oğlu denize açıldığında bu kil tablete bakıyor, ona sarılıyor, büyük bir heyecanla oğlunun dönüşlerini bek-

lerken onunla hasret gideriyordu. Oğlu Çayan, denize açıldığından beri, denize olan tutkusunu onun o güzelim limanları ve limanlarda tanıştığı insanları, şehirleri heyecanla anlatması gideriyordu.

Böyle akıllı ve dürüst bir insan yetiştirdiği için çok mutluydu. Çayan da babasının bir benzeri olmuştu, sadece onun hayallerini düşlerini taşımıyordu; düşleri ve heyecanları aynıydı. Ama son seferinde tanıştığı bir tüccar kızını ve onun babasını anlatınca, oğluna anlatması gereken bir hikâyesi olduğunu anladı. Unutması yirmi beş yılını aldığı bir hikâyeydi...

5.

“Ne yapmalıyız efendim?”

Duyduğu ses ile derin hayallerden gerçeğe kesin bir dönüş yaptı.

“Lemnos’a gidelim; ama önce kıyıya bir tekne yollayalım güvenli mi değil mi baksınlar.”

“Elbette efendim, ben beşer kişilik iki tekne yollarım. Su sahile yakın bir yerde, hemen doldurup gelirler. Ben güvenliği de sağlarım, mızrakları da çıkaralım mı? Kıyıya çıkınca bize işaret verecekler.”

Yavaş yavaş sahile yaklaşan iki tekneyi

gözetlemeye başladılar, fıçıların doldurulduğu tekneler herhangi bir aksilik yaşanmadan geri döndü, tekrar su almaya gidildi ve tahta fıçılar su doldurularak tekrar geriye dönüldü.

Gemiye yavaş yavaş yüklediler suları. Kıyıya çıkanlar, ağaçlardan koparttıkları ve üzeri kiraz dolu dalları neşeyle gemideki arkadaşlarına dağıttılar. Her şey bir aksilik yaşanmadan çarçabuk olmuştu. Gemiciler için bir tersliğin yaşanmaması, morallerini yüksek tutması açısından çok önemliydi. Kendilerine olan güvenleri, Tanrılara olan inançları pekişiyordu. Aksilik yaşandığı zaman bunu başkalarına yüklemek ne kadar kolaysa olağan yaşanan olayları da kaptana ve genç tüccarın şansına yormak bir o kadar kolaydı.

“Bu çok iyi oldu, taze su her zaman iyidir. Hatta Rom’dan bile daha iyidir. Gemicileri zinde tutar, düşüncelerinin sağlıklı kalmasını sağlar efendim.”

“Elbette sevgili kaptan şimdi biraz rüzgâr varken Smyrna’ya doğru gidelim, zaman hızla akıyor.”

Kaptan genç efendinin bu sözlerinde, yıllar önceki eski efendisini duydu. Aslında acelesi, Smyrna’da alacakları yolcudan kaynaklanıyordu. Yahudi kızları ne kadar da güzel olu-

yordu? Bir an önce oraya varmak, bu güzelliği doya doya seyretmek için, Pegasus olup denizi gemi ile yüzerek değil havadan uçarak geçmek istedi.

Kapitan, bu genç adamı, yıllardır olmayan çocuğu gibi benimsemişti. Ona yardım etmek için hayatını bile hiç düşünmeden verirdi. Gemi önce bir parça artan, daha sonra hızlanan rüzgâr sonucunda ikinci günün gecesinde Smyrna Limanı'na ulaştı.

Çayan, kaptana yükün boşaltılma talimatını verdikten sonra hemen iyice temizlenmek için bir hamama ardından da dinlenmek için hana gitti. Ertesi sabah dinç görünmeliydi...

Bu kızın çok farklı görüntüsü çekmişti Çayan'ı. Kader dedikleri bu olsa diye düşünürken yatağında aniden yağın yağmur sesiyle irkildi, çok şaşırmıştı. Smyrna'da bu mevsimde böyle bir yağmur yağması her zaman olmazdı. Ciğerlerini toprak ve nem kokusu ile doldurdu.

“Yüce Zeus adına, Urania çok şaşkın olmalı baksana gökkubbeyi bile idare edemiyor. Bu durumu neye yormalı acaba? Yüce Penthos benden uzak dursun. Bu gün ne bir keder ne de ıstırap yaşamak istiyorum tek dileğim şu tüccarın güzeller güzeli kızı ile görüşebilmek.”

Sabah hızla giyinerek, kahvaltı yapmak için bahçeye inerken, nasıl bir yol izleyeceğini düşündü. Üzerine en yeni ve temiz pamuklu beyaz giysisini giydi. Sahile bakan bahçede ağaç altında bir masaya oturarak kahvaltı istedi. Üzüm suyu, domates, peynir, siyah arpa ekmeği ve bal. Elbette üzerine Smyrna zeytinyağıyla kekik dökülmüş ve limon dilimi konulmuş siyah zeytin...

Hiç acelesi yoktu, yavaş yavaş, kahvaltısını bitirdikten sonra siyah üzüm suyunu içti.

Kalbi hızla atsa bile, Yunanlı beyni ile hareket ediyordu. Ona göre sağlıklı düşünebilen bir beyin sağlıklı çalışan kalpten çok daha iyi karar verirdi. Duygular insanlarda yön bırakmaz, düşünce ise yön aramaz çünkü o gözleri ile görür nereye gideceğini... çok küçükken ona babasının ilk öğrettiği ilke bu olmuştu.

Babamdan ne filozof olurmuş ama diye mırıldandı. Hanın garsonu olan Atinalı genç, “Bir şey mi istediniz efendim?” diye sorunca, bazen ne kadar da sesli düşünüyorum diye geçirdi içinden.

“Hayır, sağ ol hanın kahvaltısı çok güzel diye düşünüyordum; ama sanırım sesli düşündüm. Ücretini oteldeki hesabıma, borcuma yaz ben şu sahildeki Yahudi’nin işyerine kadar gideceğim. Birazdan burada olurum.”

Sonra Trabizus'tan beri sakladığı ve gemisine yük veren tüccarın çok gizli olarak verdiği mektubu koyduğu sırt çantasını yatağının altından aldı ve sakın sakın gemiyi boşaltacakları alana doğru gitti. İçinden Afrodite'ye dualar ederek yol alıyordu...

Sokağın bitiminden kapıyı görünce derin bir nefes aldı, içeri girmeden önce de üstüne başına çekidüzen verdi. Kapıdan içeri girdiğinde tüccar, ona sırtı dönük hamallara talimat veriyordu. Yükün zarar verilmeden bu gün içinde indirilmesini istiyordu. Muhasebeci ayağa kalkarak, "Hoş geldiniz sevgili Çayanımu..." diyerek içeri giren konuğu selamladı.

Tüccar arkasını dönerken bir eli ile hamallara hadi çabuk anlamında işaret verdi, diğer elini Çayan'a uzatarak, "Hoş geldin sevgili kaptanım benim," dedi.

"Hoş bulduk efendim. Hoş bulduk ..."

"Sana ne ısmarlayabilirim, ne içerisin?"

"Sağ olun, az önce yalnızlığım ile birlikte güzel bir kahvaltı yaptım. Size bir uğrayıp geminin ne zaman boşalacağını öğrenmek ve paramı almak istedim. Malum ya gemi çalışanlarının teri soğumadan ücretlerini vermek gerekiyor. Yoksa bir uğursuzluk yaşamak istemem tam da her şey yolundayken."

Aslında yalnızlığı ile gereken mesajı vermişti yılların cingözü tüccara. “Tam babanın oğlusun biliyor musun? O da aynı senin gibi düşünür ve söylerdi. Sanırım bu akşama kadar her şey biter. Yeni yük yarın belli olacak ama. Kızım Merope’nin seninle gelip gelmeyeceği de. Bak istersen akşam bize yemeğe gel, orada daha net konuşuruz...”

“Neden olmasın. Gelirim. Ha, bu arada size bu mektubu Trabizus’tan arkadaşınız yolladı. Ben bir anlam veremedim çünkü bana verdiği ilk mektuptu. Bunu verirken çok da tedirgindi bana ‘muhakkak ver, sakın unutma’ dedi. Ben de biraz öncesine, yani buraya gelene kadar bu mektubu unutmuştum aslında, buyurun,” diyerek mektubu uzattı. Akşam yemek için randevulaşıp, Çayan, “görüşmek üzere,” diyerek oradan ayrıldı.

Sahile geminin yanına gitti. Kaptana yarına kadar geminin ve tayfaların hazır olmasını söyledi ve sahil boyunca yürüyerek kendine başka bir hamam aradı. Orası heyecanını ve aşk ateşini söndürmek için ideal bir yerdi. Önce sıcak suda dinlenmek sonra soğuk suda kendine gelerek uzanıp uyumak istiyordu. Akşama ne kadar dinç ve dingin olursa bu ona ilgi olarak geri döner diye düşünüyordu. Kendince haklı kaygıları olan bu adam, platonik olmayan

aşkı ile ilgili bilmesi gereken çok şey olduğunu daha çok sonra öğrenecekti.

Smyrna, İonya'nın en güzel limanı, aşkların son durağı idi. Sevgi, deniz, kadın, iş ve ümit... Anatolia yarımadasının en işlek limanı olması burayı bir ticaret merkezi yapmıştı. Bu aynı zamanda rahat yaşam ürünlerinin para olarak değerlendirileceği bir yer ve aşk cenneti yapıyordu Smyrna'yı.

Hele sahilinde güneşin doğuşuna ve batışına şahitlik ederken imbat ile gelen yosun kokusunu ciğerlerine çekmek var ya hem de ayaklar karaya, toprağa basarken... Bu ancak yaşanınca anlaşılabilecek olan bir duygu olmalı.

Kendine, koyu renkli bir giysi almak için öğleden sonra pazara çıktı. Beğendiği bir takım giysiyi aldı. Pazar her zamanki gibi hareketli ve enerji yayan bir havaya sahipti. Hana geldi karpuz ve üzüm yedi, bira içti. Sahilde tüccarın işyerinin oldukça yakınında olan evlerine gitmek için hazırlanmalıydı. Son bir nefesle tüm birayı bitirdi.

Bakırdan yapılmış bira bardağı üzerindeki kabartma aslan figürleri dikkatini çekti; boğuşmakta olan aslanlar sanki canlı gibiydi. Aslanı okşar gibi bardağı avucu ile okşayıp bıraktı. Sonra sakin bir vaziyette odasına yöneldi

ama merdivenleri çıkarken aynı derecede sakin olduğunu söylemek mümkün değildi. İkişer üçer zıplayıp merdivenleri soluksuz çıkarak odasına geldi. Birkaç saniye için de olsa üzeri, içi İonya'nın pamuğuyla dolu, dışı beyaz kettenden olan yatak örtüsü serili yatağa uzandı. Bir an için düşe daldı, kendini Yunanistan'daki evlerinde düşündü. Evet, Smyrna çok güzel bir şehirdi ama babasını daha fazla yalnız bırakmamalıydı. Evlenince onun yanına yerleşmeliydiler, kocaman bahçeli evlerinde çocukları koştururken babasının mutlu yüz ifadesini görmek istiyordu. Yıllardır kendisini kültürlü ve nazik bir insan olarak eğiten bu adama, son yıllarında yanında kalarak borcunu ödemeliydi.

'Keşke babamın gözleri görseydi de burada yanımda olsaydı ve akşam yemeğinde bana eşlik etseydi,' diye iç geçirdi. Fakat yapacak hiçbir şey yoktu, babası elini tutup yanına getirecek kadar yakınında değildi. Onu ne kadar özlediğini hissetti yüreğinin en sıcak kuytusunda. Çocukluğunun en güzel ânında yanında olan babasının, gençliğinin en mutlu anında da yanında olması gerektiğini düşledi.

O gelemiyorsa ben gitmeliyim. Nasıl olsa on-on beş gün buralarda işlerin sonuçlanmasını bekleyeceğim. Gözleri kapalı tüm bu düşüncelerle derinlikler içinde yüzerken odanın

camından giren meşhur Smyrna rüzgârının bedenini titretmesi ile gözkapaklarını, hiç açmamak ve hayallerinden hiç uyanmak istemesine rağmen açtı.

Babasının ansızın ona yürekten seslenmesi boşuna değildi...

Odada yeni uyanmış gibi birkaç saniye sersem gibi dolandı. Sonra küçük bir bakır kavanoz içindeki suyla ellerini ve yüzünü yıkadı. Tam bu sırada kapı çaldı. Ellerini pamuklu havluya silerek kapının koluna uzandı. Havluyu yüzünden indirdiğinde karşısında mavi gözlerinden gelen yakıcı ateşle boğulduğunu sandığı çok güzel bir kız gördü... yutkunurken, kızın sade ve akıcı konuşmasını işitti.

“Rahatsız ettiysem özür dilerim. Yukarı çıkarken babama banyo yapmak istediğinizi söylemişsiniz. Aşağıda küvetiniz hazır. Onu hatırlatmak için geldim. Umarım zamanlamamda bir yanlışlık yoktur.”

Kız bunları söylerken, kavurucu bir ateşin bedenini tutuşturduğunu hissetmişti. Karşısında kel, şişko, ihtiyar ya da cılız bir insanı görmeyi beklerken Çayan'ı görünce kalp atışlarını avuçlarında hissetmişti.

“Hayır, doğru bir zamanda geldiniz. Şimdi aşağı geliyorum. Çok teşekkür ediyorum.”

Konuşmak için her şeyin bittiğini sandığı ama kıza sarılıp içeri yanına almak için kendini zor durdurduğu bir anda sakinleşmek için aklına gelen ilk soruyu sordu, “Yanlış anlamazsanız kim olduğunuzu öğrenebilir miyim?”

Bir gemici ve tüccar için kadın demenin aşk demek olduğunu, gittiği her limanda ve kentte on altı yaşından beri biliyordu. Sayısız kadın için atan bir yüreği vardı. Ama şimdi karşısında duran sarı saçlı, deniz yeşilini andıran gözleri ve bedenindeki kıvrımlarında boğulup kalmak istediği tipte çok az kadın olmuştu. Derin derin, hissettirmeden nefes aldı.

“Ben hancının kızıyım. Hipokrat’ın yanında tıp dersleri alıyordum eğitimimi bitirerek dün gece eve döndüm. Şimdi buradayım işte. Annemin işlerine yardım ediyorum. Birkaç hafta sonra da burada kalıp kalmayacağım belli olacak.”

“Nasıl, anlayamadım?”

“Yunanistan’a gitmeyi, eğitimime orada felsefeyi eklemeyi düşünüyorum. Ama daha birkaç gün buradayım.”

Bu verdiği yalın cevabın içinde kendisini birkaç gün daha görebileceği saklıydı. Durumunu daha fazla zorlaştırmadan teşekkür ederek aynı boylarda olduğu kızın gözlerinde bo-

ğulmadan vedalaştı. Sarışın kız biraz daha kalsaydı, gözlerinde boğulduğu kızın dudaklarında ayılmak için ona sarılacaktı. İçeriye geçti, havlusunu aldı, hanın banyosuna doğru yöneldi.

Banyoda kendininkinden başka iki küvetin daha hazırlandığını gördü. Elleri kuvvetli kadınlar, tüccarların yorgun bedenlerinde saklı olan ruhlarını arındırmak için çabalıyordu. Küvete uzandı, sudaki lavanta kokusunu derin derin ciğerlerine çekti. Sanki bu lavanta kokusunda az önce bedenini yakan, yeşil gözlerinde boğulduğu kızın yaydığı koku vardı.

Birkaç dakika sonra bir çift el sırtını ovalamaya başladı. Hayallerden kopmamak için kapalı gözlerini kıpırdatmadı bile. Bir müddet sonra yıkanma ovulma işi bitti ve durulanarak havluya sarındı.

Kızın az önce oturduğu yere bakarak, odasına çıkmak için merdivenlere yöneldi. Ama kız yerinde yoktu. O anda akşam katılacağı yemek geldi aklına, geç kaldığını düşünerek hızla odasına çıktı.

Çarşıdan özenerek aldığı ve Yunanistan'da son moda olan giysisini giydi, güzel kokularını sıktı. Vazoda duran, gündüz çarşıdan aldığı mimoza dallarını çıkartıp beyaz pamuklu beze sardı. Merdivenlerin başında, az önceki kızla

karşılaşmayı umarak duraksadı. Az önce basamaklarından zıplayarak çıktığı merdivenlerden şimdi usulca aşağıya indi. Kaldığı hanın bahçesindeki karanfillerin kokusunu ve denizden gelen yosun kokusunu içine çekti.

Hava muhteşemdi, kızılığını her yana yaymış akşam güneşi, sanki yüreğinin ateşini simgeliyordu. Sahil bu saatlerde, işçiler ve hammallar yerine yürüyüşe çıkan aileler ve gençlerle doluydu. Mutluluk tablosunu, hanın biraz uzağında durarak pencerelerinde güzeller güzeli hancının kızını görerek tamamlamak için, dönüp baktı. Ama kız yoktu.

Tüccarın evine doğru yürürken, elindeki mimozaların kokusundan başka bir şey hissetmiyordu. Eve yaklaşınca siyah bir köpek belirdi, havlama sesine kapı açıldı. Kapıda beliren tüccar onu içeriye buyururken bir yandan da konuşuyordu: “Hoş geldin sevgili kaptan. Nasılsın? Umarım bu çirkin kız seni korkutmamıştır. Eşim, bu köpeği daha çok küçükken Sparta’dan getirmişti. O zaman çok şirin ve güzeldi ama büyüdüğüne hırçın ve çirkin oldu.”

Kaptan, “Aslında eşim bunu Sparta’dan.....” sonrakilerini işitmemişti bile, derin bir çatlaktan gelen bir sesmişçesine bir uğultu gibi duymuştu sesi. Öyle ki sol eliyle, kimseye hissettirmeden kendine bir cimcik attı. Çünkü eve

girene değin kız da babasının yanında yürüyor, köpeğinin başını okşuyordu. Kapıdan girince çiçekleri kıza uzattı ve beyaz teni akşam güneşinin rengine bürünmüş bir şekilde, “Bunlar size sevgili bayan. Umarım beğenirsiniz, elbette sizin güzelliğinizi düşünerek almıştım. Ama görüyorum ki çiçekler yanınızda çok sönük kaldı. Aslında papatya alacaktım ama yoktu.”

“Çok güzeller, teşekkür ediyorum. Gözleriniz, karşınızda bulunan kişinin beğenilerini de okuyor sanırım.”

Tam bu sırada orta yaşlı bir kadın ve genç bir erkek girdi içeri. Eşi olmalı diye düşünürken tüccarın sesiyle kendine geldi.

“Tekrar hoş geldin sevgili kaptan. Evimize onur, şeref verdin. Bu eşim, bu kızım onu zaten tanıyor, bu da oğlum.”

Oğlum kelimesi onu çok olmasa da rahatlatmıştı. Daha yaşayacağım ne şaşkınlıklar olacak acaba diye düşünerek tüm heyecanını saklama gereği duydu.

“Lütfen efendim, o onur bana ait, bu zarif bayanlarla, sizin kadar değerli biri ve oğlunuzla yemek yemek bir onurdur. Bu onuru da benimle paylaştığınız için size teşekkür ediyorum.”

Tüccar bu genç adamın konuşmalarını dinledikten sonra biraz hüüzünlendi. Bunun

bir nedeni vardı elbette. Genç adamın babası aklına gelmişti. Babası onun yaklaşık elli yıllık arkadaşı ve bir dostu idi. Bu genç adamın eve elinde çiçek ile girişi onu yirmi beşli yaşlarına geri götürdü.

Çayanın babası ile sevgilisi olan genç kadının evlerine yemeğe geldikleri ilk günü anımsamıştı. Babası ile bu genç adamın annesini en son bir yolculuk için uğurlamış, ondan sonra sadece mektuplarla görüşmüşlerdi. O Smyrna'ya geldiğinde kendisi Merasi'de (Manisa) şaraplarını yaptığı bahçede ya da Sardes'te oluyordu. Zaten babası işlerini bu genç adama bırakmıştı, bu durumu da bir mektupla kendisine bildirmişti.

Hep birlikte salona girdiler. Ev çok şirindi, aydınlık bir salonu vardı. Bahçesi küçük çiçeklerle renklenmiş, iki katlı; beyaz kireç boyalı bir ev. Zemininde kendi ürettikleri şarapların, pekmezlerin, zeytinyağların saklandığı bir mahzen, ikinci katın üzerindeyse muhteşem bir teras... Zaten bu değerli konuk için sofrada, mahzendeki değerli ürünlerden kullanılmıştı.

Yemek masası daha hazır değildi. Tüccarın eşi ve kızı bu işi hizmetlilere bile bırakmadan heyecanla kendileri hazırlıyorlardı. Farklı coğrafyalardan Smyrna'ya gelen tabaklar, bardaklar, meyveler ve yemek türleri ortaya çıkarken

oğlu, kaptan ve tüccar şaraplarını yudumluyorlardı. Bu tüccarın Nif Dağı eteklerindeki bağlarında yetişen üzümlerden yapılmış eski ve özel şaraplardandı. Fakat Çayan'ın gözünden kaçmayan bir durum vardı. Tüccar oldukça üzgün ve tedirgindi. Çayan bu durumu sormak için söze girdi.

“Bu kadar güzel ve özel şarap içmeyeli çok zaman oldu. Kendi ürünleriniz herhalde?”

“Evet, ama umarım devamı gelir.”

“Nasıl yani? Taşınıyor musunuz yoksa buradan ?”

“Keşke öyle olsaydı. Taşınma bir düşünce ve plan sonucu olduğu için sonuçlarını bilme ihtimalin olur ama ...”

“Aması nedir? Sizi sabah bıraktığımdan çok farklısınız. Çok tedirgin ve sıkıntılı görüyorum nedeni nedir?”

“Sabah bana getirdiğin mühürlü mektubu hatırlıyor musun?”

“Evet, hatta size az daha unuttuğumu söylemiştim.”

“Beni bu durumu getiren o mektupta yazılanlardır.”

“Bilseydim eğer onu denizin karanlık dibine atardım.”

“Yok hayır. Tam tersine bilerek ya da bilmeyerek bana ve aileme, hatta bu şehre çok büyük bir iyilik yaptın. Bak sabah birini üzüm bahçelerini kontrole gönderdim ve oğlumu da acil olarak buraya çağırdım.”

“Peki, bu acil olan durum nedir? Benim kaygılanmam gereken bir durum var mı?”

“Yakın gelecek için belki değil ama daha uzun bir zaman diliminde sen de kaygılanmalısın.”

“Çok ilginç bir durum. Üzülmeli miyim, kaygılanmalı mıyım anlamadım! Konuşmalarınızla da şaşırtıyorsunuz beni.”

“Yok, hayır evladım. Yaşadığımız bölge yeni bir işgale uğramak üzere.”

“Nasıl yani, kim, neden?”

“Seninle bana mektubu yollayan o tüccar benim ve bildiğin gibi babanın da arkadaşı. Kuzey’den ve doğudan gelen tüccarlarla çok samimidir. Onlardan bazıları ile konuşmalarında kuzeydoğudan büyük bir tehlike geldiğini duymuş. Ama önceleri pek önemsememiş, dedi-kodu olarak düşünmüş. Maalesef gönderdiği mektupla durumun değiştiğini ve kuzeyden, yani Kafkasya’dan Anatolia’ya büyük bir saldırının başladığını ve bunların yerleşme amaçlı olduğunu, yani gelip geçici olmadığını yazmış;

tabii bir de Asur ve Urartu arasında beliren savaş tehlikesini de anlatmış. Urartu Kralı kuzeydeki bu uluslardan yardım istemiş onlar da yardım amaçlı gelmişler ama daha içlere doğru yayılmaya başlamışlar. Kapadokya'ya kadar gelmişler.”

“Çok şaşırdım demek denizler durulunca karalar dalgalanıyor. Peki, siz ne planlıyorsunuz?”

“Yapmayı planladığım düşünce babanın ve anneninkiyle aynı.”

“Annemi tanıyor muydunuz? Peki, ne yapmışlardı ki?”

“Sen bilmiyor musun? Baban?... baban anlatmadı mı şimdiye kadar?”

“Hayır, hiç şimdiye kadar ne ben sordum ne de o anlattı. Aslında ben küçük bir çocukken birkaç kez sormuştum ama babam hep lafı geçiştirmişti. Evdeki çalışanlar ve bizim kaptan da konuyu bilmediğini söyledi. Bu konuyu ben de bir daha açmadım hele gemicilerin çapkınlık hikâyelerini dinleyince de, babamın öyle bir gönül ilişkisi sonucunda dünyaya geldiğimi düşünerek kendi soruma yanıtı yine kendim verdim. Sizce sakıncası yoksa bana anlatır mısınız?”

Tüccar sıkıntılı havayı daha da kasvetli hale dönüştürmek niyetinde değildi, bu yüzden

–ayrıntıları daha sonra anlatırım diyerek– kısaca babasının annesiyle tanışmasını, evlenmelerini ve doğumunu anlattı. Çayan sanki anlatılan kendi hikâyesi değilmiş gibi sakince onu dinledi.

Tedirginliğini bastırmak için kelimelerin üstüne basa basa, “Haydi, artık yemeğe başlayalım hem yer hem de konuşmamıza orada devam ederiz. Konuştuklarımızı aç bir midenin kaldırabileceğini hiç sanmıyorum. Gel bakalım benim ihtiyar dostumun genç ve akıllı oğlu. Buyur şöyle geç,” diyerek yemek masasında oturduğu köşenin karşısına Çayan’ı aldı.

Masa altı kişilikti. Salona girdiği zaman dikkatini çeken ilk şey yerdeki, oldukça pahalı olduğu belli olan halıydı. Yemek masası ve sandalyeler de gerçekten çok şıktı. Masa sedir ağacından uzunlamasına yapılmış, ayakları aslan başı figürlü, kenarlarındaysa ne olduğu pek anlaşılmayan işaret ve matematiksel figürler vardı. Masanın ortasında özenle işlenmiş bir Yahudi yıldızı vardı. Sandalyelerin ayaklarıysa avına saldıran kaplan figürüyle işlenmişti ve ağzı açık olan kaplanın dişleri yere değiyordu. Sandalyenin kaplandığı kumaşın deseni, kumaşın Hindistan işi olduğunu belli ediyordu. Kahverengi tonlarında, zarif desenler... Masanın ortasında ise oldukça sade ve bir o kadar da

güzel altı tane mumluğu olan gümüş bir şamdan vardı. Oturduğu sandalyenin tam karşısındaki duvarda, sağ elinde mızrağı, sol elindeyse kalkanı olan bir askerin ayakta, siyah bir atın üstünde kendine saldıran aslana saldırı hamlesi yaptığını gösteren yağlıboya bir tablo vardı. Ev, tüm eşyaları birbirine uygun çok güzel dekore edilmişti. Bir özlem içinde elindeki bakır şarap kadehini masaya bırakarak ayağa kalktı. Tabloya yaklaştı, “Tablo ne kadar da gerçekçi,” dedi ve devam etti, “sanki aslan her an bize de saldırabilecekmiş gibi duruyor. Kim yapmışsa mükemmel olmuş, yeleleri sanki bu poyrazda sallanıyor. Uzun zamandır böyle bir eser görmedim. Şimdiye kadar pek çok heykel ve yağlıboya resim gördüm ama bu resim beni nedense büyüledi. Nerede ve kim yapmış acaba? Biliyor musunuz ?”

“Bu resim kızıma Atina’dan gelen bir hediyedir. Bu resmi Atinalı bir ressam yapmış, adını bilmiyorum. Bunu kızıma eşi hediye etmişti. Ondan kalan bir hatıra.”

“Hatıra mı dediniz ?”

“Evet, hatıra. Çünkü kendisi burada görevli bir askerdı, kızıma âşık olup evlenme isteğini bildirdi. O da kabul etti. Nişanlandılar. Sonra nikâh günü Atina’ya acil bir görev ile gizli bir haber götürdü ama maalesef gemisi yolda kor-

sanlarca yağmalanmak istenirken çıkan çatışmada öldü. Korsanlar buradan altın ve gümüş taşıdığını sanmışlar. Ama... Kızım Meropem daha bir günlük evli iken dul kalmış oldu. Ben ve annesi bir Yahudi ile evlenmesi için çok rica ettik ama kızımın kalbi ağır bastı; ama gene de, dolaylı olsa da durumu kurtardık. Aslında gerçekten çok iyi ve zarif biriydi eşi. Atinalıların kendine özgü gururu ve cesareti vardı onda da. Belki de bu gurur onu mağlup etti. Neyse, bu gece hep de acılı konulardan bahsettik...”

Çayan için de bu akşam şaşırtıcı ve enteresandı. Bilmediği şeyler öğreniyordu, daha da öğreneceklerinden başka... Kendini olayların akışına bırakmaya karar verdi ve bu gece ne olacaksa olsun diye düşündü

Dikkatini çeken bir nokta ise kızın erkek kardeşindeki sakin ve olgun davranışlardı. Kim konuşursa konuşsun o, sakince dinliyordu. Babasıyla da çok seviyeli bir davranış içindeydi. Güzel bir aile tablosu diye geçirdi içinden ve tüm cesareti ile.

“Peki, kızınız hâlen aynı fikirde mi?”

“Ne fikri?...”

“Evlenme... Yani Yahudi olmayan biriyle evlenme konusunda aynı sizin düşüncelerinizi mi taşıyor?”

“Hayırdır? Kızım ile evlenecek misin yoksa?” dedikten sonra içinden geldiği rahatlıkla bir kahkaha patlattı. Aslında bu kahkaha Çayan’ı da çok rahatlatmıştı. Tüm akşamın gerginliğini, sıkıntısını aldı götürdü âdeta.

“Eğer böyle bir düşüncen varsa üzülme, sen zaten Yahudisin yani en azından annen Yahudi. Yani bu gururunu babandan, ticari zekân ve güzelliğini ise annenden almış olmalısın. O çok güzel ve çok zeki bir kadındı.”

Ortam yarı neşeli yarı durgun ama çoğunlukla şaşırılacak konuların açıldığı bir hâl almıştı. Çayan, aslında hem sevdiği kızın durumuna üzülmüş hem de hayatında kimse olmadığı için sevinmişti.

Tabii bir de annesi ile ilgili öğrendikleri kendisini şaşırtıyordu. Ama annesi ile ilgili bu şaşkınlığını karşısındaki kurt tüccara hissettirmemeye çalışıyordu. Çünkü bu öğreneceği şeylerin sonunu getirebilirdi.

“Kızınıza ilgim olduğu bir gerçek efendim. Bunu sizden saklayacak değilim ve hatta kabul edeceğini bilsem evlenme de teklif edebilirim. Ama emin olun ki hayatta kalmak için her türlü şeyi yaparım.”

Genç kız aslında tüm olacakları biliyor gibi sessizce tabaklara yemek koyuyordu. Salataları

ve mezeleri servis yapmıştı. İçecekleri doldurmuştu. Sıra Yahudilerin en meşhur yemeğini servis etmeye gelmişken, duyduğu laflar karşısında rengi attı, yanakları kızardı, şaşkırmamıştı ama utanmıştı.

“Hele yarı Yahudi olduğumu öğrenince rahatladım. Bu moralde hemen açılmak istedim. Kızmadınız ya? Belki çok erken söyledim ama biz ölümlüler için zaman ne kadar da kısa değil mi. Şimdi ben hangi Tanrı’ya dua etmeliyim sizce?”

Tüccar, Çayan’ın Tanrı sorusunu duymazdan gelip, ilk söylediklerini önemseydiğini vurgulamak istercesine, “Bu duruma aslında çok sevindim. Ne kadar güzel... Ama elbette kızım kabul ederse,” dedi.

Ortam hem ciddi hem de samimi bir havaya bürünmüştü. Kızın erkek kardeşinin de bu duruma çok şaşırdığı –ne düşündüğünü dışına pek yansıtmasa da– belli oluyordu. Ama belli ki o da mutlu olmuştu. Kız kardeşinin yaşadığı acılardan sonra mutluluğa hakkı olduğunu düşünüyordu. Kardeşinin mutluluğu yakalaması onun mutluluğunu da arttıracaktı.

Konuşma sırası, fikrini henüz açıklamamış olan genç kıza gelmişti, ama o susuyordu ve onu konuşturmak için en uygun insan babaydı:

“Kızım sen ne düşünüyorsun peki?”

Aslında kızın gözleri her şeyi anlatıyordu, “Bu teklifi nasıl geri çevirebilirim, bu beni mutlu eder. Ama nasıl olacak ki baba? Burası işgal edilirse ne yapacağız?”

“Sen orasını düşünme kızım. Elbet bir yol bulacağız.”

Bu kez tüccar, konuşmaları yüzündeki ifadeden anlaşıldığı üzere memnun bir şekilde dinleyen oğluna dönerek, “Ya sen, sanırım sen de bir şeyler söylemek istersin?” diye sordu.

“Babacım, eğer annem, sen ve özellikle ablam istiyorsa, bana mutluluk dilemek düşer; ama sanırım şu durumda mutluluk kelimem askıda kalıyor ...”

Tüccar bu son cümleyi duymazdan geldi, “Çayan, baban ile konuşmak istersen bekleyebiliriz.”

“Elbette konuşacağım, ama bu konuda bana destek olacaktır. Hele söz konusu sizin kızınız olunca daha da mutlu olacağını düşünüyor ve inanıyorum.”

“Ben birkaç ay içerisinde elimdeki ürünleri ve mülkleri satarak Samaria’ya yerleşmeyi düşünüyorum. Bunu sizinle paylaşmak istedim. Samaria, biliyorsunuz İsrail Krallığı’nın merkezi... Ticari olarak da hareketli bir nokta.

İşlerimizi orada da yürütebiliriz. Neden birkaç ay dersiniz eğer, arazileri ve ürünleri hemen satışa çıkarırsam gerçek değerinden çok daha ucuza gider ve dikkat çeker.”

“Az önce sözünü ettiğim şehre gittin mi hiç Çayan?”

“Hayır, ben Dor Eyalet Limanı’na gittim. Ama hiç içerilere girmedim.”

“İlginç!”

“İlginç olan nedir efendim?”

“Orası senin doğduğun şehir evladım.”

“Gerçekten mi?”

Kısa bir sessizlik oldu. Şimdi buna çok şaşırılmıştı. Masadakiler de şaşkın ve soluksuz, tüccarın anlattıklarını dinliyordu. Çünkü tüccar bu konudan hiç bahsetmemişti. İlk kez anlatılan bu olayı soluksuz olarak dinlemek ve en küçük bir ayrıntıyı bile kaçırmamak istiyorlardı. Ne de olsa artık bu genç adam da ailenin bir ferdi olacaktı. Bu seçicilik değildi ama tanıma duygusu ile açıklanabilirdi.

“Baban buraya çok yük taşırdı. Burada bulunan tüm Yahudi tüccarlarının gözbebeği idi o. Her zaman dürüst ve ilkeliydi. Buradan İsrail Krallığı’na taşınan bir tüccar arkadaşım ve ailesini taşıırken onun kızına âşık olmuştu. Yolculuk esnasında gemide evlenmişlerdi. Sonra

Dor Limanı'nda gemisini satarak, bu aile ile birlikte Samaria şehrine yerleşti. Aradan yaklaşık sanırsam iki yıl geçtikten sonra sen dünyaya geldin. Hatta sen dünyaya geldiğinde ben de Samaria'ya şarap, pekmez ve kuru incir getirmiştım; çünkü o yıl o bölgede çok büyük bir kıtlık yaşanmıştı. Annen sen daha altı-yedi aylıkken ölünce baban da her şeyini satarak Yunanistan'a döndü.”

Burada biraz durakladı, belli ki Çayan'ın anlattıklarına nasıl tepki vereceğini görmek istiyordu. Çayan, tüccarı dikkatle dinliyordu ama konuya yabancılaştı. Tepkisizliği tüccarı tedirgin etmişti. Tüccar devam etti:

“Aslında annen ve baban o bölgenin en namlı tüccarlarıydı. Kimsenin getirtemediği mücevherleri, kumaşları, en değerli şarapları onlar çok rahat getirtip satarlardı. Çok da mutluydular ama kader işte... Ben bu olayı orda yaşayınca hemen Smyrna'ya döndüm ve evlendim. Bana sabretmek öğretilmişti. Öyle bir dinsel öğe ile yetiştirilmiştim. Ama gene öğrendim ki sabır, ölümlü insanların işi değil. Zaten kısa olan yaşam, bekleyerek neden harcansın ki?”

“Bunları ilk kez duyuyorum,” diye mırıldandı Çayan.

Tüccar anlattıklarından pişman olmuş gibi, başını öne eğdi. Sonra üzerinde ceylan kabartmaları olan şarap bardağını alıp kafasına dikerek tek bir solukta tüm şarabı bitirdi. Diğerleri nasıl bir tepki vereceklerini bilemediler. Merakla, yemek yemeyi bırakıp geriye yaslandılar.

Çayan duyduklarından etkilenmişti, geçmişiyile ilgili yeni ve sarsıcı bilgiler almış olsa da şimdi emin olduğu tek bir konu vardı. İdil ile evlenmek, birçok çocuk yapıp mutlu olmak.

Yıllardır yalnızdı. Yalnızlığını paylaşacak babası ve gemi kaptanı haricinde kimsesi yoktu. Bunu ilk kez Atina'daki okulda yapılan kavgalar sırasında hissetmişti. Basit bir olayda bile yalnız kalmak ne kadar kötü bir duyguydu onun için. Yaşadıklarını bu güzel kız ile evlendikten sonra doğacak çocuklarına yaşatmamalıyım diye düşündü.

“Efendim,” diye söze başladı, belli ki önemli şeyler söyleyecekti, “eğer siz ve değerli aileniz ve en önemlisi sevgili kızınız beni kabul ederseniz ailenizden biri olmak isterim. Bir günde yaşadıklarımızı ve başımıza gelebilecekleri düşündükçe bu işi uzatmanın da bir anlamı olmadığına inanıyorum. Eğer kabul ederseniz kızınızla hemen evlenmek ve onunla gideceğiniz yere gelerek artık ben de yerleşik bir ya-

şama geçmek istiyorum. Belki babamı da ikna edebilirsek o da aramıza katılır.”

Yaşlı tüccar, benim için bir sorun yok ve dediklerine katılıyorum dercesine kafasını sallıyordu.

Elbette kızın annesi ve erkek kardeşi de evlenme düşüncesine çok olumlu bakıyordu. Çünkü genç kız konukları gelmeden, hatta daha limana bile yanaşmadan içindeki duyguları yaşamını adadığı bu kişilere anlatmıştı. Bu durumu bilmeyen kızın babasının bu genç gemi kaptanı ve babasıyla ilgili anlattıkları da, onlar için olumlu bir referans olmuştu.

Yaşlı tüccar kızına dönerek, “Sevgili yavrum hep biz konuştuk bu gece ama şimdi sıra sende. Kendi kulaklarınla konuştuklarımıza şahitlik ettin. Düşüncelerini öğrenmek isteriz.”

Kız son derce sakın bir halde ayağa kalktı, başı öne eğik ama çok mutlu bir halde;

“Siz zaten bu genç adamın ailesini tanıyor-sunuz babacığım, benim de kötü bir duruma düşmemi istemediğinizi biliyorum. Eğer siz onaylıyorsanız ben de onaylıyor ve evet diyorum.”

Kız kalktığı gibi sessizce oturdu. Ama bu sefer gözleri genç Yunanlının gözlerine takılmıştı. Aynı anda kesişen gözleri sadece ba-

kışmakla kalmıyor aşk yıldırımını da taşıyordu. Bazen ne güzel de anlaşıyor insanlar konuşmadan...

“Sen sevgili Karım, dostum ve yoldaşım. Sen ne diyorsun bu evliliğe?” diye sordu karısına tüccar.

“Mutluluk diliyorum. Başka da bir şey demek kalmadı bize.”

“Ya sen sevgili oğlum ve neslim?”

“Artık bir abim oldu sanırım, daha ne demeliyim ki?”

“O zaman en kısa zamanda sade bir tören ile evlenmelisiniz. Gelelim diğer konuya. Yani gelecek bir tehlikeye karşı önlem almaya.”

Balayı bahanesi ile Samaria’ya gitmeye karar verdiler, önce iş yeri ve ev bulunacak ve satın alınacaktı. Sonra yavaş yavaş hissettirmeden mülkler elden çıkarılacak, genç evliler dönene kadar her şey hazırlanmış olacak ve sonra birlikte bu kez dönmemek üzere yola çıkılacaktı.

Yemekler yenildikten sonra kahve içildi. Tüccarın evinde Afrika’nın en güzel kahveleri, Hindistan’ın en güzel çayları vardı. İş gereği pek çok yerden tanıtım için gelen malların en güzellerini, siparişlerin en özellerini tatmak

için eve getirir denerdi. Eşi yeni baharatlardan farklı farklı tatlar içeren en güzel yemekleri yapmak için bazen tüm gün evden çıkmazdı. Bu onun en büyük zevkiydi. Artık çocuklarının mutluluklarını ve torunlarını görmek istiyordu. Ama tüccarın anlattıkları huzurunu kaçırmıştı. Oğlu da babası gibiydi. Oldukça zeki ve sanki tüccar olmak için yaratılmış.

Genç adamın Magnesia yakınlarındaki Sardes civarında, Paktalos (Sart) Çayı'nın yukarı bölümünde büyük bir altın çıkarma ve işleme merkezi vardı ve burada babasının ticaretten kazandığının çok daha fazlasını kazanıyordu. Kendine Sardes'in ovalarında büyük bir çiftlik satın almıştı. Pek çok kadın ile birlikte burada kalıyordu ve hiç de evlenmeye niyeti yoktu. Kendini kuyumcularını yetiştirmeye ve atlarına adanmıştı. Kazandığı paranın büyük bir kısmını, Anatolia'nın kuzeyinden gelen Safkan Kafkas atlarını getirtmek için harcıyordu.

O dönemde atlar ya yarışlar ya da savaş için özenle kuşatılırdı, tamamıyla zenginlere özgü kılınmıştı. Bir efsane, ilk at olan Skiphios'a, Teselya'da Poseidon tarafından can verilmiş olduğunu söyler. Yemek boyunca tek bahsettiği konu atlarıydı. Şimdi tüm bu yaşamını bırakmak zorunda kalacak olması ne kadar acı bir durumdu...

Şimdi Sardes'e dönüp en kısa zamanda elindeki mal varlığını değerinde satmalıydı. Ya da kiraya vermeliydi. Ama şimdi bunları düşünecek zaman değildi. Kız kardeşinin mutluluğuna destek vermek, onun mutluluğunu paylaşmak istiyordu. Aslında ona şükran borçluydu. Çünkü Sardes'e gitmesinde onun yardımını çok büyüktü. Hele babasına Smyrna'daki, Efesos'daki işlerinde yardım etmesi onu daha rahat hareket etmesine neden olmuştu.

Gece sonlarına doğru üç hafta içerisinde tüm işlerini sonlandırarak evde toplanma kararı aldılar.

6.

Çayanimu o gece o evden ayrılırken bedeni sağlıklıydı ama ruhunun durumu yüzünden anlaşıldığı üzere darmadağındı. Sevgilisine kavuşması ve nişanlanması, annesinin durumunu öğrenmesi, hayatının yok saydığı bir parçasının yüzüne vurulması şok etmişti onu. Bir de handa gördüğü Afrodite'yi andıran kızın, unuttuğu cinsel arzularını uyandırması...

Ne yapacağını düşünerek kaldığı hana doğru yöneldi. Kalbinde yanan aşk, bedenini tutuşturan şehvet ve geçmişinden yüzüne tokat gibi inen gerçekler...

İlk müdahaleyi acaba hangisine yapmalıydı. Yunanlı felsefe hocasından öğrendiğini uygulayacak, yakından uzağa müdahale edecekti.

Önce hana gitti odasına çıkmadan önce oldukça sade döşenmiş olan, çiçek ve yosun kokuları solunan yemek salonunun denize bakan bir köşesinde oturdu. Hava açık, gökyüzü beraktı, yıldızlar uzaktan göz kırpıyordu. Genç kız kendisini arayan bir çift gözün sahibinin yanına doğru yavaş yavaş yaklaştı.

“İyi geceler, nasılsınız?”

“İyi olduğumu söylemek isterdim ama yüzüm kendimi yalanlar.”

“Biraz konuşabiliriz isterseniz, bir şey içer misiniz?”

“Bana yüreğimdeki ateşi söndürecek soğuk, ama en soğuk birayı verir misin?”

Kız gülümseyerek “Elbette,” dedi. Sonra sakince uzaklaştı. Yüzü oldukça solgun olan gençten hoşlandığını belli etmekten korkmayacak kadar cesurdu. Otelin en alt katında depoda saklanan fiçılardan en soğuk olanına yaklaştı, birayı doldurdu. Babası, zengin tüccar ve askerlerin toplandığı masada oturuyordu.

Kız birayla birlikte karışık meyvelerden hazırladığı bir tabağı da masaya götürdü. Masa başında yıldızları ve denizin hareketlerini, dal-

galarını izleyen Çayan biranın geldiğini bile fark etmemişti.

“Buyurun.”

“Sağ ol, işin uzun sürer mi?”

Kız Çayan'ın ne demek istediğini anlamıştı: İşim bitince odana geleceğim. Çayan bedenini yakan şehvet ateşinden kurtulmaya karar vermişti. Sakin bir halde birasını içti. Poyrazın getirdiği kokuyu, beynindeki fırtınayı ve yüreğindeki yangını söndürmek için derin derin nefesler aldı. Sonra masadan kalktı. Yavaş ve kendinden emin adımlarla merdivenleri çıktı. O son basamağa çıkarken, yaşlı hancı masa arkadaşlarına artık kapatacaklarını söyleyerek hesapları çıkarmıştı.

Kızına dönerek, “Ben annene bakacağım, bakalım durumu nasıl, sonra da yatacağım. Sen de etrafı toplar yatarsın, yarın gene yorulacağız,” dedi.

Keşke başka bir şey dileyseydim diye mırıldandı delikanlı. Odadaki soğuk su ile bedenini sildi. Ardından güzel kokularından sürerek yatağa uzandı. Bir müddet sonra kapı açıldı. Kız hiçbir şey sormadan üzerindeki elbiseyi çıkardı. Yorgun bedenini ilk gördüğü andan beri ateşi ile yandığı erkeğin bendine bıraktı. Şehvet ateşi dahi bedenini ruhunun bulanık-

lığından kurtaramamıştı. Bir müddet sonra kız geldiği gibi ama daha dinç ve mutlu olarak odadan ayrıldı. Çayan o sırada penceredeki çiçekleri okşuyordu.

Havanın açık olduğunu gördü, masaya bir miktar gümüş para bıraktı. Küçük bir çanta ile odadan çıktı. Sahilde duran gemiye yaklaşıp güverteye çıktı. Aynı anda bir kılıcın soğuk hissiyle ürperdi. Gemi kaptanı bu sessizce güverteye çıkan adamı belli ki tanımamıştı.

Çayan, “Benim Diaknefos, sakın ol,” diye kaptanı uyardı. “Haydi, hazırlanın yola çıkıyoruz. Umarım gemi ve tayfalar hazırdır.”

“Evet. Hazırlar bu gece hepsi geldi. İçlerinden bazıları hâlâ sarhoş ama dert etme. İstersen hemen hareket edebiliriz. Ama nereye?”

“Yunanistan’a Diaknefos, Yunanistan’a... babamla konuşmam gerekiyor. Ben kamaranda olacağım çok hızlı olmalıyız zamanımız dar.”

Denizde esen rüzgâr hızlanmıştı, gemi Yunanistan’a doğru yol almaya başladı. Tüm gün ve ertesi gece hiç durmadan yol aldılar. Çayan yol boyunca kamarasından hiç çıkmadı.

Nihayet Kaptan geldiklerini bildirdi.

“Bak Diaknefos, ben Ossa Dağı eteklerine gidip geleceğim sanırım bu yolculuk 4 – 5 gün

sürecektir. Babamla konuşup bazı konuları aydınlatacağım; ayrıca evleneceğimi haber verip geri döneceğim. Sen gemiyi ve tayfaları ona göre hazırla. Smyrna'ya yük varsa onu da al ama başka yere değil; çünkü oradan Filistin'e doğru gideceğimizi bil. Smyrna'dan alacağımız yük hazır. Geminin tüm eksiklerini gider yiyecek ve diğer ne varsa...

Bunları tayfalara anlatmayacağını bildiğim için sana söylüyorum. Zamanımız oldukça sınırlı çok hızlı olmalıyız. Belki bir ya da iki gün önce de dönebilirim. Sen her an harekete hazır ol. Bana soracağın bir konu yoksa eğer masamın üzerindeki gümüşleri tayfalara dağıt ama hepsini ver kimseye borcumuz kalmasın. Ayrılmak isteyen varsa da tutma. Yarı yolda bırakacağına şimdi bıraksın. Oradaki torbalardan birinde altın var o da senin ücretin.”

Diaknefos genç patronun konuşmasından bir şey anlamamıştı. Ama dediklerini yapmak onun için olağan bir şeydi.

“Tamam efendim, siz hiç merak etmeyin ben gereğini yaparım.”

Çayan sahile çıktı hanlardan birinin yanında bulunan ahırdan sağlıklı ve en güçlü atlardan birini kiraladı ve oradan hızla ayrıldı. Gideceği yolu bildiği için gece karanlığına

kalmadan hızla hareket etti. Hiç durmadan yol aldı sabahın ilk ışıkları uzadıkça Ossa Dağı görünmeye başladı. Öğlene doğru ise babasının çiftliğinden içeriye girmişti.

Ama çiftlik oldukça sakindi. Kimseler görünmüyordu ortalarda. Çayan bu durma oldukça şaşırmıştı. Evin kapısını açtığına oldukça dağınık ve tozlanmış bir salondan içeriye girdi. İçini buruk bir hüznün kaplamıştı. Aklından geçen ya da hiç aklına getirmek istemediği şeyler düşünüyordu. Bahçenin arka tarafında uşakların ve kızların kaldığı eve doğru yöneldi. Orada da ne kulaklara huzur veren müzik sesi vardı ne de bir kahkaha sesi. Bahçede koşan hareket eden hiçbir canlı yoktu. Kapıya doğru yöneldi. Duymak istemediği şeyleri duyacağından, görmek istemediklerini göreceğinden korkuyordu. Derin derin nefes alarak kapıyı çaldı. Herkes gitmiş olsa bile Nikos babasını bırakmazdı. Kendini bildi bileli babasının yanında çalışıyordu.

Nikos'un Atina yakınlarındaki bir kasabadan geldiğini ve hep yalnız olduğunu biliyordu. Çok dürüst ve çalışkandı. Ondan pek çok ders almıştı. İlk aldığı ders ise dürüstlük ve yalanın sonuçlarına katlanmaktı.

“Varlığın temel nedeni dürüstlikle ölçülebilir,” cümlesini beynine kazıyan Nikos'du.

Şimdi kapıyı çalmış beklemekteydi. Ya Nikos'a da bir şey olduysa, düşüncesi beynini kemiriyordu.

Birkaç kez ısrarla çaldığı kapıyı siyah bir yas elbisesini andıran kıyafet giymiş, uzun aksakalları, temiz ve düzgün taranmış saçları ile deminden beri düşündüğü ihtiyar açmıştı.

“Oğlum benim, Çayanımu,” dedi ve boynuna sarıldığı gencin omuzlarında hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Çayan, aklından geçen acı gerçeğin başına geldiğini anlamıştı. Artık içindeki soğukluğu atarak ağzından iki cümle döküldü.

“Babam nerde? Babama bir şey mi oldu ?”

Beraber içeriye doğru geçtiler. Sedir ağacından yapılmış koltuğa oturdular. Nikos hiç nefes almıyormuşçasına kısa ve net cümlelerle konuşmaya başladı.

“Baban artık ölümsüz oldu. Tanrı Zeus onu yanına aldı oğlum.”

Ne kadar kolaydı. Kendi bedenini dünyaya getiren, ona kişilik, kimlik, erdem ve servet bırakan, daima yanında görmek istediği beden ve ruh; yani gülen gözleri, nasihat ve hikâye dolu sözleriyle babası artık yoktu. Elbette bu durum ile bir gün karşılaşacaktı. Ama şimdi ne kadar âni yakanmıştı. Ağzından sadece bir soru döküldü.

“Ne zaman ve nasıl oldu?”

“Bu gün tam üç hafta oldu. Aniden hastalandı. Doktor getirdik ama hiç acı çekmeden ertesi gün senin adını sayıklayarak öldü. Tek avunduğum, acı çekmeden ruhu bedeninden ayrılmış olmasıdır.”

Ağlamak istiyordu ama ona sorması gerektiği sorular içini düğümlemişti. Hiçbir şey hissetmeden vücudunun soğuduğunu hissetti. Sanki babasının ölüm anını yaşıyordu.

“Nereye gömdünüz?”

“Bana ölümünden sonra yakılmak istediğini defalarca söylemişti. Onu ölümünden sonra Nekropol’e yani yakılacağı yere götürdük. Ağlayıcılar, flütçüler, babanı seven dostları ve arkadaşlarından oluşan uzun bir kortej oluşturmuştuk. Daha sonra küllerini çok önceden kendisinin Girit’ten özel olarak yaptırarak getirdiği seramik vazoya koyduk ve gene kendi isteği ile küllerinin bir kısmını Ossa Dağı’nın eteklerine gömdük. Artık babanın yeri tanrıların yanı. Babanın dünyadaki yerini ise sen aldın Çayanımu. Bir de sana yazılı belgeler ve uzunca bir mektup bıraktı öğrenmek isteyebileceğin konular hakkında... Ama en önemlisi küllerinin kalan kısmını Smyrna önlerine dökmeni istedi.”

“Sana mı yazdırdı mektubu?”

“Evet, yaklaşık iki ay kadar önce yazdım. Elbette o söyledi ben de yazdım.”

Tanrı Zeus’un karısı Hera’ya söylediği sözlerle başlıyordu mektup:

Doğurgan Yer’in ucuna gidiyorum, bütün tanrıların babası Okeanos ile anaları Thetis’i görmek için; onlar ki Rhea’nın ellerine teslim ettiği andan itibaren saraylarında beni beslemiş ve pek sevmişlerdi, gür sesli Zeus’un Kronos’u toprağın ve uçsuz bucaksız denizin altına gömdüğü o dönemde...

Nikos, “Mektubu sonra okuruz. Şimdi konuşmamız gereken başka konular var,” diyerek durdu.

Çayan onu duymuyordu, dalgı bir halde kendi kendine söylenmeye başladı:

“Demek babam da Hesperisler Bahçesi’nde artık... Nyks Uyku’yu ve Tanatos’u doğurdu güneş onlara hiç dönmedi yüzünü. Nyks, kendi kendine üreyen tanrısal karanlık gece, ölümü de doğurup yüreğe Saraka’yı ve acılarla dolu Sefalet’i bıraktı... Demek Nyks babamı yanına aldı...”

“Demek sana öğrettiklerimi unutmamışsın. Ben ticaret ile uğraşınca bunları unutacağımı düşünmüştüm.”

“Neden? Para kişiliğimi öldürür ya da değiştirir diye mi düşündün?”

“Sana yalan söylememeyi ilk öğreten biri olarak, evet. Doğrusunu istersen öyle düşünmüştüm.”

“Ama unuttuğun ya da göz ardı ettiğin çok önemli bir şey var.”

“Peki, nedir?”

“Ben kişiliğimi paradan çok önce kazandım. Değişmeyecek tek gerçek de bu. Para her zaman elinde artan ya da azalan bir maddedir. Ama kişilik seni her zaman ayakta tutan ve ölüsüz kılan bir değerdir.”

“Ben sevgili oğlum, Atina’da çok tanınmış biriydim. İnsanlarla dükkânların içinde, halk alanı olan Agora’da, sütunlu galerilerin gölgesinde tartışmalar yapar; meclise katılır, davalarda hazır bulunurdum. İnsanlara boş, dolu her konudan, politikadan ve hatta felsefeden söz ederdim. Hitabet gerçek bir sanattır. Hele Atina’da. Büyük hatipler tüm Yunanistan’da tanınır. Demokratik toplumda bir kişi, düşüncesini kabul ettirmek ya da davasını savunmak bakımından söz alıp konuşabilecek yetenekte olmalıdır. Bunu elbette sen de biliyorsun. Babanla işte böyle bir ortamda bir tartışma ortamında karşılaşmıştık.”

“Nasıl bir ortamdı bu?”

“Atina demokrasisinin en önemli eksiklerinden birisi nüfusun yarısını oluşturan kadınlara vatandaşlık hakkı tanınmamış olmasıydı. Bu konuda tartışma yapılan bir ortamda tanışmıştık”

“Öyle mi?”

“Baban aynı zaman da ideal bir devlet modelini arayan ve Sokrates’in Atina’da idamı ile on iki yıl boyunca gezen Platon’un arkadaşıydı.”

“Bunu biliyorum. Herhalde en çok tartıştığınız konu da Platon’un ideal devlet modelini oluşturan istidat (bir şeyi yapmaya doğuştan yetenekli olma) aristokrasisidir. Yani temeli eğitime dayalı olan, ne soya ne de servete dayalı olmayan bir devlet yapısı. Platon, toplumu doğuştan aldığı yeteneklerle göre tasnif ederek üreticiler, koruyucular ve yöneticiler olmak üzere üç sınıfa ayırmıştır. O, toplumsal yapının ancak devlet denetiminde yapılacak olan eğitimle korunabileceğini savunur.”

“Aferin oğlum. Çok iyi öğretmişiz sana bunları. Sonucunu oluşturan cümleyi de biliyorsundur herhalde?”

“Platon der ki; ‘benim yaşamda erkekler için söylenenler aynen kadınlar için de öngörülüyor.’”

“Bravo sana. Babanın ruhu seninle gurur duyuyor olmalı. İşte babanın bana öngördüğü gerçek yani eğitimin insan ve devlet için temel faydası.”

“Umarım dediğin doğrudur. Onu mutlu etmek en büyük yaşama nedenimdi. Onun da benim için olduğu gibi.”

“O da senin gibiydi. Hitabet ve karşısındakini ikna etmekte yetenekliydi. Yılladır baban ile dost olup yanında kalmamın nedeni budur.”

“Biliyorum sevgili dostum, babamın can arkadaşı. Defalarca şahit olduğum bir durumdu bu. Hele gemide tayfaların çıkardığı bir sorununda ya da bir pazaryerinde yaşanan tartışmalarda buna çok şahit olmuşum.”

“Baban çok sade yaşardı. Hafif giysilerden ötesine gereksinim duymaz, sade bir yemek rejimiyle ve basit bir hayatla yetinirdi. Şimdi sana önemli bir şey söyleyeceğim oğlum. Babanın bir sırrı vardı. Son nefesinde bu sırrı sana söylemememi istedi, söylemeden ölürsem eğer Kerberos’un laneti üzerimde olur.”

“Demek ki zamanında gelmişim yoksa ölümler ülkesine gidemezdin. Peki, nasıl bir sır bu?”

“Evet, Zeus aşkına zamanında geldin. Yoksa Tartaros’ta esir olarak kalacaktı bedenim ve ruhum.”

“Poseidon adına! Babamın bu denli önem verdirdiği sırrı çok merak ettim şimdi.”

“Bu yazılı bir belgede geçmeden tamamen üç kişi arasında olan bir sır. Ölmeden önce sana söylemem için söz verdirdi. Yoksa asla söylemezdim.”

“Hadi, lafı ağzında dolaştırma, ölümler ülkesine gitmeden söyleyecek misin şunu?”

“Peki o zaman, önce sana şunu söyleyeyim, duyduğun şeyi hiç sorgulama ve öylece kabul et. Şimdi kulaklarını iyi aç ve dinle: Senin bir kız kardeşin var.”

“Ne?... Kardeş ını? Nasıl? Nerede?”

“Dur dur, sakın ol. Her şeyi tek tek cevaplayacağım. Önce sen söyle bakalım onu görmek ister misin?”

“Sakin olmak mı? Bu hafta içinde duyduklarım, beni sakın yapmak yerine Poseidon’a çevirdi. Belki de yıllardır sırların, gizlenen olayların artık yerinde duramadığı ve ortaya çıkmak için kolladığı zamana tesadüf ettim. Ben de babamın her şeyini bildiğimi sanırdım.”

“Dedim ya baban aslında oldukça sade yaşayan biri idi. Annen ölünce sen daha çok küçüktün ve seni zor durumda bırakmamak için kimseyle evlenmedi. Her şeyinle o ilgilendi. Elbette onun her şeyi ile ilgilenen biri de vardı.

Buna yatağı da dâhil. Baban oldukça yakışıklıydı ve konuşmalarıyla karşısındaki kim olursa olsun onu etkilerdi.”

“En çok da kadınları her halde. Bir denizci olarak her limanda onu bekleyen sevgililerini bilip gören biri olarak...”

“Evet, Helen de bunlardan biriydi. Sen beş yaşlarına girerken o babandan hamile kaldı. Baban doğurmasını istemedi, senden başka bir çocuğu olsun istememişti. Ama Helen oldukça akıllı ve dürüst biriydi. Tanrıların gazabından korktuğu için evine döndü, Sparta’ya. Bizim toplumumuzda kadın Sparta’daki kadar özgür değildir.

“Bunu biliyorum. Atina’da kadınlar ikinci sınıftı. Atina vatandaşlarının kızları ve eşlerinin büyük çoğunluğu yaşamlarını evde dört duvar arasında geçiriyordu.”

“Elbette ama bu duruma bakarak Atinalı kadınların sadece tüketici olduğunu düşünme. Çünkü ev halkı için giysi dokumak ve çocuk yetiştirmek kadının en önemli görevlerindendir. Kadının ev içinde oldukça güçlü bir konumu vardır ama oy verme hakkı yoktur.”

“Bunları ben de biliyorum. Atinalı kadınlar arasında ebelik, sütannelik ve çamaşırcılığın önemli bir meslek olduğunu... Satıcılık (susam,

tütsü, parfüm, sebze, ayakkabı, vs...), harp çalmanın, merhem kaynatıcılığının, kadınların üstlendiği diğer işler olduğunu da. Örneğin Sokrates'in annesi çamaşırcı, Euripides'in annesi ise sebze satıcısıydı. Ama ben Platon'un en ilginç fikrinin, aile kurumunun bireyciliği körüklemesi ve kişisel tutkuları artırması nedeniyle koruyucular sınıfından aileyi kaldırarak kadın ve çocuk ortaklığını savunmasını görmüşümdür."

"Evet, ama bu onun fikri, unutma ki Platon aynı zaman da, 'Devletin mutluluğu için erkeklerle buyrulan her şey kadınlar için de geçerli kılınmalı ve çocuklar doğduktan sonra onu bir balmumu gibi biçimlendirmeli,' de der. Kadın yaşamında entelektüel becerilere ihtiyaç duyulmaması nedeniyle kız çocuklarının zihinsel gelişimi ihmal ediliyor ne yazık. Bu nedenle onların bütün eğitimi anneleri tarafından evde gerçekleştiriliyor. Kuşkusuz Atina'da edebiyat ve müzik alanında usta kadınlar da var ama, bunlar toplumun ortak malı veya köle rakkaseler."

"Bu eğitim için mi Sparta'ya gitti."

"Eğitim demişken Platon'un eğitim anlayışına baktığında der ki; *Her işte önemli olan başlangıçtır.* Hele iş, genç ve körpe kimseleri yetiştirmek olunca... çünkü insanlar bu çağda

yatkın olurlar, hangi kalıba sokulmak istenirse o kalıba girerler demektedir.”

“Platon’un ilginç fikirlerinde biri de sansürücü bir eğitim anlayışı olmasıdır sanırım. Ona kalsa, çocuklara Homeros ve Hesiodos gibi şairlerin masalları anlatılmayacak, müzik eğitiminde hüznün ve gevşeklik veren Lydia ve Lonia makamlarına yer verilmeyecek ve çocuk oyunları bile sıkı denetim altında tutulacaktır. Bunları biliyorsundur sanırım.”

“Elbette biliyorum... Hatta onun, ‘aritmetiğe, geometriye ve dialektikadan önce gelen bilimlere daha çocukken başlatmalı ve öğretim zorla yaptırılan bir işe benzememelidir. Eğitimin çocuklar için bir oyun olmasını sağlayacaksın. Böylece onların yaratılıştan neye yetenekli olduğunu daha iyi anlarsın,’ dediğini de biliyorum.”

“İşte kız kardeşin için, onun çocukluğundan başlayarak gelişimi için Atina yerine Sparta daha önemliydi.”

“Aklıma Ksenophon’un Sokrates’ten anılar isimli eserinde de tekrarladığı sözü geldi: Herkes tanrıları kendi sitesinin yolunca kutsasın. Her site kendi eğitimini kendince çözümlerin.”

“Ev işlerinde Helen çok iyiydi, konserve yapımında, tuzlamalarda ve yemek yapımında

üstüne yoktu. Hele baban için kendi elleri ile diktiği keten giysiler çok havalıydı. Ama babanın tutumu onu Sparta'ya geriye dönmeye itti."

"Anladım, babamın kadınlara bu denli düşkün olduğunu bilmezdim."

"Ama kadın elmanın yarısıdır. Sen diğer yarın olmadan yaşayabilir misin?"

"Sorun cinsellik değil yani."

"Elbette değil. Çünkü öyle bir durum olsa babanın aşka ya da kadına ihtiyacı olmazdı. Helen, Sparta'ya döndükten sonra bir daha hiç âşık olmadı. Sadece, kızlarla gününü gün etti."

"Peki, sen Helen'i gördün mü o gidişinden sonra?"

"Evet. Baban onun masrafları için düzenli olarak para gönderirdi. Helen bir müddet önce ölmüş. Baban yaklaşık altı yedi ay önce ihtiyaçları için bir miktar para göndermişti. Ama çok ilginç, baban kendisini iyi hissetmediğini söyledi ve çok yüklü bir miktar para yolladı. Kız şimdi yalnız yaşıyor Sparta'da. Son gidişimde baban, kıza senden bahsetmemi istedi. Eğer annesi Helen'e ya da kendisine bir şey olursa bunları bilmesi hakkıdır diye düşünüyordu. Hatta ona bir de mektup gönderdi. Benim yazdığım bir mektup."

“Sen ne öneriyorsun şimdi?”

“Şimdi kız orda yalnız, onu yanına almanı birlikte yaşamanızı öneriyorum. Çünkü yetişkin bir kız, oldukça da güzel. Bu durumda kız kardeşinin yaşayacağı bir olumsuzluk seni çok rahatsız edebilir. Bir kan davasına sürükleyebilir. Sürükleyebilir diyorum çünkü benim tanıdığım Çayan, ailesine ve onuruna düşkündür.”

“Şimdi ya benim oraya gitmem gerekecek ya da onun buraya gelmesi değil mi? Ama ben şu an Sparta’ya kadar gidemem, o gelse daha iyi olur. Ben bir iki gün içinde Smyrna’ya döneceğim orada işlerim var çok çok acil ve önemli.”

“Öyle mi? Merak ettim, neymiş bu önemli işler acaba...”

“Kısaca söyleyeyim. Smryna’da nişanlandım. Babama bu müjdeyi vermek nasip olmadı, seninle paylaşmak kadermiş.”

“Sevindim. Doğrusu hiç beklemediğim bir durum bu.”

“Evet, annemin bir Yahudi ve mezarının adını bile yeni duyduğum bir şehirde, büyük-babam ve anneannem ile yaşadığı yerde gömülü olduğunu öğrendim. Kuzeyden Kimmerlerin her an Smyrna’ya saldırabilirler, o yüzden bir an önce dönmeliyim, sonra da nişanlımın ailesi

ile birlikte annemin şehrine göceceğiz.”

“Evet oğlum, durumunun zor olduğu anlaşılıyor. Ben babanın ölümünden sonra kardeşine bir mektup yazıp durumu bildirmiştim. Onun da yalnız olduğunu ve Sparta’da yalnız yaşamasına gerek olmadığını, istediği zaman buraya gelebileceğini söyledim. O da zaten, buraya gelmek için benden haber beklediğini belirtmişti. Benim tahminime göre bir ya da iki gün içinde burada olacaktır.”

“Adı nedir peki, kardeşimin?”

“Semele”

“Tanrı Zeus’un yıldırım çarpması ile öldürdüğü sevgilisinin adı. Thebai’li Semele...”

“Evet. Çok iyi bir eğitim aldı. Kadının daha özgür ve yurttaş olduğu Sparta’da yetişti.”

“Sparta, evet... Kız ve erkek çocuklarının aynı eğitimi aldığı, birlikte jimnastik yaptıkları toplumsal ve siyasi alanda etkili oldukları bir şehir... Yani Aristoteles’in dediği gibi; Spartalı kadınların bu kadar özgür olmasının nedeni erkeklerin disiplin içinde yaşamalarıdır. Bir başka ve önemli konu ise Sparta’daki egemen tabakayı oluşturan Spartiat’ların yani tam yurttaşların, Heilot’lar yani toprak köleleri karşısında sayıca az olmasıdır. Kadınları toplumsal hayattan soyutlamak onları Heilot’lar

karşısında daha da zayıflatacağından böyle bir tehlikeyi göze alamazlardı. Bir nevi Platon aristokrasisi gibi, yani kadın-erkek eşitliği temeline dayalı...”

“Bu sayede kız kardeşin aldığı eğitimle ve fiziğiyle iyi bir yer kazandı Sparta’da.”

“Tanrı Zeus, ölürken çocuğunu kurtarmıştı... Babam da kızını... Tamam o zaman, onun gelişini bekleyeceğim. Bu arada da dinlenir, biraz geçmişten, babamdan annemden konuşuruz. Ne dersin?”

“Elbette, olması gereken neyse o olur.”

“Her zamanki gibi felsefi bir cevap... Şimdi artık Hermes ruhunu ölümler ülkesine götürdüğünde, Kharon senin sandalını Akheron Nehri’nden geçirirken ruhun huzur içinde dinlenebilir, Stiks Nehri’nden kana kana su içebilirsin.”

“Sağol oğlum. Geçekten ruhumu rahatlat-tın.”

“Umarım babamın ruhu da orada seninle olur. Rhadamanthos, Eakos ve Minos ruhunu yargıladıkları zaman benim ruhum da sana saygılarını iletacaktır.”

“Bundan şüphem yok. Şimdi yukarıda bir oda var. Orada uyuyabilirsin. Dinlen yarın uzun bir bekleyiş içerisinde olacağız. İstersen

bana gördüklerini, yaşadıklarını anlatabilirsin aynı babana yaptığın gibi.”

“Tamam o zaman, şimdilik sana iyi geceler.”

“Sana da yiğit Çayanımu. Sana da...”

Sessizce basamakları çıkarak odaya çekildi. Yorgunluğu atmanın en iyi yollarından biri iyi bir uykuydu. Kendisini bu yorgunlukla günlerce uyanmadan uyuyabilecekmiş gibi hissediyordu.

7.

Doğurgan Yer'in ucuna gidiyorum, bütün tanrıların babası Okeanos'la anaları Thetis'i görmek için; onlar ki Rheia'nın ellerine teslim edildiğim andan itibaren saraylarında beni beslemiş ve pek sevmişlerdi, gür sesli Zeus'un Kronos'u toprağın ve uçsuz bucaksız denizin altına gömdüğü o dönem gibi. Tüm canlılara karşı sonsuza dek cömert ve sağlam duran geniş göğüslü yer ile ölümsüz tanrıların en güzeli olan ve kaba gücü gerileten Eros. Her Tanrıda ve her insanda aklı ve sakınlı iradeyi baskı altına aldılar. Kaos'tan Yeraltı Karanlığı ile Karanlık Gece doğdu. Sonra, gecedен de Esin ve Gündüz ortaya çıktı. Ben de ölümler ülkesine gidiyorum. Karanlıklar dolu gecelerde artık

yalnız ve sensiz olacağım sevgili oğlum, Çayanımı...

Demokritos'un bir sözünü, "Bayramsız bir yaşam, hansız uzun bir yol gibidir," derdim hep... işte doğum kadar ölüm de bir bayramdır. Ama benim hayatımdaki pek çok bayramdan en önemlisi, ilk aklıma gelen ve son hatırladığım bayram senin doğduğun gündü. İnsanın varlığından yeni bir varlık ortaya çıkmasının kötü ve üzücü tarafı, onun büyüdüğünü görememesidir. Ben senin sesinden anladım büyüdüğünü, yüzünün güzelliğini, kalbinin çarpışını hep avuçlarımda hissettim.

İçinde var olan ve asla büyümesine, seni ele geçirmesine izin vermediğin aşırılıkları nasıl körlettiğini gördüm. Bir baba daha ne isteyebilirdi ki. Seninle doğmadım, büyümenin ancak bir kısmına tanıklık ettim ama inan ki seni görmemek ölmekten daha acı bir duyguydu benim için. Ceylan gözlerindeki sevgi ışığını gözlerimde görmemek, yaşadığın heyecanları izlemek, dinlemekten daha keyifli olabilirdi ama olmadı, gözlerimi adak olarak tanrı Poseidon'a verdim. Senin hep iyi bir hitabetçi, felsefeci olmanı, agoralarda yankılanan ve alkışlanan sözlerini, önerilerini dinlemeyi isterdim. Kader seni de baban gibi denizci bir tüccara dönüştürdü.

Sana daha ne verebilirdim bilmiyorum ama senden iki şeyi gizledim. Biri annen diğeri kız kardeşin. Sende gördüğüm pek çok özelliği zaman zaman sen yokken yanıma gelen kızımda gördüm, çok mutlu oldum. İnaniyorum ki anneleriniz farklı olsa da beni affedecek ve dünyada seni yalnız bırakmadığım için tanrı Zeus'a şükredeceksin. Tüm mallarımı sana ve kızıma bıraktım. Nikos'a da buradaki arazi ve evi. Çünkü Poseidon'un gazabından korunaklı bu yerde huzur içinde yaşamamızı ve de ölmemi Atinalı arkadaşşıma borçluyum.

Annenin ailesi hakkında fazla bir bilgim yok ama Nikos'ta kayıtlar ve haritalar var, umarım bir gün annenın mezarına gidersin. Giderken hangi çiçeği alırsan al ama benim için mutlaka papatya al. Kız kardeşinle ortak bir yaşamınız olsun. Onu koru ve sev. Yalnızlığın acılı oklarını kalbinde ya da ruhunda hissettiğinde yanında seni kayıtsız şartsız seven aileden biri olması her zaman iyidir. Aldığın eğitimi ve beni unutma. Yaşamın aydınlığını mavi gözlerimle sana bakarken aktarmayı isterdim ama... Hoşça kal demekten başka bir şey gelmiyor elimden.

Elveda sevgisi ile karanlık dünyamı aydınlatan dünyadaki varlığım. Beni gözyaşlarımle değil denizin ortasında, kahkahamla hatırla.

Baban

“Hoş geldin Semele.” Dışarıda Nikos’un sesi duyuluyordu.

Delikanlı, yıllardır kendinden saklanan kardeşinin geldiğini anladı. Ayağa kalktı. Kapıya doğru yöneldi.

“Merhaba, hoş geldin,” dedi sandaletini çıkartmaya çalışan kıza bakarak.

Saçında sade ama güzel bir taç, kulaklarında çiçek figürlerini içeren küpeler, lüle lüle olmuş ve omuzlarına kadar dökülen sarı saçlar, denizin üzerindeki sisi andıran bir buğu ile kaplı mavi bir çift göz, uzun boyunu saran keten, işlemeleri altın sarısı bir elbise ve deri bir sandaletle karşısında duran bu kız, kardeşiydi.

“Hoş bulduk, sanırım abim sizsiniz?”

“Evet, ben Çayan yani babamın deyimi ile Çayanımu.”

Birbirleri hakkında öğrendikleri şey her ne kadar yeni ve az olsa da kardeş olmanın bağı ile birlerine sımsıkı sarıldılar. Semele’nin annesini ve babasını, Çayan’ın ise babasını kaybetmenin verdiği acı da buna eklenince bir müddet bu durumda kaldılar. Anneleri aynı olmasa da kardeş olmanın verdiği heyecan ve mutlulukla babalarının çevredeki kokusunu soludular.

“Gel bakalım kardeşim zamanın acısı konuşarak çıkaralım,” dedi Çayan.

Salona geçtiler elleri birbirlerine kenetlenmiş iki kardeş ağlamaklıydı. Birbirlerine anlatacak çok şeyleri vardı. Konuşmaları öğle yemeğinin hazır olduğunun bildirilmesine kadar sürdü. Nikos içeri geldi;

“Kız kardeşin acıkmış olmalı sabah geldiğinde sormuştum ama o zaman aç değildi şimdi öyle olmadığını umarım, çünkü yekeler hazır.”

“Elbette, ben heyecanımdan kahvaltı yapmayı bile unuttum. Hadi bakalım yemeğe.”

“İki medeni erkeğin yemek teklifini kabul etmemem imkânsız. Değil mi?”

“Evet, fikrine katılıyorum.”

“Zamanımızı sınırlı kullanmalıyız.”

“O zaman çabuk olalım. Babamızın karşısına ilk kez iki kardeş beraber çıkacağız.”

“Haklısın abi. Belki bizi böyle gören ruhu huzur içinde uyur.”

Üçü beraber yemeğe oturdular. Hafif bir çorba, tütsülenmiş geyik eti, yanında siyah buğday ekmeği, yufka, marul ve salata; meyve olarak da incir, dağ elması ve üzümünden oluşan bir menü vardı. Geyik yeni avlanmıştı, eti oldukça lezizdi. Herkes yemeğine odaklanmış-

tı. Yemekte neredeyse hiç kimse konuşmadı. Amaç belliydi: Yemeği bitirip babalarının mezarına gitmek. Gerçekten de acele etmeden ama zamanı da dikkatli kullanarak yemeklerini bitirip masadan kalktılar. Ellerini küçük bronz bir kabın içindeki sabunlu su ile yıkayarak havlulara sildiler.

Ossa Dağı'nın eteğinde, üzerinde bir dörtlüğün yazılı olduğu mermer kaidenin dikili olduğu bir mezardı. Mermerin üzerinde Sokrates'in son sözleri ve altında Pindaros'un sözleri yazılı idi:

Kriton, Asklepios'a bir horoz borçluyuz. Mademki ölüm onu her acıdan kurtaracaktır, Sokrates hekimlik tanrısı Asklepios'a, ona öteden beri yapılmakta olan sunu ile şükrediyor. Ve,

Ey ruhum, ölümsüz hayata gıpta etme; ama olanaklar tarlasından da olabildiğince yararlan.

Tanrılarına yüksek sesle ayakta dualar ettiler. Yapılan sunağa peksimet, balık, saç ve üzüm bıraktılar. Nikos bir rahip gibi beyaz giyinmişti, başına yapraklardan taç takmış sevdikleri bu adam için yaptıkları küçük törenin rahibi olmuştu. Açık havadaki sunağa kutsanmış su serpiyordu.

Küçük bir ateş yanıyordu sunakta. Boynuna çiçekler asarak getirdikleri siyah başlı boğanın başı üzerine arpa dökerek, başından aldıkları birkaç kılı ateşe attılar. Töreni düzenleyen bu grup, boğayı adak olarak adamıştı. Gözleri babalarının kullandığı bir fularla bağlanmış boğa, yerde açılan çukurda kesildi. Boğa, başına gelecekleri biliyormuşçasına kanının akacağı çukura boynunu uzattı. Önce gökyüzüne kaldırdı başını, havanın kızılığını görmek ister gibi, göz bağını açmak için başını toprağa sürüttü. Sonra, görünmeyen bir el başını okşuyormuş gibi sakinleşti. Toprağın çimen kokusunu almak için burun deliklerini hava ile doldurduğunda bıçağın tenine değen sesi duyuldu, ardından toprağın rengi ile gökyüzünün rengi aynı kızılığa büründü. Ayakları hiç kıpırdamamıştı. Sanki aynı el şimdi hayvanın bedeninde onu sakinleştiriyordu. Hayvanın ne amaçla ve hangi dilekle kurban edildiğini biliyormuş gibi hareket etmesi, hiçbir zorluk çıkarmaması babalarının ruhu için önemli bir işaretti. Ardından adak tamamen yakılarak yok edildi...

Pythia, Lidyalılara cevap verdi: *Bir tanrı bile kaderin elinden kaçamaz.*

Babalarının ruhunun kendilerini izlediğine inanıyorlardı ve bu inanç onlara mutluluk veriyordu. Yeryüzündeki yalnızlıklarını, bir

kardeşe sahip olduklarını bilerek sonlandırmışlardı. Artık ikisinin de ölene kadar yanında kendisine inanacak, sıkıntılı ve ümitsiz durumlarda başını omzuna yaslayacak ya da mutlu bir anda boynuna atılabilecek kimsesi vardı. Ama Çayanımı bir anda kız kardeşinin sorusu ile gerçeğe döndü.

“Artık burada mı yaşayacaksın?”

“Hayır. Dönmek için senin gelmeni bekledim. Babamın buradaki tüm servetini ve mülkleri dostum ve öğretmenim Niko’ya bırakarak öncelikle Smyrna’ya gideceğim.”

“Neden?”

“Nedeni basit. Nişanlım orada. O beni bekliyor. Ya sen? Sen neler planladın?”

“Benim planım burada, seninle birlikte yaşamaktı.”

“Güzel planmış. Yıllar sonra kardeşimi bulduktan sonra onu tek başıma bırakırsam tanrı Zeus yıldırımını ile beni çarpsın, Poseidon tüm deniz canavarlarını üzerime yollasın.”

“Bu ne demek anlayamadım?”

“Sen benimle yaşamak istiyorsun ya, ben de seninle yaşamak istiyorum demek.”

“Sevindim. Ama gidiyorsun buradan, bu nasıl olacak ki?”

“Çok kolay bir yolu var.”

“Nedir bu kolay yol?”

“Sen de benimle geleceksin.”

“Bu zor bir karar.”

“Neden zor olacaktı?”

“Çünkü annemin ve babamın mezarlarını bırakarak gitmek doğru olmaz.”

“Eğer tüm Yunanlılar senin gibi düşünseydi ki, düşünmek istemiyorum, açlıktan birbirimizi yerdik.”

“Ben öyle düşünmüyorum.”

“Çünkü onların yattığı yer önemli değil. Ölen kişinin annen ya da babamın ruhlarının bizleri izlediğini, yaptığımız iyilik ve kazandığımız başarılar ile mutlu olduklarını bilmen gerekir. Sanırım bu, Sparta’da sana öğretilmemiş.”

“Peki ya eğer seninle gelirsem nişanlının ne der bu işe?”

“Nişanlımın ne dediğinin ya da düşündüğünün bir önemi yok.”

“Neden?”

“Çünkü onun da ailesi var ve o da ailesi ile yaşıyor. Ayrıca bir kız kardeşim olduğuna o benden daha çok sevinecektir.”

“Smyran’ı çok duydum ama hiç görmedim.”

“Küçük ama oldukça güzel bir liman şehridir.”

“Demek bundan sonra... orada yaşayacağız.”

“Gelmeye karar verdin demek. Buna sevindim. Ama hayır, orada yaşamayacağız.”

“Peki, nerede yaşayacağız.”

“Smyrna’ya doğru Kafkaslardan gelen bir akın söz konusu. O nedenle biz de hemen dönerek Lübnan’ın aşağılarında bir kente yerleşeceğiz. Ama ticaret yapmaya da devam edeceğiz tabii.”

“Benim yerim ne olacak peki yanınızda?”

“İstersen bizimle ticaret yaparsın. Özgür bir yurttaş olan kız kardeşim ne isterse onu yapabilir. Dilediğini yapmak sana kalmış...”

“Bu gece sabaha kadar tekrar düşünmeliyim bu konuyu.”

“O kadar zamanın olacağını sanmıyorum”

“Niçin?”

“Çünkü sabahın ilk ışıklarında limanda olmazsak gemi kaptanına verdiğim emir gereğince gemim Smyrna’ya doğru yol alacak. Dolayısıyla bu gece yola çıkmalıyız.”

“Her Spartalı’nın genlerinde macera ve özgür bir ruhu vardır. Şimdiye kadar bu ruhu, aldığım eğitim ve annem yüzünden serbest bırakmadım ama şu andan itibaren abimin de verdiği bir güven ile özgür bırakıyorum.”

“Yani artık ölene kadar beraberiz değil mi?”

“Elbette...”

“Peki, o zaman. Eve gidelim hazırlıklarımızı yapıp güneş batmadan yola çıkalım.”

İki kardeş kaderlerinin belirlediği yolda ilerlediler. Akşam olmadan, en azından iki senede bir gelmek üzere Nikos’a söz verip eve gelen avukata yazılı belgeleri bırakarak, oradan atları ile dörtnala gemiye doğru yola çıktılar.

Güneş ışınları Ossa Dağı’nın eteğinden aşağıya doğru ince ince süzülürken atlıların geride bıraktığı toz bulutu, ufuktan gülümseyen bir çift kadın ve erkek resmini andırıyordu.

Sabahleyin kaptanın gür ve buyurgan sesi tüm gemide yankılanıyordu. Çayanimu gemiye belirlenen günde geriye dönmezse, nişanlısı ve ailesinin zor bir durumda kalmaması için kaptana Smyran’ya dönme emrini daha giderken vermişti. Kaptanın gönlü aslında beklemekten yana olsa da emirlere uymak zorunda olduğunu biliyordu. Her şeye rağmen genç efendisinin döndüğünü görünce çok sevindi.

“Hey çocuklar, Diaknefos, ben geldim,” diye seslendi aşağıdan.

Sesini hemen tanıyan tayflar, halatları çözme işini birkaç dakika sonraya bırakarak merdiveni uzattı. Demek ki hancıdan aldıkları atı geriye vermek için biraz daha fazla oyalansalardı gemiyi kaçıracaktı.

“Hoş geldin patron.”

“Hoş bulduk.”

“Bu bayan kim?”

“Bu bayan benim kız kardeşim.”

“Öylemi yoksa sen Semele misin?”

“Babanız bana çok önceden bir kızı olduğundan bahsetmişti.”

“Ama sen bana yıllarca söylemedin ...”

“Babanıza sır tutacağıma söz verdim. Bu arada o nasıl?”

“O artık ruhlar âleminden bize bakıyor.”

“Çok üzüldüm. Benim için örnek bir insandı. Taziyelerimi kabul edin. Umarım ruhu huzur içindedir.”

“Babamı ne denli sevdiğini biliyorum, sağ ol. Şimdi tüm hızımızla Smyrna’ya gitmeliyiz. Limana varınca bize haber verirsin. Lütfen aşçıya söyle de kahvaltı hazırlasın bize. Bir de unutmadan söylemeliyim ki Smyrna’dan bir ya da iki gün içinde uzun bir yolculuğa çıkacağız. Ona göre kimseye şimdiden çıkış izni verme ve gereken tüm hazırlıkları yap. Biz çok yorgunuz yemek yiyip uyuyacağız.”

“Elbette efendim ne gerekiyorsa yapacağımdan şüphenez olmasın.”

“Bu arada gemidekilere, yabancı kadının uğursuz olacağı batıl inancına karşın onun kız kardeşim olduğunu söylemeyi unutma.”

Tanrılara adadıkları kurbanın ve babalarının dileklerini yerine getirmenin mutluluğu ile kamarada saatlerce konuştular sonra uyudular. Tanrı Poseidon mutlu aile tablosuna bu defa hiç zorluk çıkarmadan rüzgâr vermiş, gemi küreklere bile gerek kalmadan çok hızlı bir şekilde tayfaların ve kaptan Nikefenosun bilemediği, anlayamadığı bir hızla ertesi günün ilk ışıklarında Smyrna limanına varmıştı. Kaptan, limana girmeye yakın, iki kardeşin kamarasının kapısını çalıp, limana girdiklerini bildirdi. İçerdekiler tatlı bir rüyadan uyanmak istemeyen iki bebek gibi esniyordu.

Gemiden indiklerinde doğruca Merope'nin evine gittiler. Evde her şey toplanmış, balyalanmış taşınmaya hazırды. Sevgilisi onu görünce boynuna atlayıp sarıldı. Ama yanındaki kızı görünce duraksadı, Çayan zeki bir davranışla sevgilisinin kafasındaki soruyu yanıtladı.

“Kız kardeşim,” dedi eliyle göstererek, “Se-mele...”

“Bir kız kardeşin olduğunu bilmiyordum. Beni çok şaşırttın.”

“Ya ben... daha iki ya da üç gün öncesine kadar ben de bilmiyordum.”

Birden kız, aynı sıcaklıkla bu güzel kız kardeşin yanaklarından öptü, “Hadi gel bana yardım et ve biraz abin hakkında konuşalım,” diyerek üst kata çıktılar.

Akşam yemeğinden sonra herkes uyumak için odalarına çekildi. Semele de abisinin nişanlısının odasında yattı. Sabah kahvaltıdan hemen sonra öğle ışıklarının dik gelmeye başladığı âna kadar evdeki götürülecek balyalar, tüccar ve oğlunun depolardaki malları çıkarılarak gemiye yüklendi. Tüccarın oğlu, satmaya kıyamadığı bir çift atı da getirmişti gemiye. Hepsi yüklendi.

Öğleden sonra çıkan rüzgârla birlikte, savaşların yıkımından kaçan bir aile Samaria kentine doğru yola çıkmıştı. Elbette Smyrna'da kimse bunun bir savaş kaçıışı olduğunu bilmiyordu. Onlar iş değiştirmenin, yeni bir yuva kurmanın başlangıcı olarak değerlendiriyorlardı bu durumu.

Gemide iyice kaynaşan bu iki aile, yaklaşık bir haftaya yakın bir deniz ve ardından kara yolculuğu sonrasında Çayan'ın annesi Rahel'in, dedesi ve ninesinin mezarlarının bulunduğu, Bağbe ve Katokye'nin doksanlı yaşlarına gelerek yaşamaya devam ettiği şehre geri dönmüşlerdi. Babası Alexandre'nin bu şehirden ayrılışındaki gibi acılarla değil, daha mutlu ve kalabalık olarak...

IV. BÖLÜM

TUŞPA'DAN NİNOVA'YA

1.

Tuşpa, son yılların en soğuk mayıs ayını yaşıyordu. Gökyüzü güneşi bir türlü görmüyordu. Kar, yağmur, tipi, ayaz... Bir taraftan gölün rüzgâr ile beslenen nemi diğer taraftan kar ayazı birleşince şehir meydanı ve pazaryeri boşalmış, insanlar evine ya da arpa şarabı ile sarhoş olmak için eğlence merkezlerine dolmuştu. Bir anda duyulan çığlıklar üzerine, herkes sesin geldiği yöne koştu. Onlar esirlerin birbirleriyle kavgaya tutuştuğunu sanarak eğlenmek için o yöne yönelmişti ama yerde yatan cansız bir beden görünce mücadelenin erken bittiğini sanarak üzüldüler.

Mırıldanmalar olayın anlaşılması üzerine keşkelere, hayıflanmalara kaldı. Buna hayıfla-

nanlar; birincisi, bu genç İskit kızının yol arkadaşları veya aynı köyden olanlardı. İkincisi ise bu siyah saçlı, yeşil gözlü, uzun boylu savaşçı kızın pazarda ne kadar para kazandırabileceğini ve ellerinden kayıp giden bu parayı tekrar kazanmak için ne kadar zorluk yaşayacaklarını düşünen Asurlu ve Urartulu barbarlardı.

Bu yabancı insanlar için para her şeydi. Bedenin ya da ruhun önemi yoktu. Aslında şefleri bu duruma üzülmekle kalmamış şaşırmıştı da. Bir kadın aldığı ok yarasını hissettirmeden bu kadar yolu yürüyerek buraya nasıl gelmişti. Arkadaşlarına dönerek büyük bir hırsla, “Kaldırın bu aşağılık Sarmatyalı kızı,” dedi, “yakın hemen...” Aslında üzüntüsünden takınmıştı bu tavrı. Bu esirleri şimdi Asur’a kadar götürmek zorunda kalacaktı. Yağmacılar kıyafet ve takılarından bu kızın yönetici asiller sınıfına ait olduğunu düşünerek iyi bir takas hayal etmişti. Böylece Asur illerine kadar gitmeyerek, yazı da bu serin yaylada Tuşpa’da geçirme düşünceye dalmışlardı. Şimdi apansız bu ölüm, tüm hayallerini alt üst etmişti. Kendi sorumsuzluklarının neden olduğunu sorgulayacak kadar bile ayık gezemiyor, sağlıklı düşünemiyorlardı.

Genç kadın son derece büyük bir şaşkınlıkla şefin kime seslendiğini anlamaya çalıştı. Yanındaki her biri onun kadar cesaretli Sar-

matyalı kadınlarına dönerek sorular soruyor, yanıtları beklemeden durumu anlamaya çalışıyordu. Herkes üzerindeki hayvan postuna sarılarak soğuktan korunmaya çalışırken kendisi bir anda havanın soğuk olmadığını hissetti. Tenini yavaş yavaş soğuk ve ayaz yemiş bir halde öylece donup kaldı. Telaş ile karışık bir korku, ürperti sardı ruhunu. Ne üzülebiliyor ne sevinebiliyordu. Avazı çıktığı kadar bağıırıyordu ama etrafındaki hiç kimse onun bu çığlığını ve de panik durumunu göremiyordu. Birden kıyafetlerini değiştirdiği komşu kızının bedeninde, bir duman tütercesine yükseldiğine şahit oldu.

Arkadaşına dönerek, “Hehes neler oluyor böyle? Elimi tut korkuyorum...”

Hehes ona döndü gülümseyerek; “Katokye kamın anlattıkları bir bir oluyor baksana. Ben ölüyorum bedenim göklere yükseliyor, sen de en yakın arkadaşım olarak benim ölümüne şahitlik ediyorsun,” dedi.

“Peki, benden ne dilersin hayatımı borçlu olduğum kardeşim Hehes?”

Göge yükselmeye başlayan Hehes buğulu bir gülümseme ile, “Sevgili Katokye; sevgilin Bağbe’yi eşin olarak görüyorum uzaklardan sana koşuyor, ona kavuşma umudunu yitirme. Vatanımızdan çok uzaklara gideceksiniz buna

hazırlıklı ol. Irmaklarımızdan başka sular-
da yüzeceksin. Ama uzun bir ömrünüz olacak
sadece tüm dileğim bir oğlumun olması ve de
adını Çayan koymaktı, olmadı. Arzum dünya-
da kaldı. Bunu gerçekleştirmen, benim arzum
olacak, belki o benim kadar dahi yaşamayacak
ama bu bile benim en büyük dileğim olarak
sana kaldı.”

“Söz veriyorum sevgili kardeşim, bir gün
Bağbe ile evlenirsem ve oğlum olursa rüyalarında
gördüğün oğlunun ismini vereceğim ona.”

“O zaman bu beni son görüşün olmayacak,
şimdi ben göğе kavuşacağım. Ama unutma
beni, Bağbe seni bulacak ümidini kaybetme,
ben hep yanında olacağım. Ne önünde ne de
tam arkanda. Tam yanında. Şimdi dön ve ka-
derini bekle, sevgi ile ümit ile...”

Sarmatyalı kadınlar durumu olağan bulu-
yordu. Çünkü onların dinsel inançlarına göre
ölen bir kişinin bedeni göğе yükselirken en ya-
kın arkadaşı da bayılarak ölenin bedenini terk
eden ruhuna şahitlik ederdi. Onlar bu tür olay-
lara yaşamları boyunca defalarca tanıklık etmiş-
ti. Ritüelin bitmesini saygı ile bekliyorlardı.

Katokye, son kez, yaşadığı aşklara şahitlik
eden bu komşu kıızıyla geçirdiği güzel günleri
düşünerek onun gözlerinin ve bedeninin için-

den geçti. Gözyaşlarına bakarak, “Ağlama bak buradayım,” dedi. Fakat artık bedeninin ve ruhunun ayrılmış olduğuna inanmak istemese de üzülererek durumu kabullendi.

Kadınlar ölen bedenin başında kamın öğrettiği duaları okurken, birden bir titreme ile Katokye kendine geldi.

“Çok soğuk bana bir post ve biraz su verir misiniz?”

Yüzü bembeyaz, elleri buz gibiydi ama yüreğine sevinç dolmuştu...

Sakin sakın suyunu içti. Soğuk terlerini sil-di, keçe ile postu üzerine çekti. Yarasının üzerine buz gibi soğuk suyu döktü.

“Yüreğimi bu yara ile dağlıyorum ve bu su ile soğutuyorum, kin ve intikamımızı bilenler bir kez daha duyacaklar, acılarımızı kan ile yıkayacağız.”

İşte şimdi tam olarak klanın reisinin kızı olduğunu kanıtlamıştı.

Çapulcular klan şefinin kızının öldüğünü düşünüp kaybettikleri paraların hesabını yaparak yakındaki bir handa içmeye ve fahişelerle oynamaya devam ettiler. Çünkü bu havada yola çıkmaları onlar için daha çok para kaybıydı. Yoksa esirleri düşünerek verilmiş bir mola değildi bu.

Tüm gün boyunca soğuk nedeniyle pazar

yapılamamıştı. Tutsaklar esir pazarı yanındaki bir handa özel bir odada kilitlenmişti. Katokye karşısında duran tabletleri okumakla geçirmişti zamanını. Bir kaç tane Urartulu tüccardan dilleriyle ilgili bilgi almıştı.

Hatta kuyumculara yardımı bile dokunmuştu. Çünkü tüccarlar alışveriş için geldiğinde ilk uğradıkları, teminat ve izin aldıkları kişi klanın yöneticisi olan babası idi. Zaten ne olmuşsa babasının şehre toplantıya gittiği bir anda olmuştu. Urartu Kralı kendilerinden güney komşuları Asurlar ile anlaşmazlığa düşmüş Hurri, Sarmatyalı ve İskitlerden asker kiralamak istemişti.

Kafasından bunlar geçerken gözleriyle de karşısındaki bir tableti okumaya, ne yazdığını anlamaya çalışıyordu. Bu arada nöbetçiler Asur ordusunun Ninovadan Tuşpa'ya doğru yürüyüş hazırlığında olduğunu konuşuyorlardı.

Karşısında büyük bir sütun üzerindeki kitabede yazılanları okumaya başladı Katokye:

Erimena oğlu Rusa bu tahıl deposunu yaptırdı. Orada 1.432 kapı vardır. Kapının üstünde tam ortada büyük bir tunç kalkan vardı. Boğa ve aslan kabartmaları ile süslü tunç kalkanın üzerinde; Tanrı Haldi'nin kudretiyle... Erimena oğlu Rusa bu kalkanı yaşam

için armağan etti. Tanrı Haldi'nin büyüklüğüyle Erimena oğlu Rusa, güçlü kral... Tuşpa şehri'nin kahramanıdır.

Bu yazıların anlamını çözmek için çok düşünmedi ama sadece;

“Ne kadar çok tanrı var, acaba dünyanın karmaşıklığı tanrıların işi mi? Bizleri kendilerine muhtaç etmek için mi karmaşa çıkarıyorlar ?” diye mırıldandı.

Sarmatyalı boyunun adı onu, yaralarından bile daha derin ve acı veren bir duyguya yöneltti. Bu acı aslında tüm kış boyunca yüreğini yakmıştı. Defalarca şamana gitmişti. Erkeğinin saçından aldığı telleri koynunda saklıyordu. Bu, bir Sarmat kadınına yakışmayan bir duyguydu. Ama o bunları bir şaman ve çocukluk arkadaşı olan bu kızla paylaşarak teselli buluyordu. Erkeğinin kumral saçı için altın bir toka işlemişti –at üstünde oturan iki asker, yerde devrilmiş bir at ve atı kaldırmaya çalışan başka bir asker. Daha doğrusu babası bu tokadan iki tane işletmişti; birini eşine diğerini de çok sevgili kızı Katokye'ye. Katokye kendine ait olan tokayı, ısrarına dayanamayarak kuyumcu dükkânındaki Yunanlı tüccara vermişti. Annesi kızının bu yufka yüreği üzerine kendininkini kızına hediye etmişti. Oysa o sevgilisine tokasını veremedi işte burada esirdi. Tenini yakan, yü-

reğini sızlatan, aslında, bu acı gerçektir.

Genç kız beğendiği ve âşık olduğu Bağbe hakkında annesiyle konuşmuştu. Anne önceleri Bağbe'nin çelişkileri nedeniyle bu evliliğe karşı çıkmıştı ama onlar her şeye rağmen bir gece ormanda beraber olmuşlardı. Bu beraberlik sonucunda eğer ruhları ve bedenleri birbirini tekrar arzularsa evlenmeye karar vermişlerdi.

Sarmatyalı ailelerde kızlarla erkekler arasında bir fark yoktur. Her kim yaparsa yapsın, ailenin tüm şerefini ve şanını taşıdığı için aile kurallarını çiğnemek ölüm anlamına gelirdi. Bu durumda annesi aracılığı ile babasının haberdar olması ve ailelerin karşılıklı görüşmeleri gerekecekti.

Bir uyuşma sağlanamaması durumunda evlilik olumsuz sonuçlanırdı. Ailelerin uyuşması sağlanırsa karşılıklı çeyizler verilir ve kamın uygun gördüğü bir zamanda düğün gerçekleştirilirdi. Kam toplulukların her şeyiydi, her konuda danışılan savaşa ve barışta aynı değeri gören biri... hatta kam daha Katokye doğmadan onun geleceğini bile okumuştur.

Kızının geleceğini bekleyerek sabreden aile, güneşin her doğuşunda ve batışında göklerin ve yerin tanrılarına dua ediyordu. Kızları dünyaya geldiğinde Tanrılara şükretmek için

on tane kısırağı ve boğayı adak olarak kesip dağıtmışlar ve günlerce eğlenmişlerdi.

Anne ve babasının tek çocuğu olmasına karşı çok iyi bir fiziki eğitimden geçmiş, daha çok küçükken kesilen göğsünün yerine aslan dövmesi yapılmıştı.

Tüm aldığı eğitimin tek bir amacı vardı, “Kendisine sunulan bedeni hak ettiği değer ile sonlandırmak...”

Tuşpa'dan büyük bir konvoy olarak ayrıldılar, ayrılırken bir kez daha çökmüş bir deveyi andıran Tuşpa kalesine hayran hayran baktı. İlk dikkati çeken, kalenin dört tarafında yükselen büyük kuleler ve bu kalenin giriş kapısının her iki tarafında bulunan büyük bir Tanrı heykeliydi. Kale içinde yaşananlara rağmen, uzaktan bakınca çok güzel görünüyordu. Burçları göğe degecek gibi heybetliydi. Bu muhteşem kalenin kapılarını bekleyen heykelin Tanrı Haldi olduğunu alt kaidesinde yazan yazıttan anlamıştı. Adını okuyamadığı bir Urartu kralının, kazandığı bir zaferin ardından şükür amacı ile yaptırdığı bir anıt olduğunu da bu yazıttan öğrendi.

Tanrı Haldi, Urartu Devleti'nin pek çok tanrısından biri ve en önemlisiydi. Kaleden uzaklaşırken heykele hayranlıkla baktı. Eğer altındaki yazıtı okumasa Tuşpa'yı yöneten bir

kralın heykeli olarak hatırlayacaktı.

Yazıtta geçen isimlerden bazıları Katokye'ye yabancı gelmeyen isimlerdi. Urartulara paralı asker olarak giden klanındaki pek çok kişinin, bu savaşlardan zaferle dönüşlerindeki kahramanlık hikâyelerini ya sarhoş olduklarında ya da kamın yaptığı şükür törenlerinde heyecanla anlatışlarını hatırlıyordu. Onların Tanrı Haldi'den ve krallardan bahsettiğini çokça duymuştu.

Kalenin surlarından uzaklaştıkça kendi boylarını, klanlarını düşündü. Hep at üstünde ya da tekerlekli arabalar içinde süren yaşamlarını, çıkardıkları altın madenlerini, kalay ve bakırın karışımlarını ve demiri işleme sanatlarını, Yunanlı, Fenikeli tüccarları düşündü... Ama geçtikleri dağların en yükseklerindeki verimli tarla ve bahçeleri, sulama kanallarını görünce şaşırdı.

Her şey çok düzenliydi. Sevgili arkadaşının küllerini böyle verimli bir toprak üzerine serpitiği için çok mutlu olmuştu. Şimdi alınan her üründe arkadaşının bedeninden bir parça toz ve onun ruhunun asi tarafı olacaktı... Bu düşünce onu heyecanlandırdı. Sevgilisinin, arkadaşının yanık bedeninden kalan kokuların izini sürerek kendilerini izleyeceğini düşündü. Kafasını güneşe kaldırdı. Güneş ışınlarının genç

kızın gözbebeklerine bakmaktan korkarcasına kaçışına gökyüzü şahit olmuştu. Sanki güneş, bu kadar güzel ve cesur insanın tutsaklığına ve acılarına tanıklık etmeye utanıyordu... Ne yazık ki dünya yuvarlaktı ve güneş gözbebeklerine bakmamak için her kaçışında tekrar yakalanıyordu acıların renk verdiği yeşil-maviliğe...

Urartu ülkesi kayalıktı, zenginlerin mezarları dağlık alanlarda kayalık yerlere yapılmıştı, yoksul ya da değersiz insanların mezarlarının düzlüklerde olması da çok dikkat çekici ve üzücüydü. Aslında kendilerinde olduğu gibi Urartu ülkesinde de cesedi yakma âdeti vardı ama bu kişinin isteğine göre değişiyordu.

Her iki durumda da ne olursa olsun ölen insanların en değerli malları gömülürdü. Bu durum mezarları değerli kılsa da kimse bedeninin parçalanarak gözlerinin önünde köpeklere yedirilmesini göz önüne alamazdı. Bu mezarları görünce aklına klanın kamının anlattığı bu ayrıntılar geldi. Kam gönderilecek olan askeri birliklere Urartuların adet ve töreleri hakkında bilgi verirdi. Olası bir yanlışlık yaşanmasın diye.

Yol boyunca Urartu dili ile yazılmış pek çok yazıt ile karşılaşmıştı. Okuduğu bir yazıtta kendilerine komşu olan Kimmerler üzerine Urartuların yaptığı bir akından bahsediyordu kısaca. Birden irkildiğini, ürperdiğini hissetti.

Dört öküzün çektiği araba yavaş yavaş ilerlerken yazıtın tamamını soluksuzca okudu:

Tanrı Haldi'nin büyüklüğü ile Argiştı der ki, Giarniani Ülkesi'ni ve Silu'nun önderliğindeki ülkeyi yendim. Düşmanın dağlarından geri döndüğüm zaman erkek ve kadınları sürgün ettim.

Yıllar önce şimdi geçtikleri yollarda yaşanan acıları düşünmeye başladı. Yuvarlak damlı evlerin bacalarından yükselen dumanı, en yetenekli ustaların özenle yaptığı toprak güveçlerde pişirilen geyik etinin kokusunu hissetti. Atı ile dörtnala giderken yüzünde hissettiği rüzgârı, yapılan ok atma yarışmalarını... Ama daldığı hülyadan uyanması çok âni oldu.

Katokye, ikişer çift öküzün çektiği beş arabanın en sonundaki arabada, kaderine razı olmuş giderken bir sarsılma olmuştu.

Bu sarsılma arka tekerleğin yerinden çıkmasından kaynaklanıyordu. Arabadakiler korkmamışlardı. Belki de pek çok esir, bu aşağılık insanların elinde olmaktansa ve satılmaktansa uçurumdan aşağı yuvarlanıp parça parça ölmeyi yeğliyordu. Bedenleri belki leş kargaları, kartallar, çakal ya da kurt sürülerince parçalanacaktı ama özgürlükleri, tüm ruhlarını ve bedenlerini adadıkları ve tek değer verdikleri

kavram olan özgürlüklerini asla sattırmayacaklardı. Ama olmamıştı.

Öküz arabasının sürücüsü ağzına doldurduğu bolca küfrü kadınlar ve çocukları umursamadan boşalttı. Ve önde giden atlıya seslendi, “Hey seni sarhoş köpek, Uşarde bana bak, bu lanet arabanın tekerleğinin demiri çıktı.”

Uşarde, her zaman kendisi ile dalga geçen ama her seferinde bilek güreşinde yere serdiği adamın önce kendini sınırlendirmek istediğini sandı, umursamadı bile. Ama araba ve tekerlek kelimesini duyunca birden geri döndü, şefleri eğer bu arabaya ve esirlere bir şey olursa onları lime lime edeceğini söylemişti. Daha önceki yolculuklarda kaybedilen her araba ve esirler nedeniyle pek çok kişinin parça parça öldürüldüğüne şahit olmuştu. Ürkek ama belli etmeden hemen geri döndü. Herhangi bir kaybın olmadığı için tanrı Haldi'ye şükretti. Durumun ne olduğunu anladıktan sonra hemen ön tarafa doğru yönelip öndeki şefine durumu rapor etti. Güneş batmak üzereydi. Dağların kovukları barınmak için uygundu. Gece yabani hayvanların ya da kendileri gibi çapulcuların saldırısına uğrayabilirdi. Şefleri hayvani bir eda ile, “Zaten mola verecektik. Yanına şu iki kişiyi de al ve hava kararmadan ne yapabileceğine bak. Yedekte bir şeyler olacaktı,” dedi.

“Tamam şef, hemen yaparız. Ben baktım.”

“Tamam, siz onları yaparken esirlere de yiyecek ve su verin. Hastalıklı ya da zayıf olurlarsa para etmez ve biz de emeğimizin karşılığı olan altınları alamayız. Hadi siz ikiniz koşun... Çabuk olmazsanız ne nar şarabı ne de yemek var size.”

Üç asker bozuntusu iri kıyım adamın atını mahmuzlaması ile ortalık toz duman olmuştu.

En arkadaki arabanın sürücüsü, “Bu lanet kazığı kim çıkarmış olabilir ki? Kendi kendine çıkması imkânsız... Ya da kırılması, bunu yapan kimse Tanrı Haldî’nin gazabı üzerinde olsun...”

Aslında gerçekte de öyleydi tekerleğin arabaya bağlantısından sonra çıkmaması için ortaya çakılı olan bir tunç kazık parçası vardı. Baş kısmı delik olan ve bir karıştan biraz daha uzun olan bu parçayı Katokye ve arkadaşları çekip çıkarmıştı. Arabadaki esirlerin içinden saçı en uzun olan kızların saçlarından, tokaların arkaları birer tutam kesip kalınca bir ip yapmışlardı. Bu çok alışık oldukları bir işti. Bu ipi daha sonra delikten geçirmiş ve en güçlü olanları sırayla çekip o parçayı yerinden çıkartmışlardı. Araba tekerleğinin her taştan sekişinde ortaya çıkan boşluk işlerini kolaylaştırmıştı. Çıkardıkları tunçtan kalınca bir hançeri andıran kazığı, Katokye bedeninin içine saklamıştı.

Önce esirleri birbirine bağladılar, ardından tüm esirleri arabanın yanına getirerek arabayı kaldırmalarını söylediler. Esirler istemeye istemeye denilenleri yaptı. Ardından tekerleğin geçirileceği ağaç ve demir kısım zeytinyağıyla yağlandı. Tekerlek geçirilmeden bir müddet, ağacın zeytinyağını emmesi beklendi. Bu şekilde, sürtünmeden kaynaklanan aşınma giderilecekti. Tekerlek geçirildikten sonra arabacının bir kutudan çıkardığı yedek tunç da takıldı.

Yaşamın ortak bir paydada yan yana getiremediği insan yığınları kaderlerince bir arabanın etrafında toplanmıştı şimdi. Ne yapacaklarını da tam olarak bilememenin verdiği endişe, ister istemez davranış ve konuşmalara yansiyordu. Katokye elindeki tunç parçasını arabacıya saplayarak dağdan aşağıya kaçmayı düşündü ama bu durum bireysel bir kurtuluştan başka bir şey olamayacak ve arkadaşlarını çok zor bir duruma itecekti.

Tam böyle şeyler düşünürken arabanın yanına doğru gelmekte olan askerleri görünce silkelendi. Ailesinden kalan en önemli bilgelik, klan ya da ulusları için kendilerini feda etmeleri olmuştu.

Gelen iki asker arabayı tamir eden esirlere su ve kalın kesilmiş birer parça keçi peyniriyle arpa ekmeği dağıtmağa başladı. Amaçları, esir-

lerin sağığının bozulmamasıydı, böylece onları iyi bir fiyata satabilirlerdi.

Mayıs ayının sonlarına doğru güneşin Asur ovalarını ve yanık buğday tenli insanlarını selamladığı bir mevsimde yolculukları sonlanmıştı. Tam zamanında, sular iyice kabarmadan Dicle Nehri'ni aşarak Ninova'ya varmışlardı.

2.

İnsanoğlu ne durumda olursa olsun hayata bir yerinden tutunuyor; bu yaşama refleksi, yağmacı asker kaçaklarının satmak için kaçırdığı bu insanları bütün olumsuzluklara rağmen yaşamda tuttu. İnsanoğlunun en büyük yeteneğı koşullara uyum sağlayabilmesi olsa gerek. Esirler, zaman zaman büyük acılar içinde geçen bu yolculuktan keyif almasını bildiler; geçtikleri coğrafyanın o olağanüstü doğa güzellikleri ve Tanrı'nın özel bir yetenekle onurlandırdığı sanatçıların kentlerde yarattığı güzellikler, onlarda, bu durumda bile hayranlık uyandırmasını bilmişti.

Ovayı sulayan kanalları, mimari eserleri ve tanrıları için yaptıkları tapınaklardaki çözemedikleri yazıları görmek onlarda heyecan yaratıyordu. Tahıl ambarlarını, meyve ve sebze bahçelerini imrenerek izliyorlardı. Bazen köle olmaya gelmiş insanlar değil de ticaret için gelmiş

tüccarlar olarak hissediyorlardı. Ama bu hayal, her defasında bir hanın esirler için yapılmış deposunda acı bir tokat olarak sonlanıyordu.

Eşkılar, Ninova'ya vardıktan sonra tüm esirleri, her sefer dönüşünde olduğu gibi, içinde güzel fahişelerin ve Tuşpa bağlarından gelen üzüm ve arpa şaraplarının bulunduğu hanın deposuna, hayvanları bağladıkları ahırın hemen yanına, demirlerle çevrili kafese kilitlediler. Sonra kendilerini bir an önce kadınların kollarına atmak isteyen askerler, –nöbetleri olanlar dışında– âdeta saldırıya geçmiş hayvanlar gibi hanın kapısına yöneldi.

Burada esirler banyo yaptırılıp, birkaç günlük dinlendirildi sonra yanaklarına kırmızı allıklar sürüldü. Bu onları sözüm ona dinç gösterecekti. Sonra şehir merkezine girmek için yola çıkıldı.

Katokye, kamdan ve tüccarlardan duyduğu hikâyelerin gerçek olduğunu görünce çok mutlu olmuştu. Bir an için ne esareti ne sevgilisi Bağbe ne de ailesi ve ülkesi gelmişti aklına. Sokakların düzeni, insanların kıyafetleri, kısa saçlı, uzun sakallı erkeklerin yünlü ya da deri giysiler yerine pamuklu elbiseler giydiğini görünce şaşırıldı. Şehir çok düzgün, dar ve meydana çıkan sokaklar ve evlerden oluşuyordu. İlgisini en çok çeken evlerdi; aralarında on beş yirmi santimlik

boşluk olan evler genelde ikişer katlıydı, belli ki temelleri taşlarla örülmüş, sonraki katlar kerpiçle çıkılmıştı. Çatıları dallarla ve toprakla kapatılmıştı. Duvarlar Katokye'nin daha önce hiç görmediği bir biçimde sıvanmıştı. Kapıları tah-tadandı. Mahallelerin ortasından küçük küçük dereler akıyordu bu yüzden de her yer yeşillik ve bahçelikti. İklim çok sıcaktı. Ve her yerini sinekler ısırmıştı. Kale surlarının içinden yükselen devasa basamakları görünce Katokye, göğesanki merdiven kurulmuş diye düşündü.

Şehre girerken uçsuz bucaksız ovayı, çalışanları görünce Tuşpa'da gördüğü her şeyin buraya nazaran aslında hiçbir şey olduğunu anladı. Labirenti andıran sokaklarıyla şehrin ortasında yükselen yapıyı görünce ilk düşündüklerinden farklı düşünceler geldi aklına. Ne olabilirdi bu acaba bir kale mi, yoksa yiyeceklerin saklandığı bir yer mi?

Ertesi sabah gün çok erken doğmuştu. Esirler, yorgun bedenlerine vuran yakıcı gün ışığıyla bir uyuşma ve mayışma hissetti. Kuzeyin soğuğu, ayazı ve çok nadir gördükleri güneş ışıklarına alışmış bu insanlar Mezopotamya'nın yakıcı sıcaklarına nasıl alışacaktı?

Üzerlerinde bulunan kuzeyin gündüz yakıcı sıcaktan, gece ise dondurucu soğuktan koruyan giysiler, yerlerini çapulcular tarafın-

dan verilen çok pahalı olmasa da bedenlerini rahatlatan, cinselliklerini sergileyebilecekleri ve bedenlerinin ne kadar sağlıklı olduğunu gösterecek giysilere bırakmıştı. Kadınlar kadın olduklarını elbiseleri birbirlerinin üzerinde görünce anlamıştı.

Pazar o gün toplanacaktı. Filistin'den Persia'ya oradan Arabistan Yarımadası'na kadar pek çok alana kadar esir almak isteyenler bu pazara gelir; Uzakdoğu'dan Yunanistan'a kadar pek çok farklı ürün bu pazarda toplanır ve değişerek farklı şehirlere yol alırdı. Dolayısıyla çok meşhur bir pazardı. Esire en çok ihtiyaç duyanlar Asurlardı.

Asurlar son yıllarda hızla gelişmeye başlamıştı. Bölge tarıma elverişli olmadığı için ticarete yönelen Asurlular bu sayede çok zenginleşmişti. Asurların kadınları bile tüccardı.

Bu coğrafyada devlet oluşumunu sağlamak, site şehirlerini egemenlikleri altına almak kolay değildi ama en zor tarafı ele geçirdikleri şehirleri ve bağlı beylikleri ellerinde tutabilmektir. Bu ise daha çok para, insan ve silah demektir.

Mezopotamya maden yatakları olarak yani, bakır, kalay ve demir açısından oldukça fakirdi. Bu madenler kuzeye gittikçe görülme-ye başlıyor ve çoğalıyordu. Hatta altın ocakları

bile vardı. İyi organize olmuş bu çalışkan kavim bulundukları yeri ticaret merkezine dönüştürmesini bilmişlerdir. Gözlerini daima kuzeyin zenginlilerine dikmişler ve oralarda birçok koloni kurmuşlardır. Dicle üzerinde kurulu olan Ninova çok önemli bir merkezdi. Başşehirle-riydi. Kargamış da çok önemli bir merkezdi.

Kazandıkları zaferlerin karşılığında, tanrı-lara adanan tapınaklar yaptırıyorlardı. Bunun nedeniyse devleti yöneten kral siyasi lider ol-makla birlikte Asur devletinin başrahibiydi de. Bu durumda tanrılarına şükranlarını sunarken ilk olarak başrahibe şükranlarını sunarak ha-nedanlığın varlığını devam ettireceklerini bili-yorlardı. Puta tapan Asurlar'da tek tanrı yoktu, ama genel olarak tek tapınakları vardı.

Dicle Nehri kıyısındaki tapınaklarda otu-ran çok sayıda tanrıların arsından Tanrı As-sur sivrilmekteydi. Onun tapınağı Dicle'nin çok üstünde bir kireç taşı çıkıntısı üzerinde bulunmaktaydı. Merkezi bir kült yapısından oluşan ve güneye doğru büyük bir avlusu olan bu etkileyici alanın düzensizliği ve yataylığı, arazinin durumuyla ilgiliydi. Tapınağa Eşarra, "kâinatın evi" denmekteydi. Devlet yapı ve alan olarak genişledikçe tanrılarına giden yol büyü-yor, başrahibin görevi ve değeri de artıyordu. Tanrının yayıldığı alan arttıkça ona yapılacak

tanrısallık mabetleri de büyüyor ve devasalaşıyordu. Bir ticaret merkezi olan Asur şehri için şehir tanrısı merkezi bir mercii temsil ediyordu. Ama Tanrı Asur, iki nehirli ülkenin tanrıları arasında en önemlisiydi.

Başkent Ninova'ya, *ziggurat* adı verilen tapınakların en devasa olanı yapılıyordu. Bu da gerek paralı gerekse köle olarak çalışacak insan demektir. Bu insanlara sağlanan yemek, barınma ve diğer yaşamsal gereklilikler, beraberinde onlardan beklentileri yükseltiyor, bir sonraki bahara kadar tanrılarına şükran amaçlı olarak yapıyı bitirmeleri isteniyordu.

Tapınakların geçiminden ve dini faaliyetlerinin yerine getirilmesinden başrahip-kral yükümlü idi. Dolayısı ile tapınakların restorasyonu, büyütülmesi ya da yenilenmesinden sorumlu olduğundan bunların yapımında çalışacak işçi açıkları nedeniyle devlet aynı zamanda büyük bir köle ticaret merkezi olmuştu. Kral bu durumu el altından da olsa destekliyordu. Kazandığı başarıların artması için daha çok ibadet gerektirdiğinin farkındaydı.

Çünkü bahar demek, iki nehirli bu devletin su taşkınlarına engel olunması ve ekilen alanlardan gerekli verimlerin alınması için ibadet demektir. Gerçi yaptıkları su bentleri ve kanallarla su baskınları ve sellerin önüne geçmişlerdi; ama

artık bir ritüele dönüşen Tanrılara tapınıp şükran sunmalar da düzenli hâle gelmişti.

İnşaatın kış sonuna kadar bitirilip, bahara yetiştirilmesi anacak daha fazla kişinin çalışması ile mümkündü, bu da yeni gelen esirlerin önemini arttırıyordu.

Pazar çok geniş bir alanda kurulu bir meydanın tam ortasında idi. Samarya illerinden getirilen esirlerden pek çoğu ilk kez siyah derili, kırmızı dudaklı ve beyaz gözleri her an yerinden fırlayacakmış gibi duran insanları görünce ürkmüştü. Ama pek çok pazar alanını gören gözleri ilk kez bu denli büyüğüne tanıklık ediyordu. Bir gece öncesinden birbirleriyle vedalaşmış, birbirleri için dua etmişlerdi.

Sabah pazar kurulurken kendilerini bu durma düşüren ve kaderlerine razı eden aşağılık Urartulu nöbetçinin yanına bir kız ve baba geldi. Bunlar bu kenttin çıkışında büyük bir çiftlikte yaşayan Yahudi bir ailenin iki ferdiydi. Kız daha Katokye'yi görür görmez gözüne kestirdi. Ondaki farklılığı gözlerindeki buğudan ve savaşçılığını, omuzlarının genişliğinden anlamıştı küçük Magnolia. Hemen babasına yöneldi ve parmağıyla iki kadını gösterdi.

Abram, kızının gösterdiği kölelerin fiziksel haline ve sağlıklı olup olmadığına baktı.

Son derece sağlıklı görünüyorlardı. Daha on beş yaşında olan kızının silahlı eğitime merak sarması onu buraya kadar getirmişti. Magnolia şımarık değil son derece zeki bir kızdı.

Abram, tek kızını hem erkek hem de kadın özellikleriyle yetiştirmek istiyordu. Kızının daha erken yaşlardaki ticarete olan ilgisi, onu yolculuklara itebilirdi. Bu durumda her ne olursa olsun kılıç ve ok kullanmayı da bilmeliydi. Kızının bu erkeksi merakını gidermek için iyi bir kadın savaşçı bulmalıydı. Elbette ünleri buraya kadar yayılmış Sarmatyalı kadınların zaman zaman bu pazara getirildiklerini biliyordu.

Şefi el hareketi yaparak çağırdı, “Merhaba asker, Nasılsın. Teşup nerde?”

“Komutan mı?”

“Yanlıı oldu şefin nerde?”

“İçeride, handa efendim. Uyandırmamı ister misiniz?”

Asker bunu söylemiş ama sonra çok rahatsız olmuştu. Şefinin sabahları uyandırıldığı zamanki halini görmek istemezdi. O kadar hırçın ve kötü oluyordu ki âdeta saldırmaya hazır bir köpekti.

Tüccarın kendinden emin halini ve şişkin kesesini görünce tüm riskleri göz önüne alıp diğer askeri kendi yerine bırakarak hızla hana doğru yöneldi. Şefin kaldığı odanın kapısını sert

ve hızlı olarak çaldı. Şef keten bir bezle yüzünü kurlarken açmıştı kapıyı. Bu da demek oluyordu ki, daha önce uyanmış ve yüzünü bile yıkamıştı.

Karşısında askeri görünce, “Ne oldu ben gelmeden duramadınız mı?” diye sordu.

“Hayır şef, senin şu Yahudi tüccar bir arkadaşın var ya...”

“Hangisi? Burası tüccar ve Yahudi kaynayan bir şehir sersem. Adını soracak kadar zekân olsa asker olmazdın zaten.”

“Adı, Abram.”

Komutan şaşırmamıştı. Onunla yıllardır tanışıyordu. Abram, Urartu krallığının en sadık istihbarat toplayıcılarından biriydi. Topladığı bilgileri ve gizli görevini bu bölgede bilen tek kişiydi.

“Sen git hemen ilgilen ben de geliyorum,” dedi ve devam etti, “sakın kaba bir hareket yapmayın sizi aslanlara yem ederim sonra.”

Asker merdivenlerden âdeta ikişer ikişer uçarak indi. Şefse hızla giyindi. Hemen kapıya yöneldi. Hayatını buralarda değerli kılan bu tüccarın bir dediğini iki etmezdi.

Alana vardığında tüccarın yanına gidip heyecanla sarıldı, “Hoş geldiniz, bu ne şeref böyle, biraz aceleci değil misiniz?”

“Bu sefer hakikaten öyle oldu. Kızım ı-

rarla kılıç ustası bir Sarmatyalı kadın istemese geleceğim yoktu. Malum ortam savaş ortamı, ama ticaret sezonunun da tam ortası. İşlerimiz çok.”

“Kızının şansını Tanrı Haldi kutsasın. Şu gördüğün kızlar yeni geldi. Savaşçı oldukları da her hallerinden belli. Az kalsın başıma iş açacaklardı.”

“Biliyorum bilgiler senden önce Tuşpa’dan geldi bana.”

“İstihbarat komutanı biliyorsun benim eski bir öğrencim. O çağırdı. Ondan gerekli bilgileri aldım ve kuzeydeki uluslarla ilgili gerekenleri de ilettim. Şimdi Asur ile ilgili konuşmamız lazım seninle.”

“Evet, yarın akşam görüşür konuşuruz. Ama şimdi başka amaç için buradayız. Kızım bu iki Sarmatyalı kadını beğendi. Adının Katoke olduğunu öğrendiğim kadın bizim dilimizi de biliyormuş üstelik ve bu çok güzel oldu. Ben daha kendisiyle konuşamadım ama şimdi ikisini alıp gidiyorum.”

“Ne demek efendim. Dilediğinizi alın. Hepsi emrinizde.”

Tüm bunları bir kenarda konuşurken Katoke, genç kızlığa yeni adım atacak kızla birkaç kelime konuşmuştu. Çok şaşırtmıştı kızı.

Esir edildiği andan bu âna kadar lanetler yağdırdığı kaderine şimdi farklı yaklaşıyordu. Geçen günler onu kaderci bir hâle sokmuştu sanki. Katokye genç kızın kılıç kullanma isteğine çok sıcak yaklaşmıştı, ona kılıç kullanmayı seve seve öğreteceğini söyledi. Komutan ile tüccar hararetle konuşurken, kız oldukça mutlu, koşarak babasının yanına gitti.

“Baba kadın benimle gelmeyi kabul etti,” dedi ve ekledi, “benimle konuştu ve sevdi biliyor musun? Bana kılıç kullanmayı ve ok atmayı öğretecek.”

Çocuğunun sevgisini yüreğinde, enerjisini gözlerinden yakalayan yılların kurt tüccarı kızının mutluluğu karşısında duygularını saklamadan ona sıkıca sarıldı, “Elbette kızım bak ben de şimdi bu konuyu konuşuyorum. Sen git ve hazırlanmalarını sağla da hemen gidelim, güneşin altında kavrulmak istemiyorum.”

“Tamam babacım.”

Kız sevinçle oradan koşarak ayrıldı. Komutan çapulcularından birini çağırdı ve iki kadının hazırlanıp tüccara verilmesi talimatını verdi.

Bu talimatı alan Katokye, yanındaki kadının gelmek istemediğini belirtti. Asker ısrar edince genç kız, Katokye’den aldığı yakınlık duygusu ile, “Tamam diğeri kalsın, Katokye

bana yeter,” dedi

Katokye arkadaşlarıyla son kez görüştüğünün farkındaydı. Hepsini tek tek öptü. Sarıldı. Kafkasya'dan Mezopotamya'nın sıcağına gelinceye kadar bedenlerinde kalan o asil Kafkas kokusunu, sarıldığı her arkadaşında son kez duyumsadı. Tanrı İştâr'ı, Crom'u andı ve ruh ikizinden geriye kalan az bir miktar külün bulunduğu keseyi, kemerinin içinde okşadı. Asker Katokye'nin sağ bileğine oldukça sert bir maddeden yapılmış bir bileklik taktı. Ama bu onu hiç rahatsız etmedi.

Ve elleri bağlı olmaksızın Magnolia'nın yanına geldi. Kızın ellerini bir annenin sevgisi ve şefkatiyle tutmuştu. Esirlerin arasında en hırçın bulduğu kızın bu denli uysal ve dingin oluşuna şaşırان asker, Magnolia ve Katokye'yi izliyordu.

Abram ve komutan ertesi gece buluşmak üzere vedalaştılar. Komutan kendi askerlerinden birine ait olan atı da onlara vererek şişkin ve şaşkın gözlerle, konvoyundaki en değerli ve en asi parçasının yavaş yavaş uzaklaşmasını izliyordu.

Tüccar genç Sarmatyalı kadına yol boyunca çiftliği anlattı. Kızından ve onun merakından bahsetti. Ama en önemlisi kolundaki bileziğin önemini anlattı. Bu bilezik onun esir olduğu-

nun bir kanıtlıydı. Eğer kaçarsa, bu bilezik sayesinde çok kolaylıkla yakalanacağını ve askerlerce sorgusuz sualsiz öldürüleceğini; ama on yıl eğer sadakatle hizmet ederse kolundaki bileziğin çıkartılacağını ve özgür bırakılacağını anlattı. Ama isterse özgür olduktan sonra da yanlarında kalabileceğini söyledi.

Katokye elbette ölümden korkmuyordu. Korku içinde olsaydı savaşçı olmazdı zaten ama yüreği, kaderini izleyerek beklemesi gerektiğini biliyordu.

Kabilesinin en önemli kişisinden, kamdan yıldızları izlemeyi ve hareketlerini yorumlamayı öğrenmişti. Belki buraya kadar sağ salim gelebilmesindeki en büyük etken yıldızlardaki bu hareketlilik olabilirdi.

Çiftliğe yaklaştıklarında gördükleri karşısında Katokye çok şaşırtmıştı. Bu kadar büyük bir çiftlikle karşılaşacağını tahmin etmemişti. Oldukça büyük, bir o kadar da şaşalı olan bir çiftlikti bu. Uşaklar koşarak efendilerinin atından inmesini bekledi. Bekleyen bir hizmetliye dönen Abram, “Bu gördüğünüz Katokye’dir ve o Sarmatyalı bir savaşçıdır. Ne isterse yeri ne getirin, bundan sonra kızımдан o sorumlu olacak,” dedi. Hizmetliler ve esirler eve yeni gelmiş birinin hemen genç kızdan sorumlu olmasını yadırgamıştı. Ama güzelliği kadar yü-

zündeki savaşçı bakışları oradaki erkekleri bile ürkütmüştü.

“Bir kama taşımak ister misin?” diye sordu tüccar.

“Elbette,” diye yanıtladı Katokye, “silah olmazsa kendimi çıplak hissederim.”

“Peki, benim içerideki hançerlerimden birini alırsın. Benim dedim ama hiç kullanmadım. Hep değişik yerlerden ve çoğu hediye gelen silahlar bunlar.”

“Peki, merakımı bağışlayın ama benim gibi esir ve öldürmekten korkmayan birine fazla güvenmediniz mi?”

“Doğru fazla güvendim; ama kızım, güven olmadan yaşanır mı peki? Daha önemlisi uzaktan, kızıma sevgi ile bakışını ve ellerini, bir annenin şefkatiyle tutuşunu gördüğümde içim rahat etti. En azından on yıl boyunca yaşayacağım birine güvenmeliyim değil mi?”

“Belki de sizi tüccar yapan bu duygudur. Bunu bilemem ama size söz, kızınıza kendimden daha iyi bakacağım.”

“Bundan sonra kızım sana emanet.”

“Siz merak etmeyin.”

Abram, yanlarına yaklaşan çiftlikten sorumlu kâhyaya dönerek;

“Kızımın odasının yanındaki odayı hazır-

la ve banyoyu da. Daha sonra da terziyi çağır. Katokye'ye elbise diksinler. Bu arada sevgili karım nerede?"

"Yan çiftlikteki hanımı ziyarete gitmişti. Sanırım birazdan gelir," diyen kâhya sonra da Katokye dönerek konuşmasını sürdürdü, "beni izler misiniz lütfen."

Katokye adamın peşinden eve doğru yöneldi. Genç kızsı sevinçle atlarının yanına koştu.

Çalışanların bir kısmı temizlik, bir kısmı bahçe işleri ile meşguldü. Yeni gelen esire herkes ilgiyle bakmıştı; çünkü o hem güzelliği hem de fiziği ile dikkat çekiyordu.

Odasına çıkınca az önceki şaşkınlığı iki katına çıkmıştı. Oda o kadar büyük ve o kadar güzeldi ki. Bir köşede kadınlar küveti dolduruyordu. Katokye banyo yapmak üzere hazırlanırken, kendi bedenine yakın bir bedene sahip olan genç bir hizmetli, ona kendi elbiselerinden bir tane getirip yatağın üzerine bıraktı.

Zeytinyağlı sabun ve lavantalı banyo köpüğü odanın kokusunu bir anda değiştirdi. Sıcak suda hiç hareketsiz yatan Katokye, köyünü düşünüyordu. Kendi evlerini burayla kıyaslıyordu. Onlar da beden temizliğine düşkünlerdi... nehrin soğuk suyunda ya da evde ocakta ısıttıkları suyla yıkanırıldardı... buruk buruk gülümsedi.

Vücudu oldukça rahatlamıştı. Ama ruhu artık ailesini değil de Bağbe'yi düşünüyordu. Arkadaşının, ruhu bu dünyadan göçüp giderken söylediklerini düşündü. Yıldızlara göre de beklemesi gerekiyordu. Bağbe'nin gelmesini bekleyecekti. O asil bir kandan geliyordu ve verdiği sözden dönmektense ölmeyi tercih ederdi. Şimdi burada beklerken bir plan yaptı o da zaman zaman şehre gidecek pazarda sevgilisini, bedeninin ve ruhunun ilk sahibini arayacaktı.

Banyodan çıkıp giyindi. Kenarları ince işlemeli ipekli keten elbise oldukça hafıftı. Kendini çıplak hissetti bir an ve üstünü yokladı. Sonra Hehes'in küllerinin bulunduğu keseyi bulunduğu yerden çıkartıp yatağının başucuna bıraktı ve alt kata indi. Şöminenin duvarında asılı olan farklı madenlerden ve farklı şekillerde yapılmış kılıçlardan birini aldı, beline taktı. Birkaç gün sonra pazara çıktığında, kendisini esir alan Urartu devletinin kıdemli subaylarından ve en önemli istihbarat görevlilerinden olan Teşup'u gördü. Teşup, Katokye'yi önce tanımadı, gösterişsiz ama oldukça güzel bir elbisenin üzerine takılı uzunca hançeri görünce dönüp tekrar baktı ve o an, genç kadını tanıdı.

Ürkmüştü ama belli etmedi.

Yahudi tüccar Abram aldığı gizli bilgileri,

Urartu Devleti için çalışan ve Asur Devleti'nin üst düzey bürokratlarının arasına karışmış, eğlenceli yemekli toplantılarda bulunup kimsenin dikkatini çekmeyen bir çete reisi sayesinde gönderiyordu. Bu bilgiler bazen yazılı bazen sözlü oluyordu. Topladığı istihbarat çok işe yarıyordu. Urartu Devleti'nin ödediği değerli malların ve altınları sonuna kadar hak ediyordu.

Kendisi de Asur Devleti'nin içinde ticaret amacıyla rahatça gezebiliyor, gittiği eyaletlerin valileri, komutanları ile görüşüyor, o eyaletlerin askeri ve sosyal durumu hakkında çok kolay bilgi toplayabiliyordu. Bol hediye dağıtan bu tüccar ile arkadaş olmak için, Asurlu askerler ve bürokratlar âdeta yarışyordu. Bu özelliğini kaybetmemek için sabırla ve dikkatle çalışıp konuşmaları dinleyerek, bilgileri, süzerek gönderiyordu. Bu bilgilerin boş çıktığı hiç olamamıştı. Şimdi elinde çok önemli istihbarat bilgileri vardı. Çok acil olarak ulaştırılması gerekiyordu. Bahçede sabırsızca dolaşırken Teşup'u gördü.

“Seni daha erken bekliyordum Komutan.”

“Ancak bitirdim işlerimi. Yarın yola çıkacağım. Gitmeden önce seni görmek ve bana vereceklerin var mı diye bakmak istedim.”

“Sana vereceğim yazılı bir bilgi yok. Ama kulaklarını iyi aç ve dinle Asur ordusu şu anda çok kuvvetli, oldukça geniş bir alanda kuvvet-

li bir devlet oluşturmuş. Ticaret ve tarımda da aynılar. Bu arada sizin topraklarınıza saldırdılar ama daha ilginç olan bazı gelişmeler olmaya başladı. Kibirleri bazı konuları görmelerini engelliyor. Durum da şu, Persia topraklarında göçebeler bir devlet oluşturdular. Mittani diyorlar kendilerine. Ve oldukça barbarlar, benim edindiğim izlenim ve bilgilere göre önümüzdeki bahar bu topraklar çok büyük savaflara gebe. Bu benim de son aylarım savaş ve yağmalar başlamadan mal varlığımı değerlendirerek Filistin'e Dor Eyaleti'ne göçeceğim.”

“Öyle mi? Bu bizim için büyük bir şok ve kayıp olacak.”

“Dediklerimi iyi dinle, tekrar etmeyeceğim. Çünkü bilgiler oldukça gizli, bir kişinin bile kulağına gitmesi demek bizim ölmemiz anlamına gelir. Saray, olayları yakından izliyor. Mittanilerin içinde birkaç tane ajan var. Bunlar çok net olarak önümüzdeki bahara kalmadan hatta kışın ortasında bile çok âni bir saldırıya hazırlandıklarına dair bilgiler göndermiş. Ben de baş danışmanın elinde okudum.

Oldukça kaygılı görünüyordu. Güneye saldırmalarındaki amaç tampon bir alan oluşturmak düşüncesidir. Şimdi tüm şehirlerdeki kaleler yeniden elden geçiriliyor. Tanrıları kızdırmış olduklarını düşündükleri için tüm yarım kalmış tapınaklar tamamlanarak kurbanlar adanıyor.”

“Biz ne yapmalıyız dersin?”

“Ben ne yapacağımı sana söyledim. Artık genç değilim, ne para ne de servet hırslım var. Karımı çok seviyorum ve tüm hayatımın anlamı da kızım Magnolia. Bu ikisinin hayatı ve mutluluğu benim için vazgeçilmez tek bir gerçek.”

“Aile hepimiz için değerli bir kavram.”

“Elbette bu doğru. Ama benim için daha farklı. Şimdi bence kral, Mittaniler ile ilişki kurmalı. Böylece güney sınırlarını koruyup size saldırılarını da engellersiniz. Bana kalırsa Asurlardan sonra hedef siz olabilirsiniz. Bu nedenle çok dikkatli bir diplomatik ilişki kurmak gerekir. Saldırılardaki öncelik siz olmasanız da sıranın size gelmesini bekleyemezsiniz. Yani düşmanımın düşmanı dostumdur.”

“Tamam, bunları bildireceğim.”

“Şimdi benden öğrenmek istediğin başka bir şey var mı?”

“Tüm söylediklerinizi aklıma yazdım. Bana belge vermeyecek misiniz?”

“Dediğim gibi hayır. Bu, savaş ortamında oldukça tehlikeli bir durum. Hem senin için hem de benim için. Bunu risk olarak alamam.”

“Biliyor musun bu benim de son görevim Abram, ben de daha fazla risk almak istemiyorum. Kendime Tuşpa Gölü kenarında bahçeli bir ev aldım. Sonraki yaşamımı kadınlar ve şaraplarla orada geçirmek istiyorum.”

“Hadi gel, bu şehirdeki beraber yiyeceğimiz son yemeğin tadını çıkaralım. Belki bir daha görüşemeyeceğiz. Aç mısın?”

“Hem de bir aslan kadar. Bu arada bu altınlar senin, sana gönderdiler. Bana Tuşpa’daki görüşmemde vermişlerdi.”

“Sağ ol. Hadi içeri girelim.”

“Bu arada memnun musun aldığın kızıdan?”

“Evet, oldukça çalışkan ve iyi birisi. Kızım-la uyumu da oldukça güzel. Kıskanıyorum derssem şaşma sakın.”

“Öyle mi? Buna sevindim. Çünkü geldiğimiz yol boyunca çok sorun çıkarmıştı.”

“Hadi bakalım. Yemek yiyelim ve sen de git dinlen çünkü yolun uzak ve zaman dar.”

Yemekten sonra Teşup hana döndü. Handa kendisini bekleyen arkadaşlarına paralarını dağıttıktan sonra çeteyi dağıttığını söyledi. Herkes şok olmuştu. Ama bilmedikleri bir gerçek vardı ve o da, yıllardır Urartular hesabına istihbarat için çalıştıklarıydı.

Şimdi ertesi gün çıkacağı yolculuk öncesinde hanın hamamına giderek yıkandı, yıllardır bıraktığı saç ve sakalını düzelttirdi. Odaya çıkarken kendisini bekleyen arkadaşları onun yüzündeki ferahlığı ve dinçliği görünce oldukça şaşırmıştı. Tertemiz yüzüne, saçlarına bakılınca en az on yaş gençleşmişmiş gibiydi.

Odasına gitti. Soluksuz bir uykuya daldı. Onun için ertesi gün, yeni ve farklı hayatının başlangıcı olacaktı.

Zaman hızlı geçiyordu. Magnolia öğrendiklerini uygulayarak pratiğe döküyor Katokye ise beklentileri doğrultusunda her geçen gün ümitsizliğe kapılıyordu. Sık sık Magnolia'yla şehre gidiyor, pazarları geziyor, gözleriyle de Bağbe'yi arıyordu. Ümitlerini tazelemek içinse her gece yıldızların hareketlerini izlemekten gözleri şişmiş, kılcal damarları kanlanmıştı. Ama hepsini sevgilisinin geleceğine inandığı için yapıyordu.

Magnolia kılıç öğretmenin mahzun ve sürekli kaygılı görünen yüzüne ve buğulu gözlerine bakarak onun sorununu hep merak ediyordu. Katokye durumu az da olsa kıza anlatmıştı. Kızın, kılıç sallamakta ve ok atmakta elleri ne kadar sıkıysa ağzı da sır tutmakta o kadar sıkıydı. Ama geçen zaman diliminde gerek Magnolia, gerekse en az onun kadar zarif ve güzel olan annesi Sara'nın candan ve dürüst davranışları, onu çiftliğe daha çok bağlamıştı. Artık yeni yaşamına, iklime ve coğrafya'ya alışmıştı. Kaldığı evde az çok saygı görüyordu. Kendisine özgür bir yurttaş gibi davranılıyordu.

Bir gece odasında ağlarken Magnolia içeri girmişti. Artık duygularını kontrol edemeyecek bir duruma gelmişti. Mevsimlerden kıştı ama

sevgilisi Bağbe'den hâlâ bir ses yoktu. Geri dönme ümidini yavaş yavaş kaybediyordu. Genç kızın ısrarına dayanamadı ve yaşantısını tüm açıklığıyla anlattı. Özellikle sevgilisiyle ilgili anlattıkları kızın çok ilgisini çekmişti. Magnolia, bazı geceler Katokye'nin yanına gelerek tüm gece onunla konuşuyor, Kafkasya, Kafkasya'da yaşayan halklar ve kültürleri hakkında bilgi alıyordu. Genç kızın bu heyecanı Katokye'yi de heyecanlandırmıştı. Ona sevgisi daha da artmış ve yakınlaşmıştı. Katokye bildiği her şeyi genç kıza aktarırken ona âdeta kendi öz çocuğuymuş gibi davranıyordu. Genç kıza yıldızlarla ilgili bildiklerini de anlatıyordu. Magnolia bu konuda da iyi bir öğrenci olmuştu.

3.

O gün de, Magnolia'yla birlikte, her zamanki gibi sevgilisini bulabilme umuduyla gitmişti pazara. Yol üzerinde bir kavga görünce durdular. Deri elbiseler giymiş ve kurt başlı bir kılıçla üç kişiyle birden dövüşen bir adam gördüler. Sırtı atlarıyla gelmekte olan Katokye'ye ve yanındaki Magnolia'ya dönük olarak dövüşen adam, iki kişiyi hemen yere serdi. Üçüncü kişiyi de yere sermesi uzun sürmedi. Daha sonra arkasını döndü ve gördüğü bu güzelliği bir yerden anımsadığını fark etti. Elinden kılıcı düştü. Ağzından bir kelime süzüldü: Katokye

Katokye'nin atından aşağı atlamasıyla Bağbe'nin kollarına koşması bir oldu. Sıkı sıkıya kucaklaşmaları, orada bulunan herkesin dikkatini çekmişti. İlgi ile izleyen gözlerin arasında ikisinin de gözlerinden yaşlar akıyordu. Magnolia, Katokye'nin sarıldığı kişiyi görünce her gece konuştukları kişinin olduğunu anladı, hele kılıcını kullanışı ve tutuşu... bunu daha önceden anlamalıydı.

Magnolia etraftakilerin bakışlarından duyduğu rahatsızlıkla, "Hadi Katokye gidelim," dedi.

Katokye sevgilisine dönerek, "Hadi sevgilim bizimle gel," dedi.

"Tamam, ama şu ileriki handa çantam var. Onu alalım. Sonra istediğin yere gidebiliriz."

Üçü birlikte şaşkınlıkla karışık bir mutluluk içinde önce hana gidip Bağbe'nin çantasını aldılar, ardından şehrin dışındaki büyük çiftliğe doğru yola koyuldular. Üçünün de kalbi heyecan ile atıyordu. Ama ikisini sadece kalp atışları değil şehvet ateşi de sarmıştı. Bıraksalar orada tek beden ve ruh olarak kalabilirlerdi. Hem de hiç ayrılmamacasına...

Çiftlik evine geldiklerinde Abram değerli mallarının hepsini elden çıkarmış alıcıların malları yükleme işleri devam etmekteydi. Hatta kısa bir zaman sonra boşaltmak şartıyla çiftlik evini de satmış, birkaç külçe gümüş ve altını da peşin almıştı. Karısı ne olduğunu

henüz anlamamıştı, daha doğrusu neler olduğunu sormamıştı. Şimdi, Abram karısına kışın sonuna doğru Mittanilerin saldıracağına dair aldığı kesin istihbaratı anlatıyordu. Gerçi bu bölgede kış kavramı kuzey ülkelerinde olduğu gibi değildi. Genellikle hava güneşli, zaman zaman yağmurlu idi. Yani saldırı daha erken bir zamanda olabilirdi. Hızlı hareket etmezlerse saldırının ortasında kalabilir, her şeylerini kaybedebilirlerdi. Bunu kimseye hissettirmeden, ticari gemi almak bahanesiyle elindeki değerli malları satıyordu. Şehirdeki dükkân ve oturdukları ev dışında, her şeylerini el altından satmıştı. Hareket etmelerine yakın bir günde dükkânı ve evi de elinden çıkaracaktı. Bunları eşine anlatırken kimseye bir şey hissettirmemenin öneminden bahsediyordu. Konuşmaları sırasında tüccarın gözü uzaktan gelen biri erkek üç kişiye ilişti. Onları, evdeki satılığa çıkarttığı değerli mallar için geldiklerini düşündüğü tüccarlara benzetti.

Çok uzaktan birbirleriyle konuşarak gelen bu üç atlı kendi aralarında çok eğleniyordu. Bağbe'yle Magnolia sanki birbirine yıllardır tanıyorlarmış gibi çok çabuk alışmışlardı. Yolculuğundan bahsederken arada, genç kızın merakla sorduğu soruları yanıtlamaya çalışıyordu. Çiftlik evine yaklaştıkça Magnolia'nın heyecanı artıyordu. Hele Katokye... o ise daha

farklı heyecan ve duygular içindeydi. Burada geçirdiği zamanlar onun ehlileştirmiş, kadınsılığını öne çıkarmıştı. Zaman zaman ayna karşısına geçerek, olmayan sağ göğsüne bakıyordu. Sağ göğsünde yer alan aslan dövmesini eli ile yokluyordu. Kıyafetleri, parfümleri ve boyalarıyla tam bir kadın gibi hissediyordu kendini ve çok güzel buluyordu. Bağbe'nin kaçamak bakışlarını bedeninde gezinen gizli bir el gibi hissediyordu. Bu beğenilme duygusu, hormonlarını harekete geçirmişti. İçinde püsküren volkanın lavlarının akacağı yollar da Bağbe'yi bekliyordu. Belki de yanlarında kimse olmasa bir sarılıp bir daha ayrılmayacaklardı...

Tüccar evinde kalan son malları da satmak için gelenleri beklerken yaklaşanların kızı ve Katokye olduğunu fark etti. Ama yanlarındaki diğer kişiyi tanıyamadı. Merak içinde ayağa kalkarak beklemeye başladı.

Atlılar sakın ama mutlu yüzlerle çiftlikten içeriye girdi. Abram, ilk kez Sarmatyalı kadının yüzündeki buğunun ve solgunluğun yok olduğunu; yüzüne canlılık ve kan geldiğini görünce iyi bir şeyler olduğunu sezmişti. Aslında Katokye'nin genç kız ile paylaştığı hikâyesini bir gece annesine anlatan Magnolia bu şekilde babasının da haberdar olmasını sağlamıştı.

Dürüst ve kızını seven bu savaşçı kadının, hikâyesinin mutlu sonla bitmesi için pek çok

kez ondan habersiz tek tanrılarına ailece dua ediyorlardı. Kim bilir belki de duyar ve bir tepki verir diye... Hele dini bayram ya da yas günlerinde daha hassas olan yürekleri titreyerek, defalarca tekrar ederlerdi dileklerini... Katokye sezinlemişti bu durumu. Hele kolundan esir bilekliği çıkarılarak yaklaşık her pazar genç kızla gezmeye gönderilmesinden bir şeyler olduğunu anlamıştı.

Abram uzun zamandır kızının kendisine bu kadar heyecanla koşarak sarıldığını görmemişti. Kız konuşamıyordu. Birden gözlerinden yaş, boğazından hıçkırıklar yükseldi...

“Baba bak Katokye’nin sevgilisi, nişanlısı, Bağbe... Buraya kadar gelmiş. Onunla pazarda karşılaştık. Görmeliydin, yaşamalıydın o ânı... Rabbim dileklerimizi, dualarımızı kabul etti.”

“Tamam, kızım sakın ol. Onların mutluluğunu gölgeleme.”

“Haklısın baba. Heyecanımı bağışla.”

Atları ahıra bağlayarak avluya geldiler. İkinin de yüzlerini görmek gerekiyordu. Abram ilk kez dolunayı gören birinin ifadesiyle, gözlerini mutlu çiftin yüzünden alamıyordu.

“Hoş geldin sevgili kızım ve oğlum”

“Hoş bulduk efendim. Sizi nişanlım ile tanıstırayım: Bağbe. İskit ordusunda rütbeli bir subaydır kendisi. Beni bulmak için buraya kadar gelmiş. Bizimle pazarda karşılaştı. Ben de sizin

iyi niyetinize güvenerek buraya getirdim. Eğer izin verirsiniz burada bizimle kalabilir mi?”

“Bu karar senin Katokye.”

“Nasıl efendim? Anlayamadım?”

“Sen belki buraya esir olarak gelmiş olabilirsin ama çok kısa bir sürede bizim kızımız oldun. Senin de bilmen gereken bir durum var.”

“Nedir? Kötü bir şey mi var ?”

“Buralar yakında çok büyük savaşlara merkez olacak yerler. Ben de tüm çiftliği ve değerli malları sattım. Ailemle daha güvenli ve huzurlu, bizim için de önemli olan bir bölgeye taşınıyoruz. Bu durumdan kızım da şimdi bilgi sahibi oluyor.”

“Bu çok kötü bir durum... İnsanın yurdunu terk etmek zorunda bırakılması...”

“Biz tüccarız kızım, bizim vatanımız parayı kazandığımız yerdir. Şimdi yeterince kazandık, tanrı başka bir yerden daha fazla kazanmamızı da sağlayabilir.”

“Bu mümkündür elbette...”

“Şimdi akşam yemeğine kadar odanıza gidin. Bağbe banyo yapsın, kıyafetlerini değiştirsin. Yorgundur dinlensin ama bu arada ikinizin bir karar almak zorunda olduğunuzu bilmende yarar var.”

“Nedir acaba ?”

“Sen şu andan sonra özgür bir yurttaşsın. Ben hukuki yazılarını hazırladım. İsterseniz

geri dönebilir, isterseniz bizimle gelirsiniz. Yerleştikten sonra, size ticaret için sermaye veriririm...”

“Bunun için size teşekkür ederim efendim, şaşkınlığımı bağışlayın lütfen. Bu önerinizi değerlendirip, akşam yemeğinde size yanıtımızı söyleriz.”

“Çabuk karar almamız gerekiyor ki yarından sonra şafakla yola çıkacağız.”

Magnolia'nın şaşkınlıktan dili tutulmuştu. Konuşmaları dinliyordu ama tama olarak bir anlam veremiyordu. Neden evlerinden ayrılmak zorunda kalsınlardı ki? Az önceki mutluluk gözyaşlarından geriye, yanaklarında derin vadilerin sel sonrası çizgilerini andıran gözyaşının izleri kalmıştı. Gözlerindeki nem yerini şaşkınlıktan parlayan ve yağmur sonrası gökkuşağını andıran bir çizgiye bırakmıştı... Birbirine sarılmış baba kız Bağbe ve Katokye'ye iyi istirahatlar dileyerek bahçenin başka bir köşesine yöneldi.

Bağbe ile Katokye şaşkınlık ve mutluluk içerisinde odaya çıktılar. Katokye, Bağbe'nin banyosunu hazırladı. Az önceki konuşmalardan sonra bedenlerini kapsayan şehvet, ruhlarını saran aşk duygusu yerini her ikisinde de soru işaretlerine bırakmıştı. Vücutlarındaki yorgunluğu gidermek için banyoya yöneldiler. Bedenlerindeki arzuyu bir kenara bırakarak,

bu aileyi ve özellikle Katokye'nin çok şey borçlu olduğunu düşündüğü Magnolia'yı yalnız bırakmamak için kaderlerinin çizdiği yolda onlarla Lübnan'ın aşağısında bulunan Dor Eyaleti'ne gitme kararı aldılar. Bu kararın ardından, yeni maceralara doğru pupa yelken gitmeden önce bedenlerini özgür bıraktılar...

Bir hizmetçi yemeğin hazır olduğunu bildirmek için geldiğinde Bağbe, daha önce kendisine temiz giysiler getiren bir diğerini yolcu ediyordu. Hazırlanıp ineceklerini söylediler. Yemek oldukça güzel hazırlanmıştı. Bağbe ve Katokye yeni elbiselerle yemek masasına oturduklarında, tüccar ve eşi mutluluklarını dile getirdiler. Sade ama bol çeşitli yemeklerini yerken kimse konuşmadı. Yemek sonrası kaldırılan şarap kadehleri, "geleceğe" diyerek içildi. İşte bu esnada Abram gençlere döndü. Magnolia verecekleri yanıtın 'hayır' olacağını düşündüğünden hiç sesini çıkartmadan öylece duruyordu.

"Kararınızı sorabilir miyim?"

"Sizinle gelmek istiyoruz."

"Bu çok güzel bir yanıt oldu. O zaman yarın hazırlanın ihtiyaçlarınız için size sabahleyin bir miktar para vereceğim, gerekenleri alın çünkü ertesi gün yolda olacağız."

Magnolia soluksuz bir mutluluk yaşamıştı. Duyduklarına inanmaz gözlerle bakıp bir anda Katokye'nin boynuna sarıldı. Bir dostun yakın-

lığından fazla, çocuğun annesine sarılışı gibi bir sarılıştı bu...

Ertesi sabah Katokye, Bağbe ve Magnolia birlikte yeni kıyafetler ve yolculukta lazım olabilecek malzemeleri aldılar. Abram ise İonya'ya gidiyorum diye arkadaşları ve dostlarıyla vedalaştı. Bu, yıllarca Asur'da topladığı istihbarat bilgilerini Urartulara satan bir tüccarın aldatmacasından başka bir şey değildi.

Gece mutluluk içinde yemekler yendi. Bağbe yolculuk boyunca yaşadıklarını anlatmaya başladı. Ama her şeyi kısa kısa anlatıyordu; çünkü ertesi sabah erkenden kervanlar Dor şehrine doğru yola çıkacaktı.

Yolculuğun üçüncü gününde Kargamış'ta evlendiler...

Dor'a varmaları yaklaşık üç haftayı bulmuştu. Burada kendilerini dostlarının yanına attılar. Abram ve ailesi dostlarının da sayesinde kısa sürede aynı işlerle uğraşmaya başladı. Asur'dan kazandıkları paraların sayesinde burada da tanınan ve bilinen bir tüccar oldu.

Bağbe'ye savaşçı kimliğiyle Dor Şehir Ordusu'na katıldı. Kısa bir zamanda savaş zekâsı ve başarılarıyla valinin güvenliğinden sorumlu kişi oldu. Katokye genç kızı büyütme-ye devam ediyordu. Ticari hayata o da alışmıştı. İki güzel bedenin birleşmesi sonucunda bir-

kaç yıl sonra çok güzel bir erkek çocuk dünyaya getirdiler. İsmi ni Çayan koydular.

Çayan büyüdü kade rin ona biçtiği ömür de azalıyordu. Bir gün hem avlanmak hem de piknik için anne ve babasıyla birlikte Megiddo Eyaleti ile Karnaim Eyaletlerinin ortak sınırı olan Tiberias Gölü'ne gittiler. Anne ve babasından ayrılarak gö l kenarında, söğüt ağacı altında balık tutarken, aniden ortaya çıkan karayılandan ürkerek suya atladı; orası gö lün en derin ve kuytu yeri ydi, yardım istemeye bile fırsatı olmadan orada boğularak öldü. Ruhundan kurtulmuş beden suyun dibinden yüzerek ulaşmaya çalıştığı kara parçasına yanaştı. Oğullarını görmek için az öteden gelen anne baba için tam bir şok olmuştu yaşananlar. Genç yaşta acılarıyla kaldılar. Oğullarının toprağa gömülmesi Dor Eyaleti'nde o güne kadar görülmemiş bir kalabalığın huzurunda oldu. Oğullarının en sevdiği oyuncakları da yanına, toprağa gömdüler.

Elbette gömülen sadece umutları, hayalleri, heyecanları değildi. Ruhlarını da gömerek yaşadıkları kentten ayrıldılar. Daha aşağı bir kente doğru yol aldılar. Bu kent Yunanlı tüccar Alexandre ve sevgili eşi Rahel'in yaşadığı şehir olan Samaria'ydı. Bir dağın eteğinde olan birkaç dönümlük bir zeytin bahçesi içinde hayata küsmüş bir şekilde yaşadılar. Zaman za-

man şehre gelerek ihtiyaçlarını karşılıyorlardı. Onların bu hüzünlü halleri alış veriş yaptıkları bir dükkânın sahibi olan Rahel'in dikkatini çekmişti. Rahel samimiyet kurarak ulaşmaya çalıştı bu insanlara. Onlarla kurdukları diyalog iyi bir dostluğa dönüşünce bu çiftin hikâyelerini dinledi. Çocuğun âni ölümünü ve bir daha çocuk sahibi olmadıklarını öğrenmek onu derinden sarsmıştı. Katokye'ye hamile olduğunu söylemekten çekindiği bir gün dükkânda ona, "Eğer bir gün oğlum olursa sana söz adını Çayan koyacağım," dedi.

Eşi Alexandre'ye durumu anlattığında, bu çiftin yaşadıkları onu da çok üzmüştü. Ve ikisi de, doğacak çocukları eğer erkek olursa ismini belirlemişlerdi.

"Çayan... Ya da babası Alexandre'nin deyi-mi ile Çayanimu..."

*İnsanlar aedlere şeref ve saygı sunarlar.
Müz onlara şarkılarını belletir,
hem de onların soyu için yüreği sevgi
doludur.”*

Homeros, Odysseia, VIII.

